

OSIĄGNIĘCIA GIMNAZJALISTÓW

z województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego
- na podstawie wyników egzaminu gimnazjalnego w 2012 roku

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży
18-400 Łomża, ul. Nowa 2, tel. fax (86) 216-44-95
(86) 473-71-20, (86) 473-71-21, (86) 473-71-22
www.oke.lomza.pl e-mail: sekretariat@oke.lomza.pl

OSIĄGNIĘCIA GIMNAZJALISTÓW

z województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego
- na podstawie wyników egzaminu gimnazjalnego w 2012 roku

REDAKCJA

GRAŻYNA KLIMUSZKO

AUTORZY

MARIOLA MATEJKOWSKA (język polski)

ANDRZEJ BOBROW (historia)

STANISŁAW ADAM DOLIWA (wiedza o społeczeństwie)

TERESA CHROSTOWSKA (matematyka)

DOROTA MOŚCICKA (przedmioty przyrodnicze)

MAŁGORZATA MURAWSKA (przedmioty przyrodnicze)

SŁAWOMIR WOJNAROWSKI (przedmioty przyrodnicze)

ALEKSANDRA KODZIS (język angielski, język rosyjski)

BOŻENA NIEBRZYDOWSKA (język niemiecki)

HALINA BANCAREWICZ (język rosyjski)

WSPÓŁPRACA

PAWEŁ BRODECKI

ZBIGNIEW KOSIŃSKI

AGATA SIWIK

MARIUSZ ZYSK

OPRACOWANIE TECHNICZNE

MONIKA RASZKIEWICZ

OPRACOWANIE STATYSTYCZNE

KRZYSZTOF NAJDA

DANE STATYSTYCZNE

MARCIN MUZYK

ISBN 978-83-62915-52-1

Szanowni Państwo,

oddaję w Państwa ręce przygotowane przez ekspertów i współpracowników Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży opracowanie zawierające szczegółowy opis osiągnięć uczniów, którzy w kwietniu 2012 roku przystąpili do egzaminu gimnazjalnego w szkołach województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego. Jest to pierwsze opracowanie z serii wydawniczej, którą zamierzamy kontynuować w następnych latach.

Kolejne rozdziały poświęcone zostały poszczególnym częściom i zakresom egzaminu gimnazjalnego. W każdym rozdziale znajdują Państwo opis zastosowanych w 2012 roku arkuszy oraz analizę mocnych i słabych stron piszących egzamin gimnazjalistów.

Natomiast każdy trzeci podrozdział opisuje zadania, a tym samym i umiejętności, które sprawiły uczniom klas trzecich gimnazjum największe problemów. Zachęcam do zapoznania się z materiałami na temat stopnia opanowania umiejętności złożonych w teście z zakresu języka polskiego, a także problemów, z jakimi zetknęli się gimnazjaliści przy rozwiązywaniu zadań na dowodzenie w teście z zakresu matematyki. Pragnę zainteresować Państwa opisem zadań, które okazały się bardzo trudne i trudne w teście z zakresu przedmiotów przyrodniczych. Mam nadzieję, że nasze spostrzeżenia dotyczące wypowiedzi pisemnych z języka angielskiego, niemieckiego i rosyjskiego na poziomie rozszerzonym dostarczą Państwu informacji o znajomości języków obcych, jaką reprezentują uczniowie kończący gimnazjum.

Równie ciekawe są wypowiedzi nauczycieli, którzy w 2012 roku uczestniczyli w pracach zespołów egzaminatorów sprawdzających i oceniających arkusze egzaminacyjne. Opis refleksji egzaminatorów-praktyków znajdują Państwo w każdym czwartym podrozdziale.

Przekazuję Państwu to opracowanie z nadzieją, że będzie ono przydatne w wewnątrzszkolnych analizach osiągnięć uczniów oraz podczas planowania pracy dydaktycznej w nowym roku szkolnym.

Dyrektor OKE w Łomży

SPIS TREŚCI

1.	Egzamin gimnazjalny w części humanistycznej z zakresu języka polskiego	7
1.1.	Opis arkusza	7
1.2.	Osiągnięcia gimnazjalistów z zakresu języka polskiego	7
1.3.	O umiejętnościach złożonych sprawdzanych w teście z zakresu języka polskiego	9
1.3.1.	Umiejętności złożone uczniów sprawdzane zadaniami zamkniętymi	9
1.3.2.	Redagowanie wypowiedzi	12
1.4.	Refleksje egzaminatorów	18
2.	Egzamin gimnazjalny w części humanistycznej z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie	23
2.1.	Opis arkusza	23
2.2.	Osiągnięcia gimnazjalistów z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie	23
3.	Egzamin gimnazjalny w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki	27
3.1.	Opis arkusza	27
3.2.	Osiągnięcia gimnazjalistów z zakresu matematyki	27
3.3.	Dlaczego zadania na dowodzenie sprawiają uczniom problem?	29
4.	Egzamin gimnazjalny w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu przedmiotów przyrodniczych	33
4.1.	Opis arkusza	33
4.2.	Osiągnięcia gimnazjalistów z zakresu przedmiotów przyrodniczych	33
4.3.	O zadaniach bardzo trudnych i trudnych	35
5.	Egzamin gimnazjalny z języka angielskiego	39
5.1.	Opis arkuszy	39
5.1.1.	Poziom podstawowy	39
5.1.2.	Poziom rozszerzony	41
5.2.	Osiągnięcia gimnazjalistów z języka angielskiego	43
5.2.1.	Poziom podstawowy	43
5.2.2.	Poziom rozszerzony	47
5.3.	Ocena wypowiedzi pisemnej gimnazjalistów pod względem kryterium treści	55
5.4.	Refleksje egzaminatorów	63
6.	Egzamin gimnazjalny z języka niemieckiego	65
6.1.	Opis arkuszy	65
6.1.1.	Poziom podstawowy	65
6.1.2.	Poziom rozszerzony	67
6.2.	Osiągnięcia gimnazjalistów z języka niemieckiego	68
6.2.1.	Poziom podstawowy	68
6.2.2.	Poziom rozszerzony	71
6.3.	Ocena wypowiedzi pisemnej gimnazjalistów pod względem kryterium treści	76
6.4.	Refleksje egzaminatorów	81
7.	Egzamin gimnazjalny z języka rosyjskiego	83
7.1.	Opis arkuszy	83
7.1.1.	Poziom podstawowy	83
7.1.2.	Poziom rozszerzony	85
7.2.	Osiągnięcia gimnazjalistów z języka rosyjskiego	86
7.2.1.	Poziom podstawowy	86
7.2.2.	Poziom rozszerzony	89
7.3.	Ocena wypowiedzi pisemnej gimnazjalistów pod względem kryterium treści	94
7.4.	Refleksje egzaminatorów	99

1. EGZAMIN GIMNAZJALNY W CZĘŚCI HUMANISTYCZNEJ Z ZAKRESU JĘZYKA POLSKIEGO

1.1. OPIS ARKUSZA

Zestaw egzaminacyjny zawierał 22 zadania, wśród nich 20 różnorodnych zadań zamkniętych polegających na wyborze odpowiedzi spośród podanych oraz 2 zadania otwarte wymagające od ucznia samodzielnego sformułowania odpowiedzi. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 32 punkty (20 pkt za zadania zamknięte i 12 pkt za zadania otwarte).

Podstawę tworzenia zadań stanowiły teksty literackie (*Zemsta* Aleksandra Fredry, bajka *Podróżny* Ignacego Krasickiego), tekst publicystyczny (fr. *Obrachunków Fredrowskich* Tadeusza Boya-Żeleńskiego), tekst popularnonaukowy (fr. poradnika językowego Jana Miodka), ilustracje.

Jedno z zadań polegających na samodzielnym tworzeniu wypowiedzi wymagało od ucznia zaprezentowania propozycji odczytania tekstu Jana Miodka i uzasadnienia jej, drugie – napisania rozprawki na określony temat.

Na rozwiązanie wszystkich zadań uczniowie mieli 90 minut, w przypadku uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się czas ten mógł być przedłużony do 135 minut.

1.2. OSIĄGNIĘCIA GIMNAZJALISTÓW Z ZAKRESU JĘZYKA POLSKIEGO

Tabela 1.1. Procent punktów uzyskanych za poszczególne umiejętności (arkusz standardowy GH-P1-122)

Numer zadania	Sprawdzana czynność Uczeń:	Procent uzyskanych punktów	
		podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.	1.2. rozpoznaje problematykę utworu. 3.1. przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury. 1.2. wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje.	91	91
2.	Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej: wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście. 1.7. rozpoznaje intencje wypowiedzi.	61	59
3.	2.2. charakteryzuje postać mówiącą w utworze.	71	69
4.	Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej: charakteryzuje i ocenia bohaterów. 2.2. charakteryzuje postać mówiącą w utworze. 3.2. rozpoznaje wyrazy wieloznaczne i rozumie ich znaczenie w tekście.	70	66
5.	Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej: wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście. 2.11. uwzględnia specyfikę tekstów kultury przynależnych do filmu, sztuk plastycznych.	68	65
6.	Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej: wyodrębnia wątki i wydarzenia.	69	66
7.	1.7. rozpoznaje intencje wypowiedzi.	76	73
8.	3.1. przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury. 1.7. rozpoznaje intencje wypowiedzi.	72	70
9.	Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej: rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi. 3.2. rozpoznaje wyrazy wieloznaczne i rozumie ich znaczenie w tekście. 1.11. czerpie dodatkowe informacje z przypisu.	78	75

10.	2.3. tworząc wypowiedzi dąży do precyzyjnego wystawiania się; świadomie dobiera synonimy dla wyrażenia zamierzonych treści.	77	73
11.	Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej: wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście. 3.1. przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury.	49	44
12.	1.2. wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje.	95	94
13.	3.1. przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury.	91	91
14.	Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej: wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.	73	73
15.	Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej: rozpoznaje podstawowe funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedzi.	69	65
16.	2.1. rozróżnia poprawną normę wzorcową i stosuje się do niej. 2.10. stosuje poprawne formy odmiany rzeczowników. 3.3. dostrzega archaizmy.	72	66
17.	3.3. dostrzega różnicowanie słownictwa: rozpoznaje zapożyczenia.	79	74
18.	2.3. świadomie dobiera synonimy dla wyrażenia zamierzonych treści.	88	89
19.	Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej: wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.	58	56
20.	3.9. wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym..	83	80
21.	3.1. przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury i uzasadnia ją.	52	49
22.	1.1. tworzy wypowiedź pisemną w formie rozprawki. 1.2. stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat. 2.3. tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wystawiania się; świadomie dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści. 2.5. stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i zdań składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom. Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej: stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych. Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej i gimnazjum: Uczeń pisze poprawnie pod względem ortograficznym. Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej i gimnazjum: poprawnie używa znaków interpunkcyjnych.	47	44

Uczniowie rozwiązujący w tym roku test z zakresu języka polskiego w części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego otrzymali średnio 63,0% punktów z możliwych do zdobycia.

Dla gimnazjalistów zdających egzamin w tym roku zdecydowanie łatwiejsze były te zadania, w których piszący mieli możliwość wyboru odpowiedzi spośród zaproponowanych, a zdecydowanie trudniejsze te zadania, w których samodzielnie musieli sformułować odpowiedź, wykorzystując zapamiętane wiadomości. Z analizy wykonania zadań wynika, że te, które sprawdzały pojedyncze wymagania ogólne, były dla uczniów łatwiejsze, trudniejsze zaś, gdy wymagały wykazania się umiejętnościami złożonymi. Łatwiejsze dla uczniów były te zadania, które odnosiły się do krótkiego fragmentu utworu, a trudniejsze, gdy wymagały zapoznania się z dłuższym tekstem. Łatwiejsze okazały się wtedy, gdy odwoływały się do informacji podanych w tekście wprost, trudniejsze, kiedy udzielenie odpowiedzi wymagało od trzecioklasistów krytycznej oceny informacji czy posłużenia się wiedzą pozatekstową.

Najłatwiejszymi zadaniami w teście z języka polskiego były zadania, w których gimnazjaliści wykazali się umiejętnością wyszukiwania potrzebnych informacji we fragmencie *Zemsty* Aleksandra Fredry i bajce *Podróżny* Ignacego Krasickiego. Tylko kilka procent piszących miało problem z udzieleniem poprawnych odpowiedzi.

Bardzo łatwe okazało się również zadanie, w którym uczniowie po dokonaniu analizy i interpretacji bajki rozpoznali problematykę tego tekstu kultury, a następnie wskazali stwierdzenie, które oddaje sens morału zawartego w utworze I. Krasickiego. Poprawnie wykonało to zadanie 91% zdających egzamin.

Niewiele trudniejsze okazały się zadania, w których proszono gimnazjalistę o dobranie synonimów dla wyrażenia określonych treści. Łatwym dla 81% uczniów było zadanie polegające na rozpoznaniu formantów nadającym wyrazom pochodnym odpowiednie znaczenie. Ponad 75% zdających rozpoznało w tytule tekstu Jana Miodka zapożyczenia, mimo że co dziesiąty uczeń dopatrywał się w nim archaizmów. Wykorzystując dodatkowe informacje z przypisu, gimnazjaliści poprawnie określili przenośne znaczenie wyrażenia „same tuzy” zastosowanego w tekście Tadeusza Boya-Żeleńskiego, stosownie wykorzystując informacje, rozpoznawali intencje autora wypowiedzi i wyciągali wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście, a także charakteryzowali i oceniali bohaterów.

Ponad 60% zdających egzamin wykazało się umiejętnością rozróżniania i stosowania poprawnej formy rzeczownika oraz rozpoznawania podmiotu w wypowiedzi. Jednak w zadaniu sprawdzającym rozpoznawanie podstawowych części zdania co piąty gimnazjalista mylił podmiot z orzeczeniem. Tylko co trzeci zdający egzamin z zakresu języka polskiego poradził sobie ze sformułowaniem krótkiej wypowiedzi, która wynikała z właściwej analizy i interpretacji tekstu Jana Miodka. Warunkiem otrzymania dwóch punktów było nazwanie zjawiska oraz opisanie jego konsekwencji. Również co trzeci gimnazjalista wykonał to zadanie częściowo poprawnie, nazwał zjawisko, przed którym przestrzega autor tekstu albo opisał skutki poruszanego przez językoznawcę zjawiska. Ci piszący otrzymywali za zadanie 1 pkt.

Niespodziewanie trudnym okazało się zadanie wymagające od ucznia oceny prawdziwości zdań dotyczących fr. *Obrachunków Fredrowskich* T. Boya-Żeleńskiego. Mniej niż połowa zdających uważnie przeczytała, następnie dokonała analizy tego tekstu i rozstrzygnęła, które ze zdań zawiera prawdziwą informację. Jednak największą trudnością sprawiło dla tegorocznych gimnazjalistów napisanie rozprawki na temat: *Literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minionie wieki*, bowiem piszący musieli się wykazać nie tylko znajomością tekstów z literatury, ale także umiejętnością komponowania wyводу argumentacyjnego, poprawnością językową, ortograficzną i interpunkcyjną. Redagowania rozprawki podjęło się nieco ponad 90% egzaminowanych, ale tylko połowa z nich w całości sprostала postawionym im wymaganiom.

1.3. O UMIEJĘTNOŚCIACH ZŁOŻONYCH SPRAWDZANYCH W TEŚCIE Z ZAKRESU JĘZYKA POLSKIEGO

1.3.1. UMIEJĘTNOŚCI ZŁOŻONE UCZNIÓW SPRAWDZANE ZADANIAMI ZAMKNIĘTYMI

Na egzaminie w 2012 roku gimnazjaliści rozwiązywali w części humanistycznej odrębny zestaw zadań z języka polskiego i w związku z tym mieli lepszą okazję, niż w latach poprzednich, wykazania się umiejętnościami kluczowymi, niezbędnymi dla ich dalszego rozwoju. Rozwiązanie znacznej części zadań, w tym wielu zadań zamkniętych, wymagało od ucznia zaangażowania złożonych procesów myślowych, np. przetwarzania zdobytych wiadomości i doświadczeń, dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych, wnioskowania i argumentowania. W związku z tym w arkuszu egzaminacyjnym pojawiły się zadania, których forma stanowiła odzwierciedlenie tych procesów myślowych.

Poniżej dokonano analizy niektórych zadań złożonych. W większości były to dla zdających zadania umiarkowanie trudne.

Umiejętność odbioru wypowiedzi i wykorzystania zawartych w niej informacji sprawdzano zadaniem 2. Uczeń powinien rozpoznać intencje wypowiedzi na podstawie przesłanek zawartych we fragmencie *Zemsty* Aleksandra Fredry; mógł też odwołać się całości utworu, bowiem komedia ta jest w podstawie programowej oznaczona jako lektura obowiązkowa i znajomość jej obowiązuje wszystkich gimnazjalistów.

1. <u>Przesadnie ją komplementuje,</u>	ponieważ	A. chce ją uwieść.
2. Zachowuje ostrożność w komplementowaniu,		B. chce ją zdenerwować.
		C. <u>chce wywiązać się ze złożonej obietnicy.</u>

Zadanie to wyróżnia się złożoną konstrukcją, odmienną od dotychczas stosowanej na egzaminie gimnazjalnym. Polecenie zadania wymaga od ucznia dwuetapowego działania. Najpierw gimnazjalista musiał rozstrzygnąć, czy Papkin na początku rozmowy z Podstoliną prawi jej komplementy (*PAPKIN: Żartobliwej pełna weny,/ Podstolino! pół anioła!/ Kolosalny wzorze cnoty/ Pośród hemisfernej sceny,/ Strojny w miłość, lubość, wdzięki!/ Pozwól kornie ugiąć czoła/ I na śniegu twojej ręki/ Złożyć ustek wyciśnienie./ (całuje w rękę) Sługa, służka unizony.*), a następnie powinien wybrać odpowiedni argument na poparcie przyjętej tezy. Zastosowanie dwustopniowego doboru odpowiedzi sprawiło, że zdający miał do wyboru aż sześć możliwości. Poprawnej odpowiedzi udzieliło 60% zdających. Ci uczniowie wywnioskowali na podstawie przytoczonego fragmentu komedii, że Papkin przesadnie komplementuje Podstolinę, ponieważ chce wywiązać się ze złożonej Cześnikowi obietnicy. Jednak co piąty gimnazjalista był zwolennikiem innej odpowiedzi. Twierdzili oni – najprawdopodobniej argumenty tych uczniów wynikały z nieuwważnego odbioru tekstu – że Papkin przesadnie komplementuje Podstolinę, ponieważ chce ją uwieść. Około 7% trzecioklasistów nie dopatryło się komplementów w wypowiedzi Papkina, ale mimo wszystko uważali, że chce on wywiązać się ze złożonej obietnicy. Forma tego zadania sprawiła trudność prawie 4% uczniów. Najczęstszy ich błąd to wskazywanie dwóch uzasadnień do przyjętej tezy lub stawianie dwóch sprzecznych tez z uzasadnieniami; sporadycznie zdarzało się, że zdający opuszczali to zadanie.

Umiejętność charakteryzowania i oceniania postaci, w tym przypadku Cześnika, Rejenta i Papkina, bohaterów komedii Aleksandra Fredry sprawdzano zadaniem 4. Polecenie tego zdania odwoływało się nie tylko do analizy i interpretacji przytoczonego w arkuszu fragmentu *Zemsty*, ale sprawdzało przede wszystkim znajomość całego tekstu. Uczeń powinien rozpoznać związek przytoczonych cech z postaciami komedii, a następnie wskazać synonimy do określeń tych cech.

Postać	Cecha	Synonim
1. Cześnik	A. tchórzostwo	I. obłuda
2. Rejent	B. porywczość	II. gwałtowność
3. Papkin	C. dwulicowość	III. bojaźliwość
	D. wyrozumiałość	IV. pobłażliwość

Wskaż właściwe przyporządkowanie. Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. 1BII, 2CI, 3AIII
- B. 1AIV, 2BI, 3CII
- C. 1DIII, 2CIV, 3AI
- D. 1BIII, 2DI, 3AII

Pod względem formalnym (technicznym) zadanie 4. to w zasadzie dwa zadania; pierwsza część jest na dobieranie (cechy i jej synonimu do postaci), druga – zadaniem wielokrotnego wyboru (wybór odpowiedniej kombinacji). Polecenie wymagało od zdającego znajomości całej lektury, bowiem nawet uważna analiza i interpretacja zamieszczonego w teście fragmentu nie dawała możliwości udzielenia właściwej odpowiedzi. Poprawnej odpowiedzi udzieliło 68% uczniów. Niepoprawne odpowiedzi gimnazjalistów wynikały przede wszystkim z braku rozumienia pojęcia „synonim”, a w konsekwencji niewłaściwego połączenia cechy z jej wyrazem bliskoznacznym.

W zadaniu 10. sprawdzano umiejętność dobierania synonimu dla wyrażenia określonych treści.

A. Współczesna	B. Ówczesna	C. Teraźniejsza	D. Dzisiejsza
E. Dotychczasowa			

A / B / C / D / E publiczność teatralna była bardzo wymagająca.

Z poprawnym wskazaniem synonimu określającego „przedwojenną” publiczność teatralną poradziło sobie 75% gimnazjalistów. Wybrali oni jedną poprawną odpowiedź spośród pięciu zaproponowanych. Było to zadanie, chociaż sprawdzało podobną umiejętność, nieco łatwiejsze niż 4. Można przypuszczać, że powodem jest konstrukcja polecenia, nie pytano w nim uczniów o synonim, a o wyraz, którym można zastąpić w zdaniu przymiotnik „przedwojenna”. Mimo ułatwienia ponad 12% uczniów wybierało wyraz „dotychczasowa” jako ten, którym można zastąpić wyraz „przedwojenna”.

Zadanie 11. wymagało od ucznia uważnego odczytania recenzji przedstawienia teatralnego Tadeusza Boya-Żeleńskiego, a następnie przedstawienia propozycji odczytania tego tekstu kultury na podstawie zawartych w nim przesłanek.

Zadanie okazało się dla uczniów najtrudniejsze spośród zadań zamkniętych zamieszczonych w zestawie. Mimo że zawierało tylko trzy stwierdzenia, z których jedno było prawdziwe, zaledwie 46% zdających udzieliło poprawnej odpowiedzi, potwierdziło zgodność zdania *Reżyserska interpretacja Zemsty przeszkadza widzom w skupieniu się na tekście sztuki z przesłankami wynikającymi z tekstu*. Co czwarty gimnazjalista uważał, że informacje wynikające z tekstu Boya znajdują się w zdaniu drugim (*Uznanie dla rozwiązań reżysera zostało wyrażone za pomocą określeń „reżyserskie przybudówki” czy „zewewnętrzne igraszki”*) w tabeli. Być może zdający, wybierając tę odpowiedź, sugerowali się użytymi w zdaniu określeniami: „reżyserskie przybudówki” i „zewewnętrzne igraszki”, które zostały zaczerpnięte z tekstu recenzji. Uczniowie ci nie dokonali analizy przenośnego znaczenia wymienionych określeń, jak również nie odczytali informacji wprost podanych w tekście.

2% zdających wskazało w tabeli więcej niż jedno zdanie z prawdziwymi informacjami, zgodnymi z intencjami autora recenzji. Udzielenie przez zdających więcej niż jednej odpowiedzi świadczyć może nie tylko o pobieżnym odczytaniu polecenia zadania, ale również o nieprzeczytaniu instrukcji dla ucznia.

Umiejętność wyciągania wniosków wynikających z przesłanek zawartych w tekście (bajka *Podróżny* Ignacego Krasickiego) sprawdzano zadaniem 14.

Zadanie to okazało się łatwe dla uczniów. 73% trzecioklasistów uważnie przeczytało bajkę, a następnie dokonało analizy trzech podanych w tabeli informacji, by stwierdzić, że trzecia z nich (*Bajka Podróżny oparta jest na motywie fantastycznym zaczerpniętym ze świata legend i podań ludowych*) jest fałszywa. Ci zdający egzamin słusznie zauważyli, że utwór Ignacego Krasickiego nie nawiązuje do świata legend i podań ludowych. Niepokoić może jednak fakt, że dla wielu gimnazjalistów bajka *Podróżny* nie jest utworem narracyjnym. Co piąty uczeń nie dostrzegł w tym tekście zdarzeń opisanych w określonym porządku czasowym i przyczynowo-skutkowym. Ponadto 1%

gimnazjalistów rozwiązał zadanie 14. niepoprawnie, dostrzegł więcej zdań z informacjami fałszywymi niż wymagano w poleceniu.

Umiejętność określania, na przykładzie archaizmu, poprawnej normy wzorcowej i stosowania się do niej badano zadaniem 16.

Czy forma *bogi* w zdaniu: *Gniewał się wędrujący i przeklinał bogi* jest zgodna z obowiązującą współcześnie normą językową? Wskaż poprawne przyporządkowanie.

1. Tak,	ponieważ	A. biernik liczby mnogiej tego rzeczownika ma dziś wyłącznie końcówkę -ów.
2. Nie,		B. w bierniku liczby mnogiej tego rzeczownika można stosować zarówno cząstkę -i, jak i -ów.
		C. normy dotyczące odmiany rzeczowników są niezmiennie.

Udzielenie odpowiedzi wymagało od zdającego dwustopniowego działania. Najpierw uczeń powinien rozstrzygnąć, czy archaiczna forma „bogi” w podanym zdaniu jest zgodna ze współczesną normą językową, a następnie dobrać odpowiedni argument uzasadniający przyjęte stanowisko. Wyniki zadania sugerują, że badana umiejętność okazała się dla zdających umiarkowanie trudna. 68% gimnazjalistów stwierdziło, że wskazana w poleceniu forma rzeczownika nie jest zgodna z obowiązującą współcześnie normą językową i podała odpowiedni argument uzasadniający przyjęte stanowisko – *biernik liczby mnogiej tego rzeczownika ma dziś wyłącznie końcówkę -ów*. Jednak 13% uczniów było innego zdania. Uważali, że forma „bogi” jest zgodna ze współczesną normą językową, bowiem biernik liczby mnogiej tego rzeczownika to „bogi” i „bogów”. Forma zadania sprawiła trudność prawie 2% zdających. Błędy tych uczniów polegały na wskazywaniu dwóch argumentów do przyjętej tezy lub stawianie dwóch sprzecznych tez z argumentami.

1.3.2. REDAGOWANIE WYPOWIEDZI

W zestawie zadań z języka polskiego w części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego znalazły się dwa zadania, w których uczniowie samodzielnie musieli sformułować odpowiedź, wykorzystując swoje umiejętności i zapamiętane wiadomości. Zadania te były zdecydowanie trudniejsze niż te, w których zdający egzamin mieli możliwość wyboru odpowiedzi spośród zaproponowanych.

Umiejętność interpretacji fragmentu poradnika językowego sprawdzana była zadaniem 21. Uczeń, po wnikliwej analizie tekstu Jana Miodka, powinien wyjaśnić, przed czym przestrzega językoznawca w swojej wypowiedzi i jakie skutki dla języka polskiego może mieć opisane przez niego zjawisko. Wyniki egzaminu dowodzą, że udzielenie odpowiedzi do zadania sprawiło trudność co drugiemu gimnazjaliście. Wielu z nich nie zrozumiało wypowiedzi Jana Miodka i miało problem z przedstawieniem, przed czym przestrzega i jaki może być skutek opisywanego przez językoznawcę zjawiska. Wypowiedzi gimnazjalistów świadczą o ich nieporadności językowej. Wiele odpowiedzi uczniowskich polegało nie na analizie i interpretacji, a na przytoczeniu fragmentu tekstu J. Miodka, np.: *Skutkiem dla naszego języka jest miarą naszej sprawności językowej, także miarą bogactwa stylistycznego; Jan Miodek każe nam pamiętać o stopniu różnicowania używanych form, ponieważ jest to miara naszej sprawności językowej*. Niektóre z odpowiedzi zawierały uogólnienia, które nie były zgodne z wymową tekstu, np.: *Jan Miodek przestrzega przed nadużywaniem cząstek obcego pochodzenia...; Jan Miodek przestrzega przed nadużywaniem zapożyczeń...; Jan Miodek ostrzega przed utratą rodowego języka*. Za sformułowanie, zgodnie z wymową tekstu, przestrogi autora i skutków opisanego przez niego zjawiska trzecioklasista mógł otrzymać 2 pkt. Maksymalną liczbę punktów za rozwiązanie zadania uzyskało około 33% zdających egzamin. Tyle samo piszących sformułowało odpowiedź niepełną (za 1 pkt), ale zgodną z przesłaniem tekstu. Wypowiedzi tych uczniów zawierały tylko przestrogi autora bądź

wyłącznie określały skutki opisanego przez Miodka zjawiska. Za brak odpowiedzi lub wypowiedzi zbyt ogólne, z niewłaściwym odczytaniem intencji autora nie przyznano punktów około 33% zdających.

Przykłady odpowiedzi poprawnych (2 punkty)

Profesor Jan Miodek przestrzega przed nadużywaniem obcych z pochodzenia części typu a-, anty-, eks-, mini-, super-. Zbyt częste stosowanie takich formantów może sprawić, że nasz język będzie ubogi stylistycznie.

Jan Miodek przestrzega przed zbyt częstym używaniem zapożyczonych z innego języka części mini-, super-. Twierdzi, że gdy robimy to zbyt często, pokazujemy, jak ubogi jest nasz język lub jak mała jest nasza sprawność językowa.

Autor tekstu przestrzega przed nadmiernym używaniem części obcego pochodzenia typu: ekstra-, mini-, super-. Takie zjawisko niesie za sobą zmniejszenie zasobu słów naszego języka ojczystego.

Przykłady odpowiedzi częściowo poprawnych (1 punkt)

Jan Miodek przestrzega, że przez zapożyczone części nasz język ojczysty ubożeje, co powoduje, że nasz język nie jest zróżnicowany i traci swoje bogactwo stylistyczne.

Jan Miodek przestrzega od dodawania przedrostków mini-, ekstra- itd. Ponieważ ma to wpływ na miarę naszej sprawności językowej.

Przykłady odpowiedzi niepoprawnych

Jan Miodek w swojej wypowiedzi przestrzega o możliwości wymiennego używania określeń, krótki, mały itp, ponieważ jest coraz mniej tych słów a więcej słów potocznych i neologizmów.

Zapominamy o możliwościach wymiennego używania określeń krótki, mały itp. Żadko spotyka się wyrazy takie jak miły, ujmujący itp. Pojawiają się monotonne: super, superfacet. Zapominamy o naszym Ojczystym języku.

Jan Miodek przestrzega nas, abyśmy nie używali zapożyczeń z języka obcego, ponieważ język ojczysty staje się wówczas „niechciany” i „nieakceptowany”.

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu egzaminacyjnym z języka polskiego okazało się zadanie ostatnie (22.), którego rozwiązanie polegało na zredagowaniu rozprawki. Poprawne rozwiązanie zadania wymagało od gimnazjalisty zarówno znajomości formy, w jakiej należało się wypowiedzieć, jak i uważnej analizy polecenia – „Literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki” – które określało warunki niezbędne do napisania rozprawki zgodnej z tematem. Praca powinna zająć co najmniej połowę miejsca wyznaczonego w arkuszu. Jeżeli ten warunek został spełniony, to ocenie podlegały wszystkie aspekty tej wypowiedzi. Redagujący rozprawkę musieli się wykazać nie tylko znajomością tekstów literackich, ale także umiejętnością komponowania wywodu argumentacyjnego, poprawnością językową, ortograficzną i interpunkcyjną. W przypadku, gdy praca zajęła mniej niż połowę miejsca wyznaczonego w arkuszu,

oceniano tylko treść. Pisania rozprawki podjęło się nieco ponad 90% egzaminowanych, ale tylko połowa z nich w całości sprostała postawionym im wymaganiom.

Oczekiwano, że w argumentacji, adekwatnie do problemu ujętego w temacie, uczniowie posłużą się poprawnie i funkcjonalnie przykładami z literatury, a podsumowanie wzbogacą o przemyślenia i uogólnienia wynikające z prowadzonych rozważań. Wymogom tym jednak sprostała niespełna połowa zdających egzamin. Sposób realizacji tematu rozprawek świadczy o nieporadności uczniów w zakresie redagowania tej formy wypowiedzi. Gimnazjaliści, wysuwając argumenty, nie potrafili dokonać wyboru treści, które poprawnie zilustrowałyby postawioną tezę. Dość często uczniowie zamiast w formie argumentacyjnej, funkcjonalnie do postawionej tezy, wykorzystywać elementy treści, streszczali teksty literackie. Nierzadko na trafność dokonywanego przez nich uzasadnienia miał wpływ nieodpowiedni wybór przykładów oraz błędy merytoryczne. Zdarzało się, że uczniowie wprowadzali fałszywe treści do wyводу: mylili tytuły utworów, imiona i nazwiska autorów dzieł (np. „Krzyżacy” A. Mickiewicza; wiersz Cz. Miłosza *Nad Niemnem*, „Szyfowe prace” Aleksandra Kamińskiego, „Romeo i Julia” Juliusza Słowackiego), postaci i wydarzenia (np. *W „Kamieniach na szaniec” autor podkreśla walkę z germanizacją; „Kamienie na szaniec” opisują powstanie warszawskie; Antygona zabiła swoją siostrę, by zapewnić sobie dostatek i długie, przyjemne życie*). W niektórych pracach można było zauważyć rozbieżności między przyjętą tezą, argumentacją a zakończeniem. Inne uchybienie uczniowskich rozprawek to brak podsumowania rozważań lub ograniczenie się do stwierdzenia, że redagujący wypowiedź zgadza się z postawioną we wstępie tezą.

Warte podkreślenia jest to, że uczniowie na ogół zachowywali proporcje pomiędzy poszczególnymi częściami rozprawki i wyróżniali je graficznie, dbali o porządek logiczny i spójność wyводу. Przeważały wypowiedzi o przejrzystej konstrukcji. Zaczynały się one od tezy, potem zawierały argumenty odwołujące się do różnych przykładów z literatury i potwierdzające słuszność przyjętego stanowiska. Redagujący wypowiedź konsekwentnie prezentowali przyjęty tok rozumowania, a analizując kolejne przykłady, nawiązywali do postawionej tezy. Umiejętnościami opisanymi wyżej wykazało się 83% gimnazjalistów.

Zdecydowana większość piszących (80%) dostosowała styl wypowiedzi do wyводу o charakterze argumentacyjnym, choć w niektórych pracach pojawiały się elementy innych stylów, np. *Mam nadzieję, że przekonałem Was...; Postaram się Wam to udowodnić; Pewnego razu...*

Z analizy rozprawek wynika, że dużo trudności przysparza uczniom posługiwanie się językiem pisanim. Błędy popełniano we wszystkich ocenianych kategoriach: języku, ortografii i interpunkcji. Co drugi zdający sformułował wypowiedź poprawną pod względem ortografii, a tylko co piąty zastosował w rozprawce poprawną interpunkcję. Oprócz niepoprawnej pisowni wyrazów z ó-u, rz-ż, ch-h uczniowie mieli problem z pisownią łączną i rozłączną wyrazów oraz z pisownią wyrażen przyimkowych, dość często błędnie zapisywali samogłoski nosowe, szczególnie w wygłosie. Bardzo często błędnie zapisywali tytuły lektur szkolnych. W zakresie interpunkcji nie rozdzielali przecinkiem imiesłowowego równoważnika zdania ani zdań składowych. Jednak najtrudniejszą umiejętnością okazało się sformułowanie wypowiedzi poprawnej pod względem językowym. Tylko około 13% trzecioklasistów sprostało wymogom dotyczącym tej umiejętności. Gimnazjaliści popełniali różnorodne błędy językowe. Bardzo często popełniali błędy w odmianie nazwiska Fredro. Nie znając epoki lub wieku, o których autor pisze w utworze, nadużywali sformułowań typu: *w tamtych czasach; tamtejsze społeczeństwo; ówczesni ludzie; ich czasy; przeszłe wieki*, itp. Nie radzili sobie z zachowaniem poprawnego szyku wyrazów w zdaniu, z wyznaczaniem granic zdania, z budowaniem zdań wielokrotnie złożonych i z poprawnym stosowaniem spójników.

Rozprawki zredagowane poprawnie

Gimnazjaliści, którzy właściwie zrozumieli polecenie i którzy umieli skonstruować rozprawkę, nie mieli problemu z realizacją tematu. Przywołali tezę zawartą w temacie i ustosunkowali się do niej, ilustrując argumenty odpowiednimi przykładami literackimi. Autorzy poniższych rozprawek przeprowadzili w swych wypowiedziach trafną i dość wnikliwą argumentację, nawiązywali do tezy w trakcie analizowania kolejnych przykładów. Zachowywali logikę wyводу, którą podkreślali segmentacją tekstu. W pracy graficznie wyróżniali wstęp, rozwinięcie i zakończenie. W rozwinięciu wydzielali kolejne argumenty. Piszący podsumowywali swoje rozważania, wnioskując na podstawie przedstawionej argumentacji, adekwatnie do przywołanej tezy. Mimo poprawności w zakresie treści, segmentacji tekstu czy stylu, pojawiły się błędy językowe i interpunkcyjne. Ich liczba nie powodowała obniżenia oceny pracy.

Literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki. Każdy człowiek powinien dążyć do tego, by poznać dzieje swoich przodków, losy ojczyzny. W szkole uczymy się o historii świata; Są to jednak „suche” fakty, wymienione daty. O wiele łatwiej i ciekawiej jest poznawać przeszłość przez literaturę. Istnieje dużo pozycji książkowych, w których opisane są wydarzenia z różnych epok.

Henryk Sienkiewicz doskonale potrafił przenieść czytelnika w odległe mu czasy. W książce pt. „Krzyżacy” przedstawia obyczajowość polską w średniowieczu. Opisane są w niej tradycje, zwyczaje rycerskie i ludowe. Poprzez dokładne odzwierciedlenie ubiorów ludzi, wystrojów wewnątrz pałaców i domów możemy wyobrazić sobie tamtą epokę. Podczas czytania powieści dowiadujemy się o wielu wydarzeniach i ich przebiegu; m.in. śmierci królowej Jadwigi, bitwie pod Grunwaldem. Czytając opis porwania Danusi, okaleczenia Juranda, wyrok śmierci na Zbyszku, zauważamy, jak przebiegli byli Krzyżacy. Możemy dostrzec też patriotyzm, odwagę wśród Polaków (Paweł z Taczewa, Zbyszko, król Władysław).

Lepiej poznać i zrozumieć minione wieki pomógł nam także Stefan Żeromski w „Syzyfowych pracach”. Ukazuje tam zaciętość rusyfikatorów w dążeniu do podporządkowania sobie młodzieży polskiej. Marcin Borowicz na początku poddaje się rusyfikacji, lecz później, dzięki pomocy Zygiera, odzyskuje swoją polskość. W książce przedstawiona jest atmosfera czasów, gdy Polska była pod zaborami. Zilustrowane są metody rusyfikacji Polaków oraz nieugiętość młodzieży i wiara w odzyskanie niepodległości przez Polskę.

Kolejnym argumentem potwierdzającym tezę są losy bohaterów „Kamieni na szaniec” Aleksandra Kamińskiego. Okres II wojny światowej to historia najnowsza, jednak wielu ludziom nieznaną. Rudy, Alek i Zośka dorastają, gdy wybucha wojna. Nie mogą pogodzić się z utratą wolności. Stają do walki z okupantem. W książce opisane są ich dylematy związane z zabijaniem, problemami wojny. Możemy poczuć atmosferę patriotyzmu, odwagi, ale także strachu, wątpliwości i żalu. Powieść kończy się smutno, ponieważ wszyscy trzej bohaterowie umierają. Rudy z powodu wycieńczenia podczas pobytu w więzieniu, Alek i Zośka od kuli, dzieląc losy wielu rówieśników. Ich heroiczna walka o Polskę nie zostanie zapomniana przez kolejne pokolenia dzięki Aleksandrowi Kamińskiemu.

Mam nadzieję, że przedstawione przeze mnie argumenty potwierdziły tezę: „Literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki”. W książkach, które wymieniłam, opisana jest atmosfera dawnych lat, pokazane są obyczaje ludowe i tradycje ogólnopolskie, dowiadujemy się o przebiegu ważnych wydarzeń, losach i charakterach ludzi wtedy żyjących. Dzięki literaturze, w sposób ciekawy i prosty, poznajemy historię minionych wieków.

Nieprzypadkowo mówi się, że „kto ma w kieszeni książkę, ten ma w kieszeni cały świat”. Literatura bowiem jest ogromną skarbnicą, nieocenionym źródłem wiedzy. Pozwala rozwijać nasze pasje, wpływa na rozwój duchowy i emocjonalny czytelnika. Dlatego też nie można, nie zgodzić się ze stwierdzeniem, że „Literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki”.

Argumentem potwierdzającym prawdziwość powyższej tezy są wydarzenia opisane w słynnej powieści H. Sienkiewicza „Quo vadis”. Znajdujemy w niej obraz Rzymu, jawiącego się jako miasto grzechu, zła i rozpusty. Mieszkańcy to grzeszni poganie, którzy nie przestrzegają podstawowych zasad moralnych i etycznych. Religia stała się dla nich jedynie elementem kultury. Uwielbiają oglądać barbarzyńskie sceny mordów chrześcijan na arenie.

Z powieści dowiadujemy się, że Rzym za panowania Nerona to symbol degrengolady.

Niezwykle interesujące, z punktu rozwoju techniki, są marzenia młodego wynalazcy, którego spotyka bohater 'Lalki' – S. Wokulski. Odkrywca – J. Ochocki pragnie, jak mówi, „dodać ludzkości skrzydła”, czyli skonstruować maszynę, która pozwoli wznieść się ponad ziemię. Ochocki twierdzi, że ów wynalazek zlikwidowałby wszelkie podziały i granice. Niestety, jak wiemy, samolot został wynaleziony, jednak bynajmniej nie służył wzniosłym ideałom, a haniebnym czynom podczas wojny. Powieść unaocznia nam, jak ograniczone były możliwości techniczne ludzi tamtych lat.

Nieocenionym źródłem wiedzy na temat II wojny światowej są takie dzieła, jak: „Pamiętnik z powstania warszawskiego” M. Białoszewskiego czy „Medaliony” Z. Nałkowskiej. Autorzy opisują w nich dramat tamtych dni. Opowiadają o okrucieństwie i barbarzyństwie III Rzeszy, o procesie zezwierzęcenia. Czytając te pozycje, trudno nam uwierzyć, że „ludzie ludziom zgotowali ten los”.

O wierzeniach ludowych dowiadujemy się z ballady „Lilie” A. Mickiewicza. Autor niezwykle umiejętnie nawiązuje do wierzeń ludu. Obserwując losy niewiernej żony, zaczynamy wierzyć, że „nie ma zbrodni bez kary”. Bez twórczości Mickiewicza nigdy nie dowiedzielibyśmy się o niepisanym prawie ludowym.

Jak przekonywał Horacy artysta tworzy pomnik twardszy niż spiżowy. Ponadto każdy artysta zauważa to, na co zwykli „zjadacze chleba” nawet nie zwrócą uwagi. Dlatego nic dziwnego w tym, że książki zajmowały, zajmują i będą zajmowały najwyższe miejsce jako najcenniejsze źródło wiedzy. Pozwalają nam nie tylko poznać, ale i zrozumieć minione wieki. Dzięki literaturze dostrzegamy dawne idee i ich sens, wyciągamy też pewne nauki, wzorce postępowania oraz poznajemy prawdy uniwersalne.

Rozprawki zredagowane częściowo poprawnie

Autor rozpoczyna poniższą rozprawkę od wyjaśnienia, czym dla niego jest literatura. Następnie odnosi się do problemu sformułowanego w temacie. Praca zawiera trafną argumentację. Zachowana jest logika wywodu, którą podkreśla trójdzielna kompozycja. Niestety, w zakończeniu pracy zabrakło wniosków wynikających z prowadzonych rozważań, więc uczeń nie otrzymał maksymalnej liczby punktów za realizację tematu. Styl wypowiedzi jest konsekwentny, dostosowany do wywodu argumentacyjnego. Popełnione błędy językowe zadecydowały o obniżeniu oceny za to kryterium. Uczeń nie uniknął też błędów ortograficznych i interpunkcyjnych, ale popełnił dopuszczalną ich liczbę.

Czytanie książek uważam za bardzo przyjemną czynność. Dzięki literaturze możemy dowiedzieć się wielu ciekawych informacji z przeszłości. Lektury o wiele lepiej od filmu odzwierciedlają dawne dzieje.

Uważam, że literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki. Udowodnię to w poniższych argumentach.

Na początku nawiążę do lektury „Kamienie na szaniec” Aleksandra Kamińskiego. Głównymi bohaterami tej książki są Aleksy Dawidowski, Jan Bytnar i Tadeusz Zawadzki. Autor fenomenalnie opisał czas, kiedy młodzi ludzie walczyli o Polskę. Najważniejszą rzeczą w ich życiu był Bóg, Honor i Ojczyzna. Bohaterowie tak kochali swój kraj, że oddali za niego życie. Wykazywali się ogromną odwagą i poświęceniem podczas akcji tj. gazowanie kin, wybijanie szyb czy zrywanie flag niemieckich. Zawsze byli zwarci i gotowi do walki z okupantem. Uważam, że lektura ta znakomicie przytacza nam czas, kiedy młodzi ludzie walczyli o Polskę.

Następnie wspomnę o powieści historycznej „Krzyżacy” Henryka Sienkiewicza. Książka ta idealnie odzwierciedla nam czasy średniowiecza. Ukazuje wygląd i cechy rycerzy. Opisuje przebieg i zakończenie różnych walk. Przedstawia ważną dla Polaków bitwę pod Grunwaldem. Powieść idealnie oddaje klimat tamtej epoki. Archaizacja języka sprawia, że czytelnikowi łatwiej jest wyobrazić sobie dawne dzieje. Jestem przekonana, że po przeczytaniu „Krzyżaków” lepiej zrozumiemy średniowiecze.

Na koniec odwołam się do dramatu romantycznego „Dziady cz. II” Adama Mickiewicza. Lektura ta została napisana na podstawie różnych legend i opowieści ludowych. Ukazuje nam, jak kiedyś prosty lud wierzył w świat poza ziemski. Opisuje także obrzędy wywoływania duchów.

Z powyższych argumentów wynika, że literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki. Uważam, że książki w sposób bardzo szczegółowy opisują dawne dzieje.

Wiele wypowiedzi dowodzi braku umiejętności gimnazjalistów w zakresie realizacji wyводу argumentacyjnego. Praca zamieszczona niżej zawiera próbę argumentacji. Uczeń we wstępie przytacza tezę, którą zamierza w dalszej części pracy uzasadnić. Niestety, przytoczone przykłady nie mają charakteru argumentacyjnego. Piszący ogranicza się do streszczania tekstów literackich. Omawiając kolejne przykłady, nie nawiązuje do tezy, nie wyciąga wniosków. Uczeń wyróżnił poszczególne części pracy. Nie przekroczył dopuszczalnej liczby błędów interpunkcyjnych, ale popełnił więcej, niż dopuszczono, błędów językowych i ortograficznych.

„Literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki”. W poniższych argumentach postaram się uzasadnić prawdziwość tezy.

W pierwszym argumencie zacznę od lektury pt. „Kamienie na szaniec”. Wyróżniają się trzej bohaterowie Rudy, Alek i Zośka. Nastolatki w czasie okupowanej polski uczęszczają do Szarych Szeregów. Chłopcy zmieniają flagi, wybijają szyby w Niemieckich budynkach, zmieniają tablice na pomnikach Polaków. Najważniejsze ich cechy to bohaterstwo, patriotyzm i odwaga. Wykazują się nimi podczas odbicia Rudego od gestapo.

W drugim argumencie lektura pt. „Dywizjon 303”. Myśliwcy wyróżniają się bohaterstwem, brawurą oraz taktyką bojową podczas bitwy o Anglię. Bohaterowie tej lektury nie ścigają w powietrzu wroga, ale trzymają go blisko siebie by celnie go zestrzelić. Myśliwcy wykazują się poświęceniem dla drugiej osoby podczas zapalenia się samolotu ich przyjaciela, któremu pomagają wylądować na polanie.

Na podstawie powyższych argumentów stwierdzam prawdziwość tezy, ponieważ przez czytanie literatury ludzie poznają historie oraz zrozumieć minione wieki.

Rozprawki niezgodne z tematem

Zaprezentowana niżej praca nie odnosi się do problemu sformułowanego w temacie, więc zgodnie z zasadami punktowania stosowanymi przy sprawdzaniu, zdający nie otrzymał punktów za treść i pozostałe aspekty rozprawki, które podlegały ocenie. Uczeń postawił tezę (*literatura pozwala lepiej zrozumieć dane zjawisko*) niezgodną ze sformułowaniem w poleceniu. Wysuniętą przez siebie tezę próbuje uzasadnić w pierwszym argumencie (argument myli z tezą), ale już kolejny nie ma żadnego związku ani ze stwierdzeniem zawartym w poleceniu, ani z postawioną przez siebie tezą.

Na ostatnich lekcjach języka Polskiego rozmawialiśmy na temat przemijania czasu. Rozmawialiśmy również na temat czy literatura pozwala lepiej zrozumieć dane zjawisko. Swoją tezę postaram uzasadnić kilkoma argumentami.

Pierwszą tezą jest fakt, iż w dzisiejszych czasach ludzie dzięki przemijającym upływie czasu zyskują ogromne doświadczenie zaczerpnięte z życia. Dzięki temu dorośli są w stanie zrozumieć młodych ludzi, przez co przechodzą. Być może oni sami przechodzili przez coś podobnego, dlatego też dorosłe osoby dzielą się z młodzieżą swoim doświadczeniem zaczerpniętym ze swojego życia.

Drugi argument postaram uzasadnić na podstawie lektury pt. „Krzyżacy”. W której dorosły wój Maćko uczy małego krewniaka Zbyszka jak postępować w życiu. Na podstawie jego doświadczenia młody Zbyszek podejmuje dużo dobrych decyzji. Był nie tylko w stanie zrozumieć przez co przechodzi, ale również pomóc innym osobom. A nawet zdobyć miłość swojego życia.

Mam nadzieję że powyższymi argumentami pomogłem zrozumieć jak ważną rolę w życiu ludzkim jest przemijający czas.

Wyniki uzyskane przez gimnazjalistów na egzaminie z zakresu języka polskiego w części humanistycznej świadczą o tym, że zdający mają dużo trudności z formułowaniem wypowiedzi prezentujących wnioskowanie i rozumowanie. W pracy z uczniami należałoby zwrócić uwagę na kształcenie umiejętności redagowania różnych form wypowiedzi, bowiem świadczą one nie tylko o wiedzy ucznia na określony temat, ale też eksponują jego umiejętności w zakresie kompozycji, stylu, składni oraz słownictwa. Niezbędna jest praca nad usprawnianiem języka piszących, ponieważ ten którym posługują się, charakteryzuje się ubóstwem słownictwa oraz nieporadnością w budowaniu zdań.

1.4. REFLEKSJE EGZAMINATORÓW

KANON LITERACKI A EGZAMIN GIMNAZJALNY

Dorota Zalewska

Autorka jest nauczycielką języka polskiego w Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Stawiskach

Twórcy *Podstawy programowej kształcenia ogólnego* z dnia 23 grudnia 2008 roku dokonali zmian, zastępując jednym dokumentem wcześniej obowiązujące dwa inne (*Podstawę programową* i *Standardy wymagań egzaminacyjnych*). Sprawdzianem jakości nowego dokumentu stać się miał egzamin gimnazjalny w zmienionej formule. Opublikowano dane statystyczne o osiągnięciach gimnazjalistów, opadły emocje, więc nadszedł czas refleksji. Dla nauczyciela – polonisty dane statystyczne będą jednak najważniejsze. Istotniejsze są spostrzeżenia dotyczące świadomości literackiej i językowej uczniów. Warto w tym miejscu zadać pytanie o to, na ile bliski doświadczeniom gimnazjalistów stał się wpisany w podstawę programową kanon literacki. Czy poza zmianą ilościową – oznaczającą skrócenie listy tekstów obligatoryjnych – dokonała się w praktyce szkolnej również zmiana jakościowa?

Wśród wielu głosów dotyczących celowości tworzenia kanonu literackiego na szczególną uwagę zasługuje opinia profesora Jana Prokopa, który w artykule *Kanon literacki i pamięć zbiorowa* uzasadnił potrzebę jego tworzenia. Zdaniem Prokopa wartość kanonu tkwi w tym, że umożliwia on kształtowanie pamięci zbiorowej stanowiącej podstawę funkcjonowania społeczności. Bez wątplenia jego znajomość stwarza szansę posługiwania się wspólnym kodem kulturowym, otwiera na tradycję i przygotowuje do świadomego odbioru kultury współczesnej.

Listę tekstów wskazanych w podstawie programowej jako obowiązujące wszystkich polskich gimnazjalistów stanowią utwory, których nie można pominąć w procesie kształcenia. Należą do nich wybrane fraszki oraz *Treny* (V, VII, VIII) J. Kochanowskiego, wybrane bajki I. Krasickiego, powieść historyczna H. Sienkiewicza (*Krzyżacy*, *Quo vadis* lub *Potop*), *Dziady cz. II* A. Mickiewicza, *Zemsta* A. Fredry. Ponadto na liście tej znajdują się inne utwory do wyboru przez nauczyciela. Kierunek pracy z tekstami wyznaczają nie tylko cele kształcenia i treści nauczania zawarte w podstawie programowej, ale również jasno sprecyzowane oczekiwania polonisty. Do najważniejszych zaliczyć można wychowywanie kompetentnego, świadomego odbiorcy kultury (szczególnie dzieł literackich) oraz wprowadzanie uczniów w tradycję i kulturę XXI wieku. Realizacji tych zadań sprzyja właściwa praca z utworami stanowiącymi kanon gimnazjalny.

Warto w tym miejscu zadać pytanie, na ile kanon literacki istnieje w świadomości tegorocznych absolwentów polskich gimnazjów. Odpowiedzi dostarcza analiza uczniowskich prac stanowiących realizację zadania 22., wymagającego rozważenia w formie rozprawki słuszności stwierdzenia: *Literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minionie wieki*. Rozważania należało zilustrować przykładami z literatury. Temat rozprawki sugerował konieczność przywołania tekstów, które nie tylko są źródłem wiedzy o przeszłości, ale również czynią ją bliższą młodemu człowiekowi początku XXI wieku.

Analiza uczniowskich rozprawek dowodzi, że na ogół piszący nie mieli trudności z przywołaniem właściwych przykładów ilustrujących słuszność tezy. Najczęściej w pracach pojawiały się następujące teksty: *Krzyżacy* H. Sienkiewicza, *Kamienie na szaniec*

A. Kamińskiego, *Dziady cz. II* A. Mickiewicza, *Zemsta* A. Fredry. Rzadziej gimnazjaliści wykorzystywali w argumentacji *Dywizjon 303* A. Fiedlera, *Romeo i Julię* W. Szekspira, *Quo vadis* i *Latarnika* H. Sienkiewicza. Nieliczni uczniowie odwoływali się do *Reduty Ordona*

A. Mickiewicza, *Skąpca* Moliera, *Pamiętnika z powstania warszawskiego* M. Białoszewskiego i *Pieśni o Rolandzie*. Wszystkie wymienione teksty zostały wskazane w podstawie programowej.

Interesujący dla polonisty jest sposób wykorzystania w uczniowskich rozprawkach przykładów literackich. Nieliczni gimnazjaliści potrafili wykorzystać funkcjonalnie tekst i sformułować trafne argumenty, unikając streszczania i opowiadania. Poniższy fragment uczniowskiej pracy stanowi przykład właściwego przywołania utworu z kanonu:

- *Aby potwierdzić słuszność tezy, odwołam się do powieści H. Sienkiewicza pt. „Krzyżacy”. Autor w interesujący sposób przedstawia zajęcia i obowiązki średniowiecznych rycerzy. Barwnie opisuje ślubowanie damie serca i pasowanie na rycerza. Dzięki książce czytelnik może stać się obserwatorem pojedynku Zbyszka z Rotgierem lub uczestnikiem bitwy pod Grunwaldem. Trudno dziś wyobrazić sobie życie w średniowieczu, ale pisarz stara się je przybliżyć. Powieść Sienkiewicza pozwala zrozumieć epokę i ludzi w niej żyjących, przedstawia ich świat wartości i mentalność.*

Znacznie częściej jednak uczniowie – choć przywoływali przykład adekwatny do tezy – nie potrafili wykorzystać tekstów literackich w funkcji argumentacyjnej. Powtarzali schematyczne sądy o utworze, operowali ogólnikami, streszczali fragment. Świadczą o tym poniższe przykłady:

- *Powieść H. Sienkiewicza „Krzyżacy” pozwala nam lepiej poznać czasy, kiedy wielu Polaków walczyło z wrogami. Powinniśmy wiedzieć o minionych czasach i pamiętać o ważnych wydarzeniach opisanych przez autora.*
- *Książka Aleksandra Kamińskiego pozwala lepiej poznać czasy, w którym liczył się każdy dzień życia. Bohaterowie dzielnie walczyli o wolność naszego kraju. Oddali życie za ojczyznę. Zasłużyli, by o nich pamiętać.*
- *W komedii A. Fredry „Zemsta” mamy przedstawiony spór o mur graniczny i rozwiązanie problemu. W tamtych czasach trwało wiele kłótni między sąsiadami. Cześnik i Rejent kłócili się o mur graniczny. Chcieli sobie dokuczyć. Dzisiaj natomiast rozwiązalibyśmy to w zupełnie inny sposób. Przez kłótnię możemy tylko pogorszyć całą sytuację.*

Konsekwencją braku umiejętności funkcjonalnego wykorzystania tekstu literackiego było zwykle niepełne zakończenie – ograniczane najczęściej do potwierdzenia tezy i pozbawione samodzielnie sformułowanego wniosku lub uogólnienia, o czym świadczą przytoczone niżej fragmenty uczniowskich prac:

- *Uważam, że przytoczonymi argumentami potwierdziłam tezę. Łatwiej jest zrozumieć minione czasy, kiedy można o nich przeczytać.*
- *Myślę, że podane argumenty potwierdzają temat rozprawki. Literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki.*

Niektórzy uczniowie podejmowali próbę formułowania w zakończeniu własnego wniosku, ale zapominali o tym, na jaki temat pisali rozprawkę. Dowodzi tego przykład:

- *Z przytoczonych argumentów wynika, że literatura pozwala lepiej poznać i zrozumieć minione wieki. Moim zdaniem książki są ogromnym bogactwem i powinno się czytać ich jak najwięcej.*

Cytowane przykłady pochodzące z prac gimnazjalistów świadczą o tym, że teksty uznane przez twórców podstawy programowej za kanon są obecne na lekcjach języka polskiego. Sposób ich przywoływania na egzaminie gimnazjalnym w kwietniu 2012 roku skłania jednak do refleksji, że utwory literackie będące przedmiotem polonistycznych badań należy poddawać na lekcjach bardziej wnikliwej analizie i interpretacji. Ścisły kanon literacki (pozycje oznaczone gwiazdką w podstawie programowej) w gimnazjalnej praktyce stanowi niewiele tekstów, ale możliwości ich wykorzystania jest wiele, zatem wskazane byłoby takie pochylenie się nad nimi, by uczeń potrafił się do nich odwołać w różnych kontekstach.

PORTRET GIMNAZJALISTY 2012

Sylvia Kukowska

Autorka jest nauczycielką języka polskiego w Publicznym Gimnazjum nr 9 im. Rodziny Lutosławskich w Łomży

Pisząc gimnazjalista, mam na myśli, oczywiście, ucznia trzeciej klasy gimnazjum, który pisał w kwietniu tego roku egzamin gimnazjalny na nowych zasadach. Ten młody człowiek, podczas trzyletniej nauki w zreformowanej szkole, bardziej szczegółowo zagłębiał się w tajniki przedmiotu, uczył się wykorzystywać wiedzę w praktyce, kształcił umiejętność komunikowania się, rozumienia, krytycznego analizowania i refleksyjnego przetwarzania tekstów zgodnie z wymaganiami określonymi w nowej podstawie programowej.

Sądzę, że odmieniony arkusz egzaminacyjny z języka polskiego nie zaskoczył zdających, choć pojawiły się w nim zadania nowego typu, np. prawda-falsz i na dobieranie. Aby dobrze rozwiązać test, należało odwołać się przede wszystkim do zdobytej wiedzy, właściwie rozumować, dostrzegać związki przyczynowo-skutkowe, wnioskować. Część uczniów miała jednak kłopoty z poprawnym odczytywaniem poleceń i udzielaniem odpowiedzi. Niektórzy, udzielając odpowiedzi, dokonywali podwójnych wyborów, wskazując dwie odpowiedzi zamiast jednej; chociażby w zadaniach 11. i 14., natomiast w zadaniu 4. z trudnością przyporządkowywali właściwe cechy i ich synonimy Cześnikowi, Rejentowi, Papkinowi.

Zapewne miłą niespodzianką dla zdających były tylko dwa zadania otwarte. Trzeba przyznać, że większość uczniów w jednym z nich, wyjaśniając w krótkiej odpowiedzi, jakie skutki może mieć zjawisko nadużywania zapożyczonych części wyrazów, podawała komentarz, ale niestety nie zawsze precyzyjnie sformułowany.

Sprawdzając rozprawki gimnazjalistów, dostrzegłam obszary, w których uczniowie dość dobrze sobie radzą. W większości piszą na temat, poprawnie komponują wypowiedź i stosują segmentację, posługują się stylem argumentacyjnym oraz popełniają znacznie mniej błędów ortograficznych. Niestety, piętą achillesową zdających pozostaje nadal język wypowiedzi – tu ciągle trudności sprawia składnia zdania złożonego, frazeologia, fleksja.

Trzecioklasiści budują zbyt długie zdania, nieprawidłowo tworzą związki wyrazowe, niepoprawnie odmieniają wyrazy, nadużywają zaimków, mają ubogie słownictwo i posługują się językiem potocznym. A oto kilka przykładów:

- *Tak jak w powieści Henryka Sienkiewicza „Krzyżacy” poznajemy w przyjemny sposób co działo się przed bitwą pod Grunwaldem, jej przyczyny, przebieg, a także poznajemy życie ludzi w tym okresie.*
- *Aczkolwiek lepsze czytanie takich książek, zdobywanie dzięki nim większej wiedzy, niż częste udawanie tego co się słucha aby nie urazić osoby bliskiej.*
- *Przedstawieni są tam Postaci historyczne.*
- *...zobaczyć pierwsze dzieje literatury.*
- *... że naprawdę warto zasięgnąć po trochę historii.*
- *... opowiada historię ludzi przewożonych transportem...*
- *Pozwala nam zrozumieć biegi wydarzeń...*
- *Oczywiście były prowadzone różnego rodzaju sabotaże.*
- *Pierwszym argumentem potwierdzającym słuszność tezy jest powieść historyczna Henryka Sienkiewicza pt. „Krzyżacy”.*

Niekiedy brak spójności wypowiedzi uczniowskich zatrwąza:

- *Jako ostatnim argumentem posłużę się książką Aleksandra Fredry „Zemsta”, ponieważ ukazuje nam jak szybko potrafimy wejść w konflikt z innymi. Jeżeli chcemy dojść do celu, którego sami sobie wyznaczaliśmy jesteśmy w stanie go osiągnąć. Wystarczy chwila wyobraźni lub gestu.*

Często temat wypowiedzi potraktowany jest powierzchownie, a przykład stanowi lakoniczny zapis zamieszczony niżej:

- *Dzięki powieści Kamińskiego „Kamienie na szaniec” możemy wcielić się w młodych ludzi, którzy walczyli w obronie ojczyzny, dostrzegamy ich patriotyzm, powoli zaczynamy to rozumieć. Dostrzegamy ciężkie czasy, jakie panowały w czasie okupacji.*

Młodzież nie kończy swoich wypowiedzi pełnym podsumowaniem, wnioskami z przeprowadzonych rozważań, o czym świadczą chociażby te cytaty:

- *Reasumując, warto czytać książki, które pozwalają nam poznać i zrozumieć wydarzenia z przeszłości.*
- *Moim zdaniem literatura pozwala i to bardzo poznać i zrozumieć minione wieki, dlatego też sądzę, że powinno się jak najwięcej czytać, niż beczynnymie siedzieć i nic nie robić.*

Prace egzaminacyjne, choć temat dawał piszącym wielkie możliwości w zakresie jego realizacji, wykazały, że znaczna część młodzieży gimnazjalnej nie ma wiedzy o literaturze, nie pamięta treści lektur, nie zna ich autorów. Z reguły prace nie były wystarczająco pogłębione poważniejszą refleksją, brakowało wniosków wynikających z rozważań (choć byli tacy uczniowie, którzy poradzili sobie z tym zadaniem doskonale).

Gdzie leży przyczyna, że umiejętność redagowania dłuższej wypowiedzi nie wypada na egzaminie tak dobrze, jak byśmy sobie tego życzyli? Moim zdaniem, przyczyna tkwi w codziennym użytkowaniu języka. Większość gimnazjalistów, wypowiada się na co dzień dość oszczędnie i niedbale, z nonszalancją traktuje naukę o języku, a czytanie lektur uważa za zło konieczne: *W dzisiejszych czasach niewiele ludzi czyta i rozumie literaturę.* Stąd efekty nauczania nie zawsze są adekwatne do wysiłku włożonego w edukację tych młodych ludzi. Sądzę, że w pracy z kolejnymi rocznikami uczniów trzeba nieustannie wzmacniać świadomość językową i poszerzać ich zasób słownictwa, kłaść nacisk na rozwijanie kompetencji językowych, jeszcze dokładniej analizować teksty i zachęcać do ich krytycznego odbioru.

Przed nami, nauczycielami języka ojczystego, pozostaje trudne zadanie, aby współczesną młodzież, która komunikuje się między sobą skrótami, żargonem, czyta głównie kolorowe czasopisma i wiadomości poczty elektronicznej, zafascynować literaturą i nauczyć pięknie wypowiadać się w mowie i piśmie.

WYNIKI EGZAMINU GIMNAZJALNEGO A PRACA Z UCZNIEM

Renata Szczęsna

Autorka jest nauczycielką języka polskiego w Publicznym Gimnazjum im. Adama Mickiewicza w Szepietowie

Egzaminy zewnętrzne – obiektywne, dostarczające informacji o każdym uczniu, dające możliwość porównania wyników bez względu na miejsce zamieszkania zdającego, pozwalające na ocenę oddziaływań edukacyjnych szkoły. Nie uwzględniają one jednak czynnika społecznego czy też specyficznej sytuacji ucznia, stanu jego zdrowia, możliwości itd. Od początku funkcjonowania systemu egzaminów zewnętrznych pierwszą czynnością po ogłoszeniu wyników, którą wykonują wszyscy (nauczyciele, dyrektorzy, przedstawiciele organów prowadzących), polega na wyliczeniu średniej punktów uzyskanych przez szkołę i odniesienie jej do kraju, województwa, powiatu. Jeśli wynik jest wyższy – radość, jeśli nie – trzeba pisać programy naprawcze, a im więcej „papierów”, dokumentowania pracy, tym mniej czasu na pracę. Dopiero później przychodzi czas na szczegółową analizę wyników, na obliczenie EWD, na porównanie znanych nam możliwości ucznia z uzyskanym przez niego wynikiem egzaminu. Emocje opadają, pozostaje planowanie pracy na następny rok i następne lata. A pracy jest dużo. Przede wszystkim doskonalenia wymaga umiejętność redagowania dłuższych form wypowiedzi poprawnych pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym.

Jak w swojej pracy wykorzystuję wyniki egzaminu gimnazjalnego w części humanistycznej? Przede wszystkim każdorazowo uważnie analizuję punkty zdobyte przez każdego ucznia. Jestem egzaminatorem i dotychczas brałam udział w sprawdzaniu każdego egzaminu w części humanistycznej. Znam więc dobrze zadania, znam klucz punktowania, umiem ocenić, które zadanie było trudne, a które moi uczniowie powinni rozwiązać bez problemu. W zespole nauczycieli humanistów opracowujemy wyniki, analizujemy je i wyciągamy wnioski do dalszej pracy.

Na przykład, w 2007 roku na egzaminie uczniowie w mojej szkole wykazali się dobrą znajomością zasad organizacji tekstu w związku z realizacją zaproszenia i rozprawki. Zachowywali spójność tekstu i logicznie go porządkowali, dość dobrze radzili sobie z wyszukiwaniem informacji w różnorodnych tekstach źródłowych, a także z odczytywaniem sensów na poziomie przenośnym. Po przeanalizowaniu słabych stron postanowiliśmy, aby w pracy z młodszymi rocznikami gimnazjalistów zwrócić uwagę na usprawnienie posługiwania się przez nich pojęciami z zakresu poetyki, nauki o języku (ze składni i słowotwórstwa). Przeznaczaliśmy więcej godzin na ćwiczenia w budowaniu wypowiedzi poprawnych pod względem składniowym, fleksyjnym i leksykalnym, a także na ćwiczenie stosowania poznanych zasad ortograficznych i interpunkcyjnych w tworzonych przez uczniów tekstach.

W 2010 r., po przeanalizowaniu wyników, podjęliśmy następujące wnioski do dalszej pracy: należy ćwiczyć umiejętność wyszukiwania w tekstach różnych środków wyrazu i określać ich funkcję, a także dokonywać celowych operacji na tekście, np. przekształcać stylistycznie, zamieniać wypowiedzi w mowie niezależnej na wypowiedź w mowie zależnej, doskonalić umiejętność streszczania tekstu oraz redagować wypowiedzi poprawne pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym. Łatwo zauważyć, że co roku powtarza się w zaleceniach do pracy doskonalenie umiejętności redagowania dłuższych form wypowiedzi, które będą poprawne pod względem językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym. Dlatego konieczne było wypracowanie własnego sposobu pracy nad doskonaleniem istniejącego stanu rzeczy.

Aby poprawić umiejętność stosowania poznanych zasad ortograficznych, raz w tygodniu robię krótki test ze znajomości zasad (np. pisownia rz i ż) i kilkudzaniowe dyktando. Przyznaję punkty, a ocenę wystawiam dopiero po kilku takich sprawdzianach. W ten sposób co roku powtarzam wszystkie zasady pisowni. Przyniosło to efekt na egzaminie gimnazjalnym w tym roku. Uczniowie z mojej szkoły uzyskali z ortografii wyższy wynik niż ich rówieśnicy w kraju.

Poprawność językową ćwiczę bardzo często. Wprowadzam ćwiczenia słownikowe i frazeologiczne przy każdej okazji. Dbam o właściwe przygotowanie uczniów do redagowania krótkich i dłuższych form wypowiedzi.

Bardzo ważne, aby nauczyciel dbał o zrealizowanie wszystkich wymagań szczegółowych zawartych w podstawie programowej. Od roku 2012 już tylko ten dokument bierzemy pod uwagę, pracując z uczniami. Z powodu zmiany formy egzaminu i obowiązującej podstawy programowej istotne stało się określenie na nowo, czego wymagać od uczniów, aby jak najlepiej przygotować ich do egzaminu. Bardzo pomocna w tym procesie jest analiza wyników uzyskanych przez uczniów na egzaminie w 2012 roku. Moi uczniowie zdobyli więcej punktów niż statystyczny gimnazjalista, co daje powody do satysfakcji. Niemal każde zadanie było dla nich łatwiejsze niż dla rówieśników w województwie czy w kraju. Jednak jest jeszcze nad czym pracować. Stosunkowo słabo w tym roku wypadły umiejętności językowe i interpunkcyjne. W pracy z kolejnymi rocznikami zwrócę na to szczególną uwagę. Zamierzam do kolejnego egzaminu powtórzyć przede wszystkim lektury obowiązkowe, dużo pracować z różnymi tekstami, ćwiczyć umiejętność ich odczytywania na poziomie dosłownym i przenośnym, częściej okazjonalnie przypominać wiadomości z nauki o języku.

2. EGZAMIN GIMNAZJALNY W CZĘŚCI HUMANISTYCZNEJ Z ZAKRESU HISTORII I WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE.

2.1 OPIS ARKUSZA

Egzamin gimnazjalny z historii i wiedzy o społeczeństwie polegał na rozwiązaniu testu zawierającego 20 zadań z historii i 4 zadania z wiedzy o społeczeństwie. Zadania zamieszczone w arkuszu obejmowały całość wymagań zawartych w podstawie programowej z obu przedmiotów. Badały one poziom opanowania przez gimnazjalistów umiejętności z historii w zakresie chronologii historycznej, analizy i interpretacji historycznej oraz tworzenia narracji historycznej. Z kolei z wiedzy o społeczeństwie obejmowały takie obszary umiejętności, jak: wykorzystywanie i tworzenie informacji, znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej oraz znajomość zasad i procedur demokracji.

Test, który rozwiązywali uczniowie trzecich klas gimnazjalnych, składał się z różnego typu zadań zamkniętych. Były to zadania na dobieranie, zadania wyboru wielokrotnego, a także zadania typu prawda-falsz i zadania z luką. Większość zadań w teście stanowiły takie, których rozwiązanie polegało na wykorzystaniu przez ucznia materiału źródłowego, np. krótkiego tekstu pisanego, mapy, wykresu, tabeli lub źródła ikonograficznego. Zadania z historii w arkuszu ułożone były w porządku chronologicznym.

Za prawidłowe rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł uzyskać 33 punkty. Egzamin trwał 60 minut.

2.2. OSIĄGNIĘCIA GIMNAZJALISTÓW Z ZAKRESU HISTORII I WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

Tabela 2.1. Procent punktów uzyskanych za poszczególne umiejętności (arkusz standardowy GH-H1-122)

Numer zadania	Sprawdzana czynność Uczeń:	Procent uzyskanych punktów	
		podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.	2. Cywilizacje Bliskiego Wschodu. 1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizacje starożytnej Mezopotamii i Egiptu.	34	32
2.	1. Najdawniejsze dzieje człowieka. 2) wyjaśnia zależności pomiędzy środowiskiem geograficznym a warunkami życia człowieka. 2. Cywilizacje Bliskiego Wschodu. 1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizacje starożytnej Mezopotamii i Egiptu.	57	53
3.	6. Dziedzictwo antyku. 1) charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej antycznego świata w różnych dziedzinach: filozofii, nauce, architekturze, sztuce, literaturze.	66	61
4.	5. Cywilizacja rzymska. 4) rozróżnia wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku starożytnego państwa rzymskiego. 8. Arabowie i świat islamski. 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni kierunki i zasięg podbojów arabskich. 9. Początki cywilizacji zachodniego chrześcijaństwa. 2) charakteryzuje działalność Karola Wielkiego i wyjaśnia, na czym polegał renesans karoliński. 10. Bizancjum i Kościół wschodni. 3) wyjaśnia przyczyny i skutki rozłamu w Kościele w XI w.	38	35

5.	SP 10. Państwo polskie za Piastów. 4) opowiada historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postacie: w. Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III. 13. Polska pierwszych Piastów. 4) ocenia dokonania pierwszych Piastów w dziedzinie polityki, gospodarki i kultury.	54	48
6.	SP 10. Państwo polskie za Piastów. 4) opowiada historię zjazdu gnieźnieńskiego, uwzględniając postacie: św. Wojciecha, Bolesława Chrobrego i Ottona III. 13. Polska pierwszych Piastów. 4) ocenia dokonania pierwszych Piastów w dziedzinie polityki, gospodarki i kultury.	62	58
7.	12. Kultura materialna i duchowa łańciskiej Europy. 3) rozpoznaje zabytki kultury średniowiecza. 17. Humanizm i renesans. 1) wyjaśnia źródła rozwoju kultury renesansu (...). 20. Społeczeństwo i ustrój Rzeczypospolitej Obojga Narodów. 5) rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku (...). 26. Rzeczpospolita w dobie stanisławowskiej. 4) rozpoznaje charakterystyczne cechy polskiego oświecenia (...).	65	63
8.	14. Polska dzielnicowa i zjednoczona. 1) sytuje w czasie i przestrzeni Polskę okresu rozbitcia dzielnicowego; 3) porządkuje i sytuje w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w epoce Piastów; 5) ocenia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej (system obronny, urbanizacja kraju, prawo, nauka) oraz w polityce zagranicznej.	70	65
9.	14. Polska dzielnicowa i zjednoczona. 5) ocenia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej (system obronny, urbanizacja kraju, prawo, nauka) oraz w polityce zagranicznej.	75	73
10.	13. Polska pierwszych Piastów. 2) wskazuje, na przykładzie państwa pierwszych Piastów, charakterystyczne cechy monarchii patrymonialnej.	62	58
11.	10. Bizancjum i Kościół wschodni. 1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cesarstwo bizantyjskie. 16. Wielkie odkrycia geograficzne. 1) sytuje w czasie i przestrzeni wielkie wyprawy Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana oraz sytuje w przestrzeni posiadłości kolonialne Portugalii i Hiszpanii.	52	51
12.	18. Rozłam w Kościele zachodnim. 2) opisuje cele i charakteryzuje działalność Marcina Lutra.	65	63
13.	19. Polska i Litwa w czasach ostatnich Jagiellonów. 1) ocenia politykę zagraniczną ostatnich Jagiellonów.	79	77
14.	27. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII w. 1) sytuje w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiórce.	64	60
15.	25. Bunt poddanych – wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych. 1) przedstawia przyczyny i następstwa wojny o niepodległość. 28. Rewolucja francuska. 1) wyjaśnia główne przyczyny rewolucji i ocenia jej skutki. 32. Europa i świat w XIX w. 1) opisuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych.	68	64
16.	27. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII w. 1) sytuje w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiórce. 31. Rozwój cywilizacji przemysłowej. 3) identyfikuje najważniejsze wynalazki i odkrycia XIX w. oraz wyjaśnia następstwa ekonomiczne i społeczne ich zastosowania.	79	77
17.	35. Życie pod zaborami. 1) wyjaśnia cele i opisuje metody działań zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej; 3) porównuje warunki życia społeczeństwa w trzech zaborach w II połowie XIX w., uwzględniając możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego.	46	42

18.	31. Rozwój cywilizacji przemysłowej. 1) podaje przykłady pozytywnych i negatywnych skutków procesu uprzemysłowienia, w tym dla środowiska naturalnego. 37. I wojna światowa i jej skutki. 1) wymienia główne przyczyny narastania konfliktów pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX w. oraz umiejscawia je na politycznej mapie świata i Europy.	39	38
19.	33. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim. 2) charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego.	53	51
20.	39. Sprawa polska w I wojnie światowej. 1) charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej oraz opisuje poglądy zwolenników różnych orientacji politycznych.	51	48
21.	6. Środki masowego przekazu. 4) uzasadnia, posługując się przykładami, znaczenie opinii publicznej we współczesnym świecie; odczytuje i interpretuje wyniki wybranego sondażu opinii publicznej.	66	62
22.	26. Gospodarstwo domowe. 4) wyjaśnia, jakie prawa mają konsumenci i jak mogą ich dochodzić.	57	56
23.	15. Władza sądownicza. 1) przedstawia organy władzy sądowniczej, zasady, wedle których działają sądy (niezawisłość, dwuinstancyjność) i przykłady spraw, którymi się zajmują.	42	41
24.	11. Rzeczpospolita Polska jako demokracja konstytucyjna. 2) omawia najważniejsze zasady ustroju Polski (suwerenność narodu, podział władzy, rządy prawa, pluralizm).	71	69

Dla zdecydowanej większości gimnazjalistów zadania z historii i wiedzy o społeczeństwie okazały się łatwe i umiarkowanie łatwe (26 czynności). Największą grupę zadań stanowiły zadania umiarkowanie łatwe (18 czynności). Tylko 6 zadań było trudnych. W arkuszu nie było zadań, które dla gimnazjalistów były bardzo trudne.

Najtrudniejszym zadaniem w arkuszu było zadanie 4., które sprawdzało umiejętność uporządkowania chronologicznego. Zadanie odwoływało się do wydarzeń z historii powszechnej średniowiecza. Wymagało uporządkowania czterech wymienionych w poleceniu wydarzeń. Można sądzić, że duża trudność w rozwiązywaniu zadań wynikała z tego, że polecenie odnosiło się do treści historycznych, które są w mniejszym stopniu obecne w praktyce szkolnej, i do których tylko w niewielkim stopniu powraca się na dalszym etapie nauki. Nieco ponad 70% gimnazjalistów nie poradziło sobie ze wskazaniem wydarzenia chronologicznie pierwszego (*Podział Cesarstwa Rzymskiego na Wschodnie i Zachodnie*). Blisko połowa uczniów jako prawdziwą wskazała błędną odpowiedź: *Ucieczka Mahometa z Mekki do Medyny*. Inne błędne odpowiedzi wybierano zdecydowanie rzadziej. Więcej uczniów (45%) poprawnie wskazało wydarzenie chronologicznie ostatnie.

Trudne do poprawnego rozwiązania okazało się także zadanie 1. Ono również sprawdzało umiejętność chronologii historycznej. Zadaniem zdającego było przeanalizowanie dwóch map, a następnie wskazanie na taśmie chronologicznej okresu, w którym kultura neolityczna pojawiła się na terenie Egiptu. Tylko co trzeci gimnazjalista poradził sobie z zadaniem. Z analizy udzielonych odpowiedzi wynika, że uczniowie w zdecydowanej większości poprawnie odczytali informacje z mapy, lecz błędnie dokonali zamiany lat na właściwy wiek.

Zdający lepiej radzili sobie z zadaniem sprawdzającym tę samą umiejętność (chronologii historycznej), ale odwołującym się do treści z historii Polski. Przykładem może być zadanie 14. Uczniowie, wykorzystując informacje z tabeli przedstawiającej okres panowania władców Rosji, Prus i Austrii, mieli wskazać tych, którzy dokonali III rozbioru Polski. Ponad 64% gimnazjalistów poprawnie rozwiązało zadanie. W zdecydowanej większości błędnych odpowiedzi znalazły się wskazania dotyczące postaci władców, z których jeden uczestniczył w III rozbirozie.

Najlepiej zdający poradzili sobie z rozwiązaniem zadania 16., w którym trzeba było przeanalizować dwa źródła: mapę i treść plakatu, a następnie na podstawie uzyskanych

informacji wskazać dziedzinę nauki, za działalność w której Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla (rozwiązywalność 0,96), Następnie należało wskazać zabór, w którym znajdowało się rodzinne miasto uczonej. Z poprawnym rozwiązaniem zadania poradziło sobie aż 85% uczniów. Dużo mniejsza grupa wykazała się umiejętnością odczytywania i przetworzenia informacji z plakatu (do roku 1911 należało dodać 100 lat i zamienić uzyskany rok we właściwy wiek i jego połowę). Mniej niż połowa gimnazjalistów poradziła sobie z analizą i interpretacją plakatu i otrzymała punkty za rozwiązanie zadania.

Zadaniem łatwym dla uczniów okazało się także zadanie 9. sprawdzające umiejętność analizy i interpretacji historycznej. Tylko co czwarty zdający miał trudność z analizą mapy przedstawiającej państwo Kazimierza Wielkiego i wskazaniem ziem, które pozostały poza granicami tego państwa.

Przykładem ciekawego zadania w arkuszu było zadanie 12. Jego rozwiązanie wymagało udzielenia trzech odrębnych odpowiedzi związanych z jednym faktem historycznym – wystąpieniem Marcina Lutra. Zadanie pozwalało sprawdzić wiedzę i umiejętność posługiwania się szerszym kontekstem historycznym. I tak, gimnazjaliści w większości trafnie wskazywali rok 1517 jako datę otwierającą epokę nowożytną (63%). Jeszcze większa grupa gimnazjalistów wiedziała, że to Marcin Luter ogłosił 95 tez (76%), ale już tylko połowa zdających (52%) wiedziała, że wydarzenie wymienione w zadaniu, które zostało uznane za początek reformacji, miało miejsce w Niemczech. Przykład rozwiązania zadania 12. pokazuje, jak fragmentaryczna i niepełna może być wiedza niektórych uczniów. Problemy z rozwiązaniem zadania ukazują, jak niepełna wiedza utrudnia sprawne posługiwanie się historią. O takiej wiedzy można powiedzieć: „Wiem kto, wiem kiedy, ale nie wiem gdzie”.

Analizie warto poddać także dwa inne przykłady zadań, których wyniki mieszczą się w przedziale zadań „typowych” o umiarkowanej trudności. (zadanie 19. – rozwiązywalność 0,52 i zadanie 20. – rozwiązywalność 0,49). Oba zadania odnoszą się do znanych i utrwalonych praktyką szkolną treści historycznych: problematyki ustrojowej Królestwa Polskiego i stosunku państw zaborczych do sprawy polskiej w okresie I wojny światowej. Rozwiązujący zadania mogli odwołać się do swojej wiedzy lub wykorzystać zamieszczony tekst źródłowy, w którym mogli odszukać informacje potrzebne do udzielenia prawidłowej odpowiedzi. Dość niska rozwiązywalność tych zadań może zaskakiwać, gdyż wszystkie potrzebne informacje można było odczytać, analizując teksty źródłowe. Jednak w sprawnym rozwiązaniu zadań barierą mogła być nieco mniejsza komunikatywność języka tekstów, ponieważ w obu tekstach pojawia się język charakterystyczny dla epoki. W pierwszym przypadku archaizmy są połączone z językiem prawniczym (*Ustawa konstytucyjna Królestwa Polskiego*), w drugim archaizmy łączą się z majestatycznością języka dyplomacji i języka prawa.

Z przedmiotu wiedza o społeczeństwie najwięcej problemów sprawiło uczniom zadanie 23., w którym zdający mieli wskazać zadania Trybunału Konstytucyjnego. Poprawnej odpowiedzi udzieliło tylko 42% gimnazjalistów. Analiza wyników pozwala stwierdzić, że przeszkodą w udzieleniu prawidłowych odpowiedzi był brak znajomości zadań Trybunału Konstytucyjnego. Zdający w równej mierze wybierali zamieszczone w zadaniu błędne odpowiedzi. To pozwala na stwierdzenie, że uczniowie częściej wybierali odpowiedzi losowo, niż kierowali się analizą treści dystraktorów zadania.

Najłatwiejszym dla zdających okazało się zadanie 24., w którym należało wykazać się znajomością podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej i przyporządkować zasadom państwa demokratycznego odpowiadające tym zasadom artykuły Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Zasada pluralizmu politycznego była poprawnie rozpoznawana przez 79% gimnazjalistów, zasada podziału władzy została wskazana przez 69%, a zasada suwerenności narodu przez 63% zdających.

3. EGZAMIN GIMNAZJALNY W CZĘŚCI MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZEJ Z ZAKRESU MATEMATYKI

3.1. OPIS ARKUSZA

Zestaw egzaminacyjny składał się z 23 zadań, w tym 20 zadań zamkniętych (16 wyboru wielokrotnego, 3 typu prawda-falsz i 1 na dobieranie) oraz 3 zadań otwartych (dwóch czteropunktowych i jednego dwupunktowego).

Nową formą zadań zamkniętych były zadania na dobieranie i zadania typu prawda-falsz, natomiast wśród zadań otwartych – zadanie na dowodzenie.

Zadania sprawdzały wiadomości i umiejętności opisane w pięciu obszarach wymagań ogólnych podstawy programowej.

3.2. OSIĄGNIĘCIA GIMNAZJALISTÓW Z ZAKRESU MATEMATYKI

Tabela 3.1. Procent punktów uzyskanych za poszczególne umiejętności (GM-M1-122)

Numer zadania	Treść	Opis Uczeń:	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
				podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.	9. Statystyka opisowa i wprowadzenie do rachunku prawdopodobieństwa.	1) interpretuje dane przedstawione za pomocą tabel, diagramów słupkowych i kołowych, wykresów. 4) wyznacza średnią arytmetyczną i medianę zestawu danych.	1	70	67
2.	2. Liczby wymierne (dodatnie i ujemne)	1) interpretuje liczby wymierne na osi liczbowej. Oblicza odległość między dwiema liczbami na osi liczbowej.	1	46	39
3.	1. Liczby wymierne dodatnie. 7. Równania.	7) stosuje obliczenia na liczbach wymiernych do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym, w tym do zamiany jednostek (jednostek prędkości, gęstości itp.). 7) za pomocą równań lub układów równań opisuje i rozwiązuje zadania osadzone w kontekście praktycznym.	1	58	53
4.	3. Potęgi.	1) oblicza potęgi liczb wymiernych o wykładnikach naturalnych. 2) zapisuje w postaci jednej potęgi: iloczyny i ilorazy potęg o takich samych podstawach, iloczyny i ilorazy potęg o takich samych wykładnikach oraz potęgę potęgi (przy wykładnikach naturalnych).	1	31	26
5.	2. Liczby wymierne (dodatnie i ujemne).	3) dodaje, odejmuje, mnoży i dzieli liczby wymierne.	1	66	63
6.	8. Wykresy funkcji.	4) odczytuje i interpretuje informacje przedstawione za pomocą wykresów funkcji (w tym wykresów opisujących zjawiska występujące w przyrodzie, gospodarce, życiu codziennym).	1	89	87
7.	5. Procenty.	4) stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym, np. oblicza ceny po podwyżce lub obniżce o dany procent.	1	55	54
8.	5. Procenty.	1) przedstawia część pewnej wielkości jako procent lub promil tej wielkości i odwrotnie.	1	73	69
9.	1. Liczby wymierne dodatnie	7) stosuje obliczenia na liczbach wymiernych do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym [...]. oblicza ułamek danej liczby naturalnej. (SP)	1	61	58

10.	9. Statystyka opisowa i wprowadzenie do rachunku prawdopodobieństwa	5) analizuje proste doświadczenia losowe (np. rzut kostką, rzut monetą, wyciąganie losu) i określa prawdopodobieństwa najprostszych zdarzeń w tych doświadczeniach (prawdopodobieństwo wypadnięcia orła w rzucie monetą, dwójki lub szóstki w rzucie kostką, itp.). porównuje ułamki (zwykle i dziesiętne). (SP)	1	62	55
11.	8. Wykresy funkcji.	2) odczytuje współrzędne danych punktów.	1	84	82
12.	6. Wyrażenia algebraiczne.	1) opisuje za pomocą wyrażeń algebraicznych związku między różnymi wielkościami.	1	49	44
13.	6. Wyrażenia algebraiczne. 8. Wykresy funkcji.	1) opisuje za pomocą wyrażeń algebraicznych związku między różnymi wielkościami. 4) odczytuje i interpretuje informacje przedstawione za pomocą wykresów funkcji [...].	1	42	35
14.	1. Liczby wymierne dodatnie. 7. Równania.	7) stosuje obliczenia na liczbach wymiernych do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym, w tym do zamiany jednostek (jednostek prędkości, gęstości itp.). 7) za pomocą równań lub układów równań opisuje i rozwiązuje zadania osadzone w kontekście praktycznym.	1	27	23
15.	10. Figury płaskie.	16) rozpoznaje pary figur symetrycznych względem prostej i względem punktu.	1	50	46
16.	10. Figury płaskie.	21) konstruuje okrąg opisany na trójkącie oraz okrąg wpisany w trójkąt.	1	47	44
17.	10. Figury płaskie.	15) korzysta z własności trójkątów prostokątnych podobnych. Uczeń stosuje twierdzenie o sumie kątów trójkąta. (SP)	1	76	73
18.	10. Figury płaskie.	6) oblicza pole koła, pierścienia kołowego, wycinka kołowego. 9) oblicza pola i obwody trójkątów i czworokątów.	1	55	50
19.	11. Bryły.	2) oblicza pole powierzchni i objętość graniastosłupa prostego, ostrosłupa, walca, stożka, kuli (także w zadaniach osadzonych w kontekście praktycznym).	1	53	48
20.	11. Bryły.	2) oblicza pole powierzchni i objętość graniastosłupa prostego, ostrosłupa, walca, stożka, kuli (także w zadaniach osadzonych w kontekście praktycznym).	1	54	49
21.	7. Równania.	7) za pomocą równań lub układów równań opisuje i rozwiązuje zadania osadzone w kontekście praktycznym.	4	37	32
22.	SP 8. Kąty 9. Wielokąty, koła, okręgi	6) rozpoznaje kąty wierzchołkowe i kąty przyległe oraz korzysta z ich własności. 9) rozpoznaje i nazywa trójkąty [...] równoboczne [...]. 3) stosuje twierdzenie o sumie kątów trójkąta.	2	20	15
23.	10. Figury płaskie.	9) oblicza pola i obwody trójkątów i czworokątów.	4	34	28

W części matematyczno-przyrodniczej egzaminu gimnazjalnego z zakresu matematyki na terenie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży poziom opanowania sprawdzanych umiejętności wahał się od 0,17 do 0,89.

W trzech zadaniach, które okazały się dla uczniów łatwe, sprawdzano wiadomości i umiejętności z dwóch pierwszych obszarów wymagań ogólnych z podstawy programowej (wykorzystanie i tworzenie informacji oraz wykorzystywanie

i interpretowanie reprezentacji), natomiast w jednym zadaniu – umiejętność z obszaru piątego (rozumowanie i argumentacja). Najwyższy poziom wykonania miały zadania dotyczące wykresów funkcji. Uczniowie najlepiej opanowali odczytywanie i interpretowanie informacji przedstawionych za pomocą wykresu funkcji – prawie 90% uczniów poradziło sobie z tym problemem. W zadaniu sprawdzającym tę umiejętność zdający miał odczytać informacje przedstawione za pomocą wykresu opisującego zależność liczby ułożonych płytek od czasu ich układania, a następnie ocenić prawdziwość podanych zdań.

Gimnazjaliści dobrze radzili sobie z odczytywaniem współrzędnych punktów zaznaczonych w prostokątnym układzie współrzędnych – 83% uczniów opanowało tę umiejętność. Sprawdzano ją zadaniem, w którym rozwiązujący miał odczytać jedną ze współrzędnych wierzchołka figury narysowanej w prostokątnym układzie współrzędnych. Jeżeli jednak uczniowie musieli daną sytuację uogólnić, to z tą samą umiejętnością – badaną dwoma kolejnymi zadaniami – radzili sobie znacznie gorzej (odpowiednio 46% i 38% gimnazjalistów wykonało stosowne zadania).

Większych problemów nie sprawiały uczniom także umiejętności dotyczące figur płaskich sprawdzane zadaniem zamkniętym – były to: wykorzystanie własności trójkątów prostokątnych podobnych oraz zastosowanie twierdzenia o sumie kątów trójkąta. Na podstawie rysunków gimnazjaliści mieli stwierdzić, czy dane trójkąty są podobne, a następnie uzasadnić swoje stwierdzenie. Jeżeli jednak treści z tego samego działu sprawdzane były zadaniami otwartymi, okazały się dla gimnazjalistów trudne.

Zadania trudne sprawdzały umiejętności ze wszystkich obszarów wymagań ogólnych z podstawy programowej. Wśród umiejętności złożonych, badanych zadaniami otwartymi, najtrudniejsze okazało się uzasadnienie, że dany trójkąt jest równoboczny. Tylko 17% gimnazjalistów opanowało tę umiejętność. Z obliczaniem pól i obwodów czworokątów na przykładzie trapezu równoramiennego oraz rozwiązaniem problemu osadzonego w kontekście praktycznym poradziło sobie 31% piszących.

Analiza poziomu wykonania zadań zamkniętych prowadzi do wniosku, że najwięcej trudności mieli uczniowie z rozwiązywaniem problemów w kontekście praktycznym (obliczaniem prędkości, drogi i czasu). Umiejętność ta była sprawdzana zadaniem odnoszącym się do kontekstu fizycznego, dotyczącego drogi pokonanej przez piechura. Uczniowie mieli podaną prędkość, z jaką porusza się piechur, a także długość jego kroku; wykorzystując te informacje, mieli obliczyć, ile kroków wykona piechur w określonym czasie. Tylko 24% gimnazjalistów opanowało tę umiejętność, mimo że kształtowana była ona już na drugim etapie edukacyjnym.

Równie trudną umiejętnością, którą opanowało 28% uczniów, było wykonywanie działań na potęgach. Znaczna część piszących nie była w stanie zauważyć, że z licznika podanego ułamka należy wyciągnąć przed nawias 3^2 , a następnie zapisać licznik jako $3^2 \cdot 3 = 3^3$ i wykonać dzielenie potęg o tej samej podstawie.

3.3. DLACZEGO ZADANIA NA DOWODZENIE SPRAWIAJĄ UCZNIOM PROBLEM?

W arkuszu gimnazjalnym z zakresu matematyki jedno z trzech zadań otwartych sprawdzało umiejętność z piątego obszaru wymagań ogólnych podstawy programowej – rozumowania i argumentacji. Jest to bardzo ważna umiejętność, niezbędna do przeprowadzania rozumowań matematycznych oraz uzasadniania ich poprawności.

Większość uczniów gimnazjów, widząc w zadaniu polecenie „uzasadnij” lub „wykaż”, nie podejmuje próby jego rozwiązania, zakładając na wstępie, że nie jest w stanie mu sprostać. Zastanówmy się, co sprawia uczniom trudność w dowodzeniu?

Być może trudność leży w konieczności niealgorytmicznego podejścia do zadania. Uczeń nie może wykorzystać bezpośrednio wzoru, którego nauczył się podczas lekcji

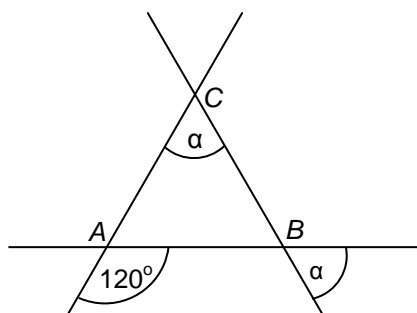
matematyki, musi natomiast syntetycznie wykorzystać zdobyte w szkole wiadomości i umiejętności.

Być może przyczyna trudności tkwi w nauczaniu, w którym z zadaniami na dowodzenie uczniowie do tej pory spotykali się niezwykle rzadko. W podręcznikach do gimnazjum albo jest bardzo mało tego typu zadań, albo nie ma ich wcale. Większość zadań, które uczniowie rozwiązywali w szkole, polegała na ćwiczeniu wyuczonych schematów i algorytmów, prowadzących do otrzymania konkretnego wyniku. Miały one zwykle zblizoną strukturę: dane, szukane, obliczenia i odpowiedź. Aby je rozwiązać, gimnazjaliści stosowali zwykle ustalony schemat postępowania, natomiast zadania na dowodzenie wymagają od ucznia samodzielnego wypracowania tego schematu.

Przyjrzyjmy się szczegółowej analizie zarówno samego zadania i schematu punktowania jego rozwiązań, jak i uzyskanych wyników.

Zadanie 22.

Trzy proste przecinające się w sposób przedstawiony na rysunku tworzą trójkąt ABC. Uzasadnij, że trójkąt ABC jest równoboczny.

Celem zadania było sprawdzenie umiejętności uzasadnienia, że trójkąt ABC jest równoboczny – kąt α ma miarę 60° . Rozwiązując zadanie, należało wykorzystać własności kątów wierzchołkowych i kątów przyległych, zastosować twierdzenie o sumie kątów trójkąta oraz wykazać się wiedzą dotyczącą rodzajów trójkątów, w szczególności trójkąta równobocznego.

W schemacie punktowania przewidziano dwa sposoby rozwiązania. Oba sposoby polegały na zauważeniu, że kąt trójkąta ABC przy wierzchołku B ma miarę α (kąty wierzchołkowe), obliczeniu lub zaznaczeniu na rysunku miary kąta trójkąta ABC przy wierzchołku A = 60° (kąty przyległe), a następnie obliczeniu miary kąta $\alpha = 60^\circ$ (twierdzenie o sumie kątów trójkąta). Pierwszy sposób przedstawiony w schemacie punktowania był bardziej sformalizowany pod względem zapisu, drugi dopuszczał przedstawienie toku rozumowania poprzez wykonanie odpowiednich oznaczeń na rysunku oraz obliczenie miary kąta α . Przy tworzeniu schematu punktowania uwzględniono fakt, iż nie każdy gimnazjalista biegle posługuje się językiem matematycznym, dlatego też przy ocenie zapisanego przez niego rozwiązania tego zadania najistotniejsze było punktowanie poprawnego, pełnego rozumowania, a nie formalizacji zapisu.

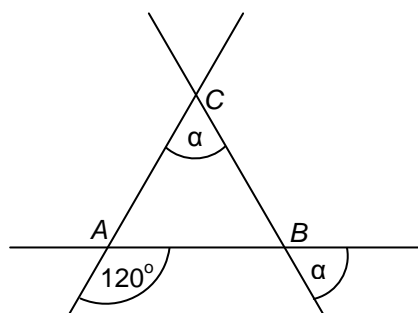
Po raz pierwszy na egzaminie gimnazjalnym zastosowano ocenianie holistyczne. Za poprawne pełne uzasadnienie, że trójkąt ABC jest równoboczny, czyli osiągnięcie poziomu najwyższego P_6 , uczeń otrzymywał 2 punkty. Gimnazjalista otrzymywał 1 punkt, gdy zasadnicze trudności zadania zostały przez niego pokonane bezbłędnie (zapisał lub zaznaczył na rysunku, że $|\sphericalangle CAB| = 60^\circ$ i $|\sphericalangle ABC| = \alpha$), czyli osiągnął poziom $P_{5,4}$. Uczeń otrzymywał 0 punktów za rozwiązanie niestanowiące postępu (rozwiązanie błędne) lub brak rozwiązania, tj. poziom P_0 .

Zadanie sprawiło zdecydowanej większości gimnazjalistów duży problem, ponieważ ponad 78% uczniów na terenie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży uzyskało za nie 0 punktów. Prawie 21% uczniów pokonało zasadnicze trudności zadania (w tym prawie 13% uczniów rozwiązało zadanie poprawnie, a kolejne 9% gimnazjalistów osiągnęło poziom P_{5,4}). Uczniowie, którzy uzyskali 2 punkty, rozwiązywali zadanie metodami przedstawionymi w kluczu.

Gimnazjaliści, którzy uzyskali 0 punktów, podjęli próbę rozwiązania zadania, jednakże zamiast wykazać, że dany trójkąt jest równoboczny, tezę zadania traktowali jak założenie:

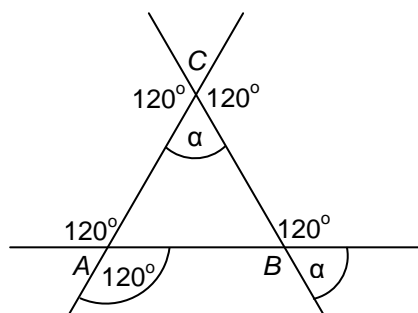
$$\alpha = 60^\circ, 180^\circ - 120^\circ = 60^\circ$$

$$60^\circ + 60^\circ + 60^\circ = 180^\circ$$

Często występującym błędem było zapisanie, że wszystkie kąty rozwarte przy wierzchołkach A, B, C mają po 120°:

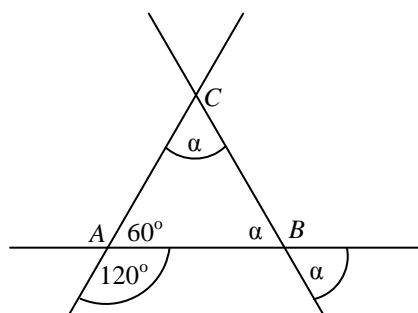
$$\alpha = 180^\circ - 120^\circ, \alpha = 60^\circ$$

Gimnazjaliści, którzy pokonali zasadniczą trudność, ale nie doprowadzali uzasadnienia do końca, obliczali lub zaznaczali na rysunku kąt trójkąta przy wierzchołku A i kąt wierzchołkowy α przy wierzchołku B:

$$180^\circ - 120^\circ = 60^\circ - \text{z własności kątów przyległych, } |\sphericalangle CAB| = 60^\circ,$$

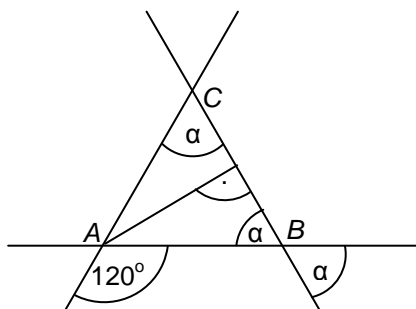
$$|\sphericalangle ABC| = \alpha - \text{z własności kątów wierzchołkowych}$$

Wśród niespełna 13% uczniów, którzy rozwiązali zadanie w pełni poprawnie na uwagę zasługuje rozwiązanie z wykorzystaniem jednej z wysokości danego trójkąta:

$$180^\circ - 120^\circ = 60^\circ - \text{z własności kątów przyległych, } |\sphericalangle CAB| = 60^\circ,$$

$|\sphericalangle ABC| = \alpha$ – z własności kątów wierzchołkowych, trójkąt ABC jest równoramienny (kąty przy podstawie BC mają równe miary), więc wysokość spadająca na podstawę BC dzieli $\sphericalangle CAB$ na dwa kąty po 30° .

$$|\sphericalangle ABC| = \alpha$$

$$\alpha = 180^\circ - 90^\circ - 30^\circ = 60^\circ$$

Wszystkie kąty trójkąta ABC mają po 60° , więc jest on równoboczny.

Podsumowując, należy stwierdzić, że zadanie okazało się dla uczniów bardzo trudne, mimo że ze sprawdzanymi w nim umiejętnościami uczniowie powinni zapoznać się już na II etapie edukacyjnym (Uczeń rozpoznaje kąty wierzchołkowe i kąty przyległe oraz korzysta z ich własności; rozpoznaje i nazywa trójkąty [...] równoboczne [...]; stosuje twierdzenie o sumie kątów trójkąta). Zdecydowana większość uczniów zakładała od razu, że $|\sphericalangle ABC| = 60^\circ$, następnie wnioskowała, korzystając z kątów przyległych i sumy kątów w trójkącie, że trójkąt ABC jest równoboczny lub też zakładała, że kąty rozwarte na załączonym rysunku mają po 120° . Dlatego też, przystępując do rozwiązania tego typu zadania, należy postawić sobie dwa zasadnicze pytania: co chcę uzasadnić?, z jakich własności i twierdzeń muszę skorzystać przy uzasadnianiu?

4. EGZAMIN GIMNAZJALNY W CZĘŚCI MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZEJ Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW PRZYRODNICZYCH

4.1. OPIS ARKUSZA

Zestaw zadań z zakresu przedmiotów przyrodniczych składał się z czterech części przedmiotowych: biologii, chemii, fizyki i geografii. Sprawdzał on stopień opanowania wiadomości i umiejętności określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla III etapu edukacyjnego.

Arkusz zawierał 24 zadania. Każdy z czterech przedmiotów reprezentowany był przez sześć zadań, przy czym w części chemicznej zestawu zadanie 7. składało się z dwóch podpunktów: 7.1. i 7.2., a w części geograficznej w skład zadania 24. wchodziły podpunkty 24.1. i 24.2. Zadania miały formę wyłącznie zamkniętą. Wśród nich występowały: zadania wyboru wielokrotnego, w których należało wybrać poprawną odpowiedź spośród kilku podanych propozycji, zadania typu prawda-falsz, w których oceniano wartość logiczną zdań oraz zadania na dobieranie, w których należało przyporządkować do siebie odpowiednie elementy (np. słowa, wyrażenia). Zadania występowały pojedynczo lub w wiązkach tematycznych. Podstawę ich tworzenia stanowiły różnorodne teksty popularnonaukowe, wykresy, ilustracje.

Każde z poleceń było oddzielnie punktowane. Łącznie za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań można było uzyskać 26 punktów. Na rozwiązanie zestawu przewidziano 60 minut. Dla uczniów z dysfunkcjami czas ten mógł być przedłużony (nie więcej niż o 20 minut).

Zadania były zróżnicowane pod względem sprawdzanych wiadomości i umiejętności oraz poziomu trudności. Sprawdzały takie wiadomości, jak: znajomość faktów, symboli, terminów, wzorów, formuł, umiejętności proste, np. wyszukiwania informacji, a także umiejętności złożone (często ponadprzedmiotowe), takie jak rozumowanie, wykrywanie współzależności elementów lub procesów, a także związków przyczynowo-skutkowych i funkcjonalnych.

4.2. OSIĄGNIĘCIA GIMNAZJALISTÓW Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW PRZYRODNICZYCH

Tabela 4.1. Procent punktów uzyskanych za poszczególne umiejętności (GM-P1-122)

Numer zadania	Sprawdzana czynność Uczeń:	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.	I.4. przedstawia fotosyntezę, [...] oraz określa warunki [...] przebiegu.	1	63	64
2.	VII.3. wymienia najważniejsze choroby człowieka [...]. VII.4. przedstawia czynniki sprzyjające rozwojowi choroby nowotworowej (np. [...] promieniowanie UV) oraz podaje przykłady takich chorób. VIII. 7.[...] podaje przykłady cech człowieka sprzężonych z płcią (hemofilia, daltonizm). VIII.9.[...] podaje przykłady chorób człowieka warunkowanych [...] mutacjami (mukowiscydoza, [...]).	1	65	63
3.	IV.9. opisuje zależności pokarmowe [...].	1	34	30
4.	IV.4. przedstawia [...] adaptacje drapieżników do chwytania zdobyczy [...]. IV.5. przedstawia na przykładzie poznanych pasożytów, ich adaptacje do pasożytniczego trybu życia. IV. 9. opisuje zależności pokarmowe [...].	1	58	57

5.	IV.2. wskazuje, na przykładzie dowolnie wybranego gatunku, zasoby o które konkurują jego przedstawiciele między sobą i z innymi gatunkami [...]. IV.4. przedstawia [...] adaptacje drapieżników do chwytania zdobyczy [...]. IV.5. przedstawia na przykładzie poznanych pasożytów, ich adaptacje do pasożytniczego trybu życia. IV.7. wykazuje, na wybranym przykładzie, że symbioza (mutualizm) jest wzajemnie korzystna dla obu partnerów.	1	60	58
6.	VIII.5. przedstawia dziedziczenie cech jednorodnych, posługując się podstawowymi pojęciami genetyki ([...] allel, homozygota, heterozygota, dominacja, recesywność).	1	31	29
7.	2.1. odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach (symbol, nazwę, liczbę atomową, masę atomową [...]). 3.4. oblicza masy cząsteczkowe prostych związków chemicznych [...].	2	52	49
8.	4.1. [...] opisuje skład i właściwości powietrza. 4.7. opisuje rdzewienie żelaza [...].	1	15	14
9.	4.7. opisuje rdzewienie żelaza i proponuje sposoby zabezpieczania produktów zawierających w swoim składzie żelazo przed rdzewieniem.	1	63	60
10.	6.3. planuje i/lub wykonuje doświadczenia, w wyniku których można otrzymać wodorotlenek [...]. 6.6. wskazuje na zastosowania wskaźników (fenoloftaleiny [...]), rozróżnia doświadczalnie kwasy i zasady za pomocą wskaźników.	1	57	56
11.	3.3. definiuje pojęcia: reakcje egzoenergetyczne (jako reakcje, którym towarzyszy wydzielanie się energii do otoczenia [...]). 6.4. opisuje właściwości i wynikające z nich zastosowania niektórych wodorotlenków [...].	1	61	62
12.	8.2. definiuje pojęcia: węglowodory nasycone i nienasycone. 8.7. opisuje właściwości [...] etynu.	1	51	50
13.	1.1. posługuje się pojęciem prędkości do opisu ruchu [...].	1	74	71
14.	1.11. wyjaśnia zasadę działania dźwigni dwustronnej [...]. 2.2. posługuje się pojęciem pracy [...].	1	53	53
15.	9.7. buduje prosty obwód elektryczny według zadanego schematu (wymagana jest znajomość symboli elementów: ogniwo, opornik, żarówka, wyłącznik, woltomierz, amperomierz). 9.9. wyznacza moc żarówki zasilanej z baterii za pomocą woltomierza i amperomierza.	1	40	34
16.	4.10. posługuje się pojęciem [...] mocy prądu elektrycznego.	1	43	41
17.	3.3. posługuje się pojęciem gęstości. 3.4. stosuje do obliczeń związków między masą, gęstością i objętością ciał stałych [...] na podstawie wyników pomiarów wyznacza gęstość [...] ciał stałych. 3.9. wyjaśnia pływanie ciał na podstawie prawa Archimedesesa.	1	41	37
18.	7.6. opisuje bieg promieni przechodzących przez soczewkę skupiającą i rozpraszającą [...]. 7.8. wyjaśnia pojęcia krótkowzroczności i dalekowzroczności oraz opisuje rolę soczewek w ich korygowaniu.	1	30	28
19.	1.1.[...] posługuje się skalą mapy do obliczenia odległości w terenie. 1.8. analizuje i interpretuje treści map ogólnogeograficznych, tematycznych, turystycznych.	1	74	71
20.	1.6. określa położenie geograficzne [...] punktów [...] na mapie.	1	67	62
21.	3.6. posługuje się ze zrozumieniem pojęciem [...] erozji, przedstawia rzeźbotwórczą rolę [...] fal morskich [...].	1	18	16
22.	1.6. określa położenie geograficzne oraz matematyczno-geograficzne punktów i obszarów [...]. 9.1. wykazuje się znajomością podziału politycznego Europy.	1	73	70

23.	2.2. posługuje się ze zrozumieniem pojęciami: [...] czas słoneczny [...]. 2.3. [...] przedstawia [...] zmiany w oświetleniu Ziemi oraz w długości trwania dnia i nocy w różnych szerokościach geograficznych i porach roku.	1	32	31
24.	5.1. wyjaśnia i poprawnie stosuje podstawowe pojęcia z zakresu demografii: przyrost naturalny, urodzenia i zgony. 8.1. charakteryzuje i porównuje, na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej środowisko przyrodnicze krajów sąsiadujących z Polską, wykazuje ich zróżnicowanie społeczne i gospodarcze.	2	57	54

W zestawie zadań z przedmiotów przyrodniczych trzy zadania okazały się dla uczniów łatwe (13., 19. i 22.). Wśród nich znalazły się: jedno zadanie z zakresu fizyki i dwa z zakresu geografii. Bardzo trudne były dla uczniów zadanie 8. (z chemii) oraz zadanie 21. (z geografii).

W zadaniu 13. (z fizyki) uczeń miał zapoznać się z opisem ruchu i skojarzyć malejącą prędkość samochodu z wydłużającym się czasem pokonywania jednakowych odcinków drogi. Poprawnej odpowiedzi na postawione w zadaniu pytanie udzieliło ponad 70% piszących. Zadanie 19. sprawdzało umiejętność analizy i interpretacji treści map topograficznych. Spośród czterech podanych informacji, dotyczących odczytywania rzeźby terenu (wysokości względnej punktu, wysokości bezwzględnej poziomicy oraz faktycznej odległości w terenie), należało wybrać tylko jedną prawdziwą. Łatwe dla piszących było również zadanie 22. Sprawdzało ono stopień opanowania umiejętności: określania położenia geograficznego punktów oraz lokalizowania państw na mapie politycznej Europy. Do nazw każdej z czterech miejscowości, położonych na obszarze kontynentu europejskiego, dołączone zostały ich współrzędne geograficzne oraz nazwa państwa, w których te miejscowości się znajdują. Zdający miał dokonać wyboru rysunku schematycznego, na którym prawidłowo dobrano do zaznaczonych punktów nazwy krajów i miast.

Dla gimnazjalistów najtrudniejsze w arkuszu było zadanie 8. (z chemii). Dotyczyło ono doświadczenia chemicznego, w którym obserwowano proces rdzewienia stalowego gwoźdza. Przebieg doświadczenia zilustrowany był rysunkiem, a jego wyniki przedstawiono w tabeli. Do udzielenia poprawnej odpowiedzi konieczne było uważne przeczytanie polecenia, ponieważ obie podane informacje dotyczące powodów wykonania określonej w zadaniu czynności były prawdziwe. Należało jednak zauważyć, że tylko jedna z nich była trafna w odniesieniu do wykonanego eksperymentu.

Bardzo trudne okazało się zadanie 21. (z geografii). Na podstawie krótkiego opisu historii kościoła w Trzęsaczu zdający miał ocenić prawdziwość dwóch zdań dotyczących tempa przebiegu procesu abrazji morskiej. W celu dokonania oceny prawdziwości zdań należało wykazać się poza umiejętnościami z zakresu geografii również umiejętnościami ponadprzedmiotowymi. Można przypuszczać, że niski wskaźnik łatwości tego zadania (0,17) był spowodowany przede wszystkim dużą złożonością informacji zawartych w tekście i potrzebą wykonania niezbędnych obliczeń matematycznych.

4.3. O ZADANIACH BARDZO TRUDNYCH I TRUDNYCH

Tabela 4.2. Klasyfikacja zadań za względu na ich poziom wykonania z podziałem na przedmioty (GMP-P1-122)

Przedmiot	0 – 0,19	0,20 – 0,49	0,50 – 0,69	0,70 – 0,89	0,90–1,00	Liczba zadań	Liczba punktów
	bardzo trudne	trudne	umiarkowanie trudne	łatwe	bardzo łatwe		
numery zadań							
Biologia	-	3, 6	1, 2, 4, 5	-	-	6	6
Chemia	8	-	7, 9, 10, 11, 12	-	-	6	7
Fizyka	-	15, 16, 17, 18	14	13	-	6	6

Geografia	21	23	20, 24	19, 22	-	6	7
Liczba zadań	2	7	12	3	-	24	-
Liczba punktów	2	7	14	3	-	-	26

Do przedstawionej analizy wybrano rozwiązania zadań z poszczególnych przedmiotów wchodzących w skład egzaminu gimnazjalnego z zakresu przedmiotów przyrodniczych, które uzyskały niskie wskaźniki łatwości (zadania bardzo trudne i trudne).

Mamy nadzieję, że posłuży ona do sporządzenia wewnątrzszkolnej analizy umiejętności absolwentów w zakresie nauczanych przedmiotów.

Za rozwiązanie zadań z zakresu **biologii** gimnazjaliści w województwie podlaskim uzyskali średnio 52% punktów, a w województwie warmińsko-mazurskim – 50% punktów możliwych do zdobycia. Zadania dotyczyły zagadnień z zakresu ekologii, genetyki oraz stanu zdrowia i choroby a także pozyskiwania i wykorzystywania energii. Miały formę zamkniętą (cztery zadania były zadaniami wyboru wielokrotnego, dwa – zadaniami prawda-falsz); sprawdzały umiejętności złożone, które wymagały od ucznia kojarzenia szczegółowych wiadomości, przetwarzania informacji przedstawionych w tekstach, na wykresie oraz schemacie, a także dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych.

Wśród zadań dotyczących biologii dwa zadania okazały się trudne, pozostałe zadania umiarkowanie trudne.

Trudna dla uczniów okazała się umiejętność opisywania zależności pokarmowych sprawdzana zadaniem 3. (łatwość 0,32). Poprawne wykonanie zadania wymagało dokonania interpretacji zamieszczonego we wstępie tekstu popularnonaukowego oraz wykorzystania wiedzy dotyczącej zależności występujących między organizmami. Uczeń musiał przeanalizować informacje dotyczące zależności pokarmowych między chrząszczami, pchłami i myszami, a następnie stwierdzić, jakim numerem w schemacie łańcucha pokarmowego odpowiadają odpowiednio chrząszcz i mysz. Okazało się, że tylko jedna trzecia zdających poprawnie rozwiązała to zadanie. Błędными odpowiedziami, wybieranymi prawie tak samo często jak odpowiedź poprawna, były dystraktory, w których mysz i chrząszcz przyporządkowani byli odpowiednio numerom I i II lub III i II. Wybory te świadczą o braku podstawowej wiedzy z zakresu ekologii, mimo że zagadnienia dotyczące prostych zależności pokarmowych omawiane są już w szkole podstawowej. Być może zadziałało tu także błędne przeświadczenie, że *większy zjada mniejszego*.

Podobny poziom osiągnęli uczniowie w odniesieniu do umiejętności przedstawiania sposobu dziedziczenia cech jednogenowych, posługiwania się podstawowymi pojęciami genetyki, takimi jak: allel, homozygota, heterozygota, dominacja, recesywność (zadanie 6., łatwość 0,30). Na podstawie informacji zawartych w tekście należało określić, jaki kolor oczu będą miały dzieci pary, w której matka ma oczy brązowe i jest homozygotą dominującą, a ojciec ma oczy niebieskie. Uczeń powinien rozumieć, co to jest recesywność oraz dominacja i na tej podstawie określić genotyp matki i ojca, a także genotypy i fenotypy potomstwa tej pary rodziców. Tylko 30 % uczniów wybrało poprawne rozwiązanie, w którym określono, że wszystkie dzieci tych rodziców będą miały oczy brązowe. Ponad 37% piszących wybrało odpowiedź – *75% dzieci będzie miało oczy brązowe, a 25% dzieci będzie miało oczy niebieskie*, czyli sytuację, w której każdy z rodziców musiał być heterozygotą, a nie tak jak to przedstawiono w zadaniu homozygotą – matka dominującą, a ojciec recesywną. Popelnione błędy wynikały prawdopodobnie z nieuwważnego przeanalizowania informacji dołączonych do polecenia lub/oraz braku wiedzy dotyczącej dziedziczenia cech jednogenowych.

Za rozwiązanie zadań z zakresu **chemii** gimnazjaliści w województwie podlaskim uzyskali średnio 50% punktów, a w województwie warmińsko-mazurskim – 48% punktów

możliwych do zdobycia. Zadania dotyczyły różnych treści z podstawy programowej (wewnętrznej budowy materii, reakcji chemicznych, powietrza i innych gazów, kwasów i zasad, węgla i jego związków z wodorem) i badały umiejętności złożone. Miały formę zamkniętą (pięć zadań było zadaniami wyboru wielokrotnego, jedno – zadaniem prawda-falsz) i wiązały się z tekstami, tabelami i rysunkami.

Wśród zadań dotyczących chemii jedno zadanie okazało się bardzo trudne, pozostałe zadania umiarkowanie trudne.

Najtrudniejsze okazało się opisywanie składu i właściwości powietrza oraz opisywanie rdzewienia żelaza sprawdzane w zadaniu 8. W zadaniu przedstawiony był opis doświadczenia chemicznego, w którym obserwowano proces rdzewienia stalowego gwoźdźca. Doświadczenie zilustrowane było rysunkiem, a jego wyniki przedstawiono w tabeli. Do udzielenia poprawnej odpowiedzi konieczne było uważne przeczytanie polecenia, ponieważ obie podane informacje dotyczące powodów wykonania określonej w zadaniu czynności były prawdziwe. Należało jednak zauważyć, że tylko jedna z nich była trafna w odniesieniu do wykonanego eksperymentu. Uczeń miał wybrać najtrafniejsze spośród dwóch prawdziwych zdań dotyczących procesu rdzewienia stalowego gwoźdźca. Prawie 84% uczniów wybrało błędnie zdanie pierwsze. Uczniowie ci nie powiązali braku wpływu bakterii i drobnoustrojów na proces utleniania żelaza (rdzewienia). Prawidłową odpowiedź wskazało około 14% uczniów.

Za rozwiązanie zadań z zakresu **fizyki** gimnazjaliści w województwie podlaskim uzyskali średnio 47% punktów, a w województwie warmińsko-mazurskim – 44% punktów możliwych do zdobycia. Zadania dotyczyły różnych treści z podstawy programowej (ruchu prostoliniowego i siły, energii, właściwości materii, elektryczności, fal elektromagnetycznych i optyki, wymagań doświadczalnych) i badały umiejętności złożone. Miały formę zamkniętą (trzy zadania były zadaniami wyboru wielokrotnego, jedno – zadaniem prawda-falsz i jedno – zadaniem na dobieranie) i wiązały się z tekstami, rysunkami i schematami.

Wśród zadań dotyczących fizyki nie było zadań bardzo trudnych, cztery zadania okazały się trudne, jedno – umiarkowanie trudne i jedno – łatwe.

Najtrudniejsze dla piszących okazało się opisywanie biegu promieni przechodzących przez soczewkę skupiającą i rozpraszającą, a także wyjaśnianie pojęcia krótkowzroczności i dalekowzroczności oraz roli soczewek w ich korygowaniu, które były sprawdzane zadaniem 18. (łatwość 0,28). Zadaniem ucznia było określenie wady wzroku Janka na podstawie rysunku przedstawiającego bieg dwóch promieni świetlnych od przedmiotu do wnętrza oka oraz określenie rodzaju soczewek służących skorygowaniu tej wady. Około 65% uczniów poprawnie określiło, że Janek jest krótkowidzem, ale mniej niż połowa spośród nich właściwie dobrała rodzaj soczewek – soczewki wklęsłe. W przypadku błędnych wyborów zadziałał być może stereotyp, że krótkowidz używa soczewek takich, jakie stosowane są w lupie, czyli skupiających (powiększających).

Lepiej wypadła umiejętność budowania prostego obwodu elektrycznego według zadanego schematu (znajomość symboli elementów: ogniwo, żarówka, wyłącznik, woltomierz, amperomierz) do wyznaczenia, za pomocą woltomierza i amperomierza, mocy żarówki zasilanej z baterii (zadanie 15, łatwość 0,37). W informacji do zadania zamieszczone były schematy czterech różnych obwodów elektrycznych zbudowanych z tych samych elementów. Należało wybrać poprawnie zbudowany obwód elektryczny. Najczęściej wybieraną błędną odpowiedzią był obwód IV, w którym wszystkie elementy były połączone szeregowo. Prawie co czwarty uczeń wskazał obwód II, w którym woltomierz podłączono szeregowo, a amperomierz równolegle do żarówki, co mogło wynikać z nieznaności symboli elementów obwodu.

Podobny poziom osiągnęli uczniowie w odniesieniu do umiejętności: posługiwania się pojęciem gęstości, stosowania do obliczeń związku między masą, gęstością i objętością

ciał stałych, wyznaczania gęstości ciał stałych na podstawie wyników pomiarów oraz wyjaśniania pływania ciał na podstawie prawa Archimedesesa (zadanie 17., łatwość 0,39). Na podstawie informacji zawartych w tekście oraz na rysunku należało przewidzieć wynik doświadczenia i uzasadnić go. Do poprawnego rozwiązania zadania potrzebna była gęstość zabawki lub wartość siły wyporu. Obie wielkości można było obliczyć, ale w tym celu należało odczytać z rysunku objętość zabawki. Mniej niż połowa uczniów stwierdziła, że zabawka będzie pływać. Prawie 80% spośród nich wybrało odpowiednie uzasadnienie. Ponad 40% uczniów udzieliło odpowiedzi: *Zabawka zatonie, ponieważ wartość siły wyporu działającej na zabawkę jest mniejsza od ciężaru zabawki*, czyli wykazało się znajomością prawa Archimedesesa (uczniowie wyciągnęli błędny wniosek, ale odpowiednio powiązali tonięcie ciała z zależnością między wartością siły wyporu i ciężarem ciała).

Z kolei umiejętnością posługiwania się pojęciem mocy prądu elektrycznego (zadanie 16.) wykazało się 41% gimnazjalistów, którzy wykorzystali zależność $P = U \cdot I$ (gdzie P – moc, U – stałe napięcie elektryczne, I – stały prąd elektryczny) i wskazali odpowiedź zawierającą działanie, za pomocą którego można obliczyć moc żarówki. Najczęściej wybieraną błędną odpowiedzią (około 45% wskazań) było dzielenie $\frac{4,5 \text{ V}}{0,3 \text{ A}}$, czyli

zależność wynikająca z prawa Ohma ($U = R \cdot I$). Najrzadziej (niespełna 3% wskazań) uczniowie wybierali dodawanie $4,5 \text{ V} + 0,3 \text{ A}$.

Za rozwiązanie zadań z zakresu **geografii** gimnazjaliści w województwie podlaskim uzyskali średnio 54%, zaś w województwie warmińsko-mazurskim 51% możliwych do zdobycia punktów. Zadania dotyczyły różnych treści z podstawy programowej (obliczania odległości w terenie, analizy i interpretacji treści map, określania położenia matematyczno-geograficznego oraz położenia geograficznego punktów i obszarów na mapie, przedstawiania rzeźbotwórczej roli fal morskich, zmian w oświetleniu Ziemi i w długości trwania dnia i nocy oraz zróżnicowania społecznego krajów sąsiadujących z Polską) i badały umiejętności złożone. Wszystkie zadania miały formę zamkniętą – cztery były zadaniami wielokrotnego wyboru, dwa zadaniami prawda-falsz. Jako źródła informacji zostały zastosowane: mapa topograficzna, tekst, fotografie, rysunki schematyczne i tabela z danymi.

Wśród zadań dotyczących geografii jedno zadanie było bardzo trudne, jedno trudne, dwa umiarkowanie trudne i dwa łatwe.

Najtrudniejsza dla uczniów okazała się umiejętność posługiwania się pojęciem erozji oraz przedstawiania rzeźbotwórczej roli fal morskich sprawdzana zadaniem 21. Na podstawie krótkiego opisu historii kościoła w Trzęsaczu, zdający miał ocenić prawdziwość dwóch zdań dotyczących tempa przebiegu procesu abrazji morskiej. Aby rozwiązać zadanie, należało dokonać prostych obliczeń matematyczno-geograficznych oraz wykorzystać ponadprzedmiotową umiejętność sytuowania wydarzeń, zjawisk i procesów historycznych w czasie. Niski wskaźnik łatwości tego zadania (0,17) był spowodowany przede wszystkim złożonością informacji zawartych w tekście. Większy problem zdający mieli z analizą i interpretacją informacji zawartych w pierwszym zdaniu. Trafnie oceniło je około 35% gimnazjalistów.

Trudna okazała się umiejętność posługiwania się pojęciem czasu słonecznego oraz przedstawiania zmian w oświetleniu Ziemi oraz w długości trwania dnia i nocy w różnych szerokościach geograficznych i porach roku (zadanie 23.). Zadanie prawidłowo rozwiązał co trzeci uczeń. Od gimnazjalisty wymagana była ocena wartości logicznej dwóch zdań. Pierwsze z nich dotyczyło wpływu długości geograficznej dwóch miejscowości na moment górowania Słońca. Trafnie oceniło je ponad 50% uczniów. Drugie zdanie dotyczyło wpływu szerokości geograficznej na długość trwania dnia i nocy. Z jego analizą i interpretacją poradziło sobie niecałe 45% uczniów z obu województw.

5. EGZAMIN GIMNAZJALNY Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO

5.1. OPIS ARKUSZY

5.1.1. POZIOM PODSTAWOWY

Arkusz egzaminacyjny z języka angielskiego na poziomie podstawowym składał się z 11 zadań z zakresu wymagań określonych w *podstawie programowej dla poziomu III.0*. Wymagania ogólne w czterech częściach arkusza przedstawia Tabela 5.1.

Tabela 5.1. Struktura arkusza na poziomie podstawowym i sprawdzane wymagania ogólne (GA-P1-122)

Część arkusza		Wymaganie ogólne	Liczba punktów	Procent punktów
I.	Rozumienie ze słuchu	II. Rozumienie wypowiedzi	12	30
II.	Znajomość funkcji językowych	IV. Reagowanie na wypowiedzi	10	25
III.	Rozumienie tekstów pisanych	II. Rozumienie wypowiedzi	12	30
IV.	Znajomość środków językowych	I. Znajomość środków językowych	6	15
Suma punktów:			40	

Część pierwsza – **rozumienie ze słuchu** – trwała około 10 minut i składała się z trzech zadań zamkniętych opartych na różnorodnych tekstach – dialogach i monologach o zróżnicowanej tematyce. Uczniowie rozwiązywali zadania po wysłuchaniu tekstów odczytanych przez rodzimych użytkowników języka angielskiego. Na płycie każdy tekst nagrany został dwukrotnie z uwzględnieniem przerw na przeczytanie polecenia, zapoznanie się z treścią zadania oraz rozwiązanie zadania i przeniesienie rozwiązania na kartę odpowiedzi.

Zadanie 1. składało się z pięciu zadań cząstkowych, z których cztery (1.1.-1.4.) zawierały opcje odpowiedzi w postaci materiału ikonograficznego. Zadanie było oparte na pięciu tekstach z zakresów tematycznych: „Życie rodzinne i towarzyskie”, „Człowiek” oraz „Świat przyrody”. W zadaniu wykorzystano technikę wybór wielokrotny, a jego rozwiązanie polegało na wysłuchaniu czterech krótkich dialogów i jednego monologu oraz wybraniu spośród podanych trzech opcji odpowiedzi właściwej, stanowiącej prawidłową odpowiedź na zadane pytanie lub dokończenie rozpoczętego zdania. Za dokonanie bezbłędnego wyboru we wszystkich zadaniach cząstkowych uczeń mógł uzyskać 5 punktów, co okazało się umiarkowanie trudne (rozwiązywalność – 68% w woj. podlaskim i 64% w warmińsko-mazurskim).

Tekst, na którym oparte było zadanie 2., dotyczył tematyki „Żywnienie”. W zadaniu wykorzystano technikę dobieranie. Na podstawie wysłuchanej rozmowy w restauracji uczniowie musieli dopasować do czterech osób, których rozmowa dotyczyła, rodzaj zamawianego dla każdej z nich posiłku, wybranego spośród pięciu podanych w zadaniu. Za podanie prawidłowych odpowiedzi piszący mogli otrzymać 4 punkty. Zadanie to było dla uczniów łatwe (rozwiązywalność – 80% w woj. podlaskim i 76% w warmińsko-mazurskim). Okazało się ono najłatwiejszym zadaniem nie tylko w części sprawdzającej rozumienie ze słuchu, ale również w całym arkuszu.

Nagranie do zadania 3. stanowił komunikat z zakresu tematycznego „Życie rodzinne i towarzyskie”, skierowany do uczestników obozu językowego. Komunikat dotyczył rozkładu dnia i organizacji czasu wolnego na obozie. Zadanie składało się z trzech zadań cząstkowych typu prawda-falsz. Za poprawne rozwiązanie można było otrzymać 3 punkty. Zadanie przysporzyło gimnazjalistom umiarkowanych trudności (rozwiązywalność – 64% w woj. podlaskim i 62% w warmińsko-mazurskim).

Część druga – **znajomość funkcji językowych** – składała się z trzech zadań zamkniętych, z których jedno wymagało odtworzenia nagranych na płycie wypowiedzi. Zadania polegały na doborze odpowiedniej dla danej sytuacji reakcji językowej.

Zadanie 4. składało się z czterech zadań cząstkowych opartych na nagraniu krótkich wypowiedzi z zakresu tematycznego „Kultura”, do których uczniowie za pomocą techniki

dobieranie dopasowywali spośród pięciu podanych w arkuszu opcji odpowiednie reakcje językowe. Za udzielenie poprawnych odpowiedzi uczeń mógł otrzymać 4 punkty. Zadanie okazało się dla tegorocznych gimnazjalistów umiarkowanie trudne (rozwiązywalność – 58% w woj. podlaskim, 51% w warmińsko-mazurskim).

Zadanie 5. składało się z trzech minidialogów, w których zastosowano technikę wybór wielokrotny. Rozwiązanie zadania polegało na dobraniu w każdym minidialogu brakującej wypowiedzi, spośród trzech podanych opcji. Za udzielenie poprawnych odpowiedzi uczniowie mogli otrzymać 3 punkty. Zadanie to sprawiło uczniom umiarkowane trudności (rozwiązywalność w woj. podlaskim – 55%, w warmińsko-mazurskim 50%).

Zadanie 6. dotyczyło trzech sytuacji z życia codziennego, które zostały określone w języku polskim. Piszący musieli za pomocą techniki wybór wielokrotny dobrać do każdej sytuacji odpowiednią reakcję w języku angielskim. Uczniowie, którzy udzielili poprawnych odpowiedzi, otrzymywali 3 punkty. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne (podlascy gimnazjaliści – 66% punktów, uczniowie z warmińsko-mazurskiego – 61%).

Część trzecia – **rozumienie tekstów pisanych** – zawierała trzy zadania zamknięte oparte na kilku różnorodnych pod względem tematycznym i formalnym tekstach.

Cztery teksty będące podstawą zadania 7. dotyczyły zakresów tematycznych „Podróżowanie i turystyka”, „Zakupy i usługi” oraz „Kultura”. Stosując technikę dobieranie, należało do każdego tekstu dopasować odpowiednie zdanie spośród pięciu podanych w zadaniu opcji odpowiedzi. Za poprawne rozwiązanie można było uzyskać 4 punkty. Dla gimnazjalistów podlaskich zadanie okazało się łatwe (rozwiązywalność 74%), a w warmińsko-mazurskim umiarkowanie trudne (69%).

Zadanie 8. oparto na tekstach czterech wiadomości (notatka, pocztówka, e-mail) z zakresu tematycznego „Podróżowanie i turystyka” oraz „Życie rodzinne i towarzyskie”. Umiejętności uczniów sprawdzano za pomocą techniki wybór wielokrotny. Piszący musieli w każdym z zadań cząstkowych spośród trzech opcji odpowiedzi wybrać właściwe dokończenie zdania lub prawidłową odpowiedź na zadane pytanie. Za komplet prawidłowych odpowiedzi uczeń otrzymywał 4 punkty. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne dla tegorocznych gimnazjalistów (rozwiązywalność – 63% w woj. podlaskim i 57% w warmińsko-mazurskim).

Zadanie 9. składało się z czterech zadań cząstkowych w postaci pytań dotyczących trzech parków (zakres tematyczny „Życie rodzinne i towarzyskie”). Z użyciem techniki dobieranie należało do każdego z pytań wskazać tekst, który zawierał na nie odpowiedź. Za udzielenie prawidłowych odpowiedzi można było uzyskać 4 punkty. Zadanie to było dla uczniów umiarkowanie trudne (rozwiązywalność – 68% w woj. podlaskim oraz 64% w warmińsko-mazurskim).

Część czwarta – **znajomość środków językowych** – obejmowała dwa zadania zamknięte, które okazały się dla uczniów piszących egzamin najtrudniejsze spośród wszystkich zadań w arkuszu na poziomie podstawowym.

Zadanie 10. zostało skonstruowane na bazie krótkiego tekstu informacyjnego. Rozwiązanie zadania wymagało głównie znajomości leksyki z zakresu tematycznego „Podróżowanie i turystyka” i polegało na uzupełnieniu na zasadzie dobierania trzech luk w tekście wyrazami, które należało wybrać spośród sześciu podanych opcji. Za udzielenie poprawnych odpowiedzi uczniowie mogli uzyskać 3 punkty. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne dla gimnazjalistów podlaskich (rozwiązywalność 53%), natomiast dla uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego było ono trudne (rozwiązywalność 49%).

Zadanie 11. sprawdzało głównie umiejętność posługiwania się podstawowymi strukturami gramatycznymi. Oparte było na krótkim tekście e-maila z zakresu tematycznego „Zdrowie”, w którym należało na zasadzie wyboru wielokrotnego uzupełnić trzy luki. Do każdej z nich podane zostały trzy opcje odpowiedzi. Dokonanie prawidłowego wyboru we wszystkich trzech przypadkach skutkowało przyznaniem 3 punktów. Zadanie okazało się dla piszących trudne (rozwiązywalność – 41% w woj. podlaskim, 38% w warmińsko-mazurskim) – było to dla gimnazjalistów najtrudniejsze zadanie spośród wszystkich zamieszczonych w tegorocznym teście na poziomie podstawowym.

5.1.2. POZIOM ROZSZERZONY

Arkusze egzaminacyjne z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym składały się z 8 zadań z zakresu wymagań określonych w *podstawie programowej dla poziomu III. 1*. Wymagania ogólne w czterech częściach arkusza przedstawia Tabela 5.2.

Tabela 5.2. Struktura arkusza na poziomie rozszerzonym i sprawdzane wymagania ogólne (GA-R1-122)

Część arkusza		Wymaganie/a ogólne	Liczba punktów	Procent punktów
I.	Rozumienie ze słuchu	II. Rozumienie wypowiedzi	10	25
II.	Rozumienie tekstów pisanych	II. Rozumienie wypowiedzi	10	25
III.	Znajomość środków językowych	I. Znajomość środków językowych	10	25
IV.	Wypowiedź pisemna	I. Znajomość środków językowych III. Tworzenie wypowiedzi IV. Reagowanie na wypowiedzi	10	25
Suma punktów:			40	

Część pierwsza – **rozumienie ze słuchu** – trwała około 10 minut i składała się z dwóch zadań zamkniętych opartych na różnorodnych tekstach – dialogach i monologach o zróżnicowanej tematyce. Wykorzystano w nich techniki: dobieranie i wybór wielokrotny. Uczniowie rozwiązywali zadania po wysłuchaniu tekstów odczytanych przez rodzimych użytkowników języka angielskiego. Na płycie każdy tekst nagrany został dwukrotnie z uwzględnieniem przerw na przeczytanie polecenia, zapoznanie się z treścią zadania oraz rozwiązanie zadania i przeniesienie rozwiązania na kartę odpowiedzi.

Zadanie 1. składało się z dwóch części. Pierwsza oparta była na dialogu dotyczącym tematyki „Życie rodzinne i towarzyskie”, a druga bazowała na wypowiedzi nastolatki z tego samego zakresu tematycznego, poszerzonego o tematykę „Szkoła”. Każda z części obejmowała trzy zadania cząstkowe w technice wybór wielokrotny z trzema opcjami odpowiedzi. Za poprawne rozwiązanie można było uzyskać 6 punktów. Zadanie to okazało się umiarkowanie trudne dla uczniów piszących egzamin na poziomie rozszerzonym (rozwiązywalność – 58% w woj. podlaskim i 56% w warmińsko-mazurskim).

Zadanie 2. skonstruowano na bazie czterech wypowiedzi przedstawiających indywidualne preferencje i zwyczaje ich autorów dotyczące robienia zakupów (zakres tematyczny „Zakupy i usługi”). Chcąc otrzymać 4 punkty możliwe do zdobycia za to zadanie, piszący musieli na zasadzie dobierania przyporządkować każdej z wypowiedzi właściwe zdanie spośród pięciu podanych opcji, co okazało się dla uczniów umiarkowanie trudne (rozwiązywalność – 60% gimnazjaliści podlascy, a w warmińsko-mazurskim 56%).

Część druga – **rozumienie tekstów pisanych** – zawierała trzy zadania zamknięte oparte na kilku różnorodnych pod względem tematycznym i formalnym tekstach. We wszystkich trzech zadaniach zastosowano technikę dobieranie.

Zasadniczą część zadania 3. stanowił składający się z trzech akapitów tekst recenzji filmu (zakres tematyczny „Kultura”). Rozwiązanie zadania polegało na dobraniu do

każdego akapitu odpowiedniego nagłówka spośród czterech podanych opcji. Za dokonanie właściwego doboru można było otrzymać 3 punkty. Okazało się to czynnością umiarkowanie trudną (rozwiązywalność – 63% w woj. podlaskim i 59% w warmińsko-mazurskim).

Zadanie 4. oparte było na tekście z zakresu tematycznego „Świat przyrody” oraz „Nauka i technika”, dotyczącym powstawania kręgów w zbożu. Zawierał on cztery luki, w które należało wstawić brakujące zdania, dobierając je spośród pięciu podanych w zadaniu opcji w taki sposób, aby uzupełniony zdaniami tekst stanowił spójną i logiczną całość. Za udzielenie poprawnych odpowiedzi można było zdobyć 4 punkty. Zadanie można umiejscowić na pograniczu trudnych i umiarkowanie trudnych (rozwiązywalność – 51% w woj. podlaskim i 48% w warmińsko-mazurskim). Było to zarazem najtrudniejsze dla gimnazjalistów zadanie w części arkusza sprawdzającej rozumienie tekstów pisanych.

Podstawą zadania 5. były cztery oferty zajęć sportowych oraz trzy teksty przedstawiające profile osób, dotyczące zakresu tematycznego „Sport”. Na zasadzie dobierania należało wskazać najbardziej odpowiednią dla każdej osoby ofertę. Za udzielenie poprawnych odpowiedzi można było otrzymać 3 punkty. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne dla piszących (rozwiązywalność – 56% w podlaskim i 54% w warmińsko-mazurskim).

Część trzecia – **znajomość środków językowych** – obejmowała dwa zadania otwarte wymagające posłużenia się podstawowym zasobem środków językowych w celu uzupełnienia zdań lub tekstu.

Zadanie 6. skonstruowano w oparciu o tekst e-maila dotyczącego nowego miejsca zamieszkania jego autorki (zakres tematyczny „Dom”). Rozwiązanie wymagało uzupełnienia pięciu luk w tekście właściwymi wyrazami dobranymi spośród sześciu podanych, nadając im prawidłową pod względem logicznym, gramatycznym i ortograficznym formę. Za bezbłędne uzupełnienie luk piszący mógł otrzymać 5 punktów. Zadanie okazało się dla gimnazjalistów trudne (w woj. podlaskim 36% rozwiązywalności, w warmińsko-mazurskim 32%).

Zadanie 7. składało się z pięciu krótkich zdań, które należało uzupełnić, wpisując podane w nawiasach wyrazy w odpowiedniej formie tak, aby otrzymane zdania były w pełni poprawne pod względem logicznym, gramatycznym i ortograficznym. W każdą lukę można było wstawić maksymalnie cztery wyrazy, wliczając w to wyrazy już podane. Za prawidłowe rozwiązanie zadania uczeń mógł uzyskać 5 punktów. Dla gimnazjalistów z obu województw zadanie okazało się bardzo trudne – najtrudniejsze spośród zadań w całym arkuszu na poziomie rozszerzonym (rozwiązywalność – 11%).

Część czwarta – **wypowiedź pisemna** – zawierała jedno zadanie otwarte – zadanie 8., polegające na samodzielnym napisaniu krótkiego tekstu użytkowego. Uczniowie mieli zredagować wiadomość e-mail do kolegi, która dotyczyła zagubienia telefonu komórkowego. Należało podać okoliczności zdarzenia, opisać reakcję rodziców oraz problemy wynikłe z braku urządzenia. W zadaniu tym sprawdzana była znajomość słownictwa z zakresów tematycznych: „Człowiek” oraz „Nauka i technika”. W tekście należało umieścić określone w poleceniu informacje, starając się je rozwinąć przy jednoczesnym zachowaniu określonej objętości tekstu (50-100 słów). Zadanie okazało się dla tegorocznych gimnazjalistów trudne (rozwiązywalność – 46% w woj. podlaskim i 44% w warmińsko-mazurskim).

5.2. OSIĄGNIĘCIA GIMNAZJALISTÓW Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO

5.2.1. POZIOM PODSTAWOWY

Tabela 5.3. Stopień opanowania umiejętności w poszczególnych częściach arkusza na poziomie podstawowym (GA-P1-122)

Część arkusza	Procent uzyskanych punktów	
	podlaskie	warmińsko-mazurskie
Rozumienie ze słuchu	71	67
Znajomość funkcji językowych	59	54
Rozumienie tekstów pisanych	69	64
Znajomość środków językowych	47	44

W części **rozumienie ze słuchu** za pomocą trzech zadań zamkniętych typu prawda-falsz, dobieranie oraz wybór wielokrotny sprawdzano, w jakim stopniu gimnazjaliści spełnili podane w poniższej tabeli wymagania szczegółowe określone w podstawie programowej w punkcie 2.

Tabela 5.4. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie ze słuchu* (GA-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.1., 1.2., 1.3., 2., 3.1., 3.2.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje	9	75	71
1.5., 3.3.	2.4) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu	2	65	62
1.4.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi	1	51	49

Umiejętności z tej części zostały opanowane w stopniu zadowalającym przez uczniów z województwa podlaskiego, a przez gimnazjalistów z województwa warmińsko-mazurskiego w stopniu niżej zadowalającym. Najlepiej opanowaną umiejętnością było znajdowanie w tekście określonych informacji. Była ona sprawdzana za pomocą stosunkowo dużej liczby zadań cząstkowych. Wyniki uczniów w obrębie tej umiejętności okazały się dość zróżnicowane. Na uwagę zasługuje fakt, iż wśród zadań sprawdzających znajdowanie w tekście określonych informacji znajdują się zarówno te, które okazały się najłatwiejsze w części *rozumienie ze słuchu*, jak i zadanie w tej części najtrudniejsze.

Zdecydowana większość zadań cząstkowych sprawdzających umiejętność znajdowania w tekście słuchanym określonych informacji okazała się dla piszących łatwa. Najmniej trudności piszący tegoroczny egzamin mieli ze stwierdzeniem zgodności zdania 3.2. z usłyszonym tekstem komunikatu skierowanego do uczestników obozu językowego, co świadczy o umiejętności wyłowienia z kontekstu nazw popularnych dyscyplin sportowych, których to zdanie dotyczyło (87% rozwiązywalności). Bez większych trudności gimnazjaliści rozwiązywali również zadania cząstkowe 2.1. i 2.3. – na podstawie wysłuchanej rozmowy dwóch osób w restauracji należało dopasować do tych osób dania, które zamierzają zamówić. Nieco trudniejsze okazały się w tym przypadku zadania 2.2. i 2.4., w których prowadzona rozmowa dotyczyła preferencji kulinarnych osób trzecich, nie biorących w rozmowie udziału. W tym przypadku prawidłowych odpowiedzi udzieliło średnio o 10% uczniów mniej, niż w przypadku zadań 2.1. i 2.3. Może to świadczyć o pewnych problemach z selekcjonowaniem informacji, których zrozumienie wymaga analizy nieco szerszego kontekstu.

Najwięcej trudności w części *rozumienie ze słuchu* przysporzyło piszącym zadanie 3.1., w którym należało stwierdzić, czy wspomniany powyżej komunikat dla uczestników obozu językowego zawiera informację o zajęciach językowych odbywających się w zwykłe dni tygodnia. Poprawnych odpowiedzi udzieliło w tym przypadku 44% uczniów z województwa podlaskiego i 42% z warmińsko-mazurskiego. Rozwiązanie zadania

wymagało skojarzenia kilku fragmentów informacji, z czym najwidoczniej większość piszących sobie nie poradziła.

W przypadku pozostałych umiejętności w tej części najtrudniejsze okazało się zadanie cząstkowe 1.4. sprawdzające umiejętność określania kontekstu wypowiedzi. Okazało się ono zadaniem z pogranicza kategorii zadań trudnych i umiarkowanie trudnych. Około połowy piszących miało problem ze wskazaniem miejsca, w którym toczył się wysłuchany dialog. Przyczyną trudności w tym przypadku mogło być wybieranie odpowiedzi na podstawie pojedynczych wyrazów wyłowionych z kontekstu, w dialogu padły bowiem nazwy wszystkich trzech miejsc stanowiących opcje odpowiedzi, ale tylko jedna – zrozumiana w kontekście – była poprawna.

Część arkusza egzaminacyjnego dotycząca **znajomości funkcji językowych** za pomocą trzech zadań zamkniętych na dobieranie oraz wyboru wielokrotnego pozwoliła określić stopień opanowania wybranych umiejętności z punktu 6. podstawy programowej, jaki przedstawia tabela 5.5.

Tabela 5.5. Stopień opanowania umiejętności w części *znajomość funkcji językowych* (GA-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
5.1.	6.1) Uczeń nawiązuje kontakty towarzyskie	1	61	56
5.2.	6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe	1	43	38
4., 5.3., 6.2., 6.3.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia	7	65	59
6.1.	6.8) Uczeń prosi o powtórzenie bądź wyjaśnienie (sprecyzowanie) tego, co powiedział rozmówca	1	38	36

Umiejętności z tej części zostały opanowane w stopniu niżej zadowalającym. Najmniej trudności sprawiły piszącym zadania wymagające zastosowania umiejętności uzyskiwania i przekazywania prostych informacji i wyjaśnień, choć ponownie można stwierdzić, że w obrębie tej najlepiej opanowanej umiejętności wyniki były bardzo zróżnicowane – różnica w odsetku udzielonych przez uczniów prawidłowych odpowiedzi między zadaniami cząstkowymi o najwyższym i najniższym wyniku wyniosła w obu województwach średnio 46%. Skoro są to zadania sprawdzające tę samą umiejętność, można wysnuć wniosek, że trudności należy się doszukiwać nie w stopniu opanowania samej umiejętności, lecz raczej w innych czynnikach. W tym przypadku prawdopodobnie znaczenie ma zakres tematyczny i środek przekazu. W zadaniu dla uczniów najłatwiejszym (6.3.) należało wybrać spośród trzech podanych w języku angielskim reakcji językowych właściwą dla sytuacji opisanej po polsku. Piszący musiał poinformować kolegę o tym, że spóźni się na lekcje. Zadanie odnosiło się więc do bezpośrednich doświadczeń wielu uczniów oraz zastosowane słownictwo było bardzo proste. Ponadto zadanie w całości znajdowało się w arkuszu, uczeń mógł je więc przeczytać wielokrotnie. Co za tym idzie, poprawnych odpowiedzi udzieliło tu średnio 87% uczniów.

Najniższe wyniki w obrębie tej umiejętności gimnazjaliści uzyskali w zadaniu 4., w którym do wypowiedzi wysłuchanych z nagrania trzeba było dobrać odpowiednie reakcje spośród podanych w arkuszu. Tu źródłem trudności były z pewnością środki językowe: słownictwo – *directors, novels*; formy Present Perfect, przedimek określony, przymiotniki dzierżawcze. Konieczność zrozumienia wypowiedzi ze słuchu stanowiła dla uczniów dodatkową trudność, gdyż po dwukrotnym usłyszeniu nagrania nie mogli oni już do niego wrócić. Dlatego rozwiązywalność była niska, zwłaszcza w zadaniu 4.1. (45% w województwie podlaskim i 38% w warmińsko-mazurskim), gdzie do usłyszanego pytania *Have you read any of the Harry Potter novels?* należało dobrać odpowiedź *No*,

but I've seen all the films. Wskazana byłaby zatem większa ilość ćwiczeń ze słuchu w klasie oraz częstsze sięganie do zakresów tematycznych mniej popularnych wśród uczniów, aby mogli oni przyswoić też słownictwo, z którym w swoich doświadczeniach pozaszkolnych stykają się rzadziej.

Najsłabiej opanowaną umiejętnością w części *znajomość funkcji językowych* okazało się prośenie o powtórzenie bądź wyjaśnienie (sprecyzowanie) tego, co powiedział rozmówca, sprawdzane w zadaniu 6.1. Należało w nim spośród trzech podanych wypowiedzi wybrać odpowiednią do sytuacji, w której nasz anglojęzyczny rozmówca mówi zbyt szybko. Niskie wyniki wskazują na konieczność większej liczby praktycznych ćwiczeń w dialogach w języku angielskim w typowych sytuacjach komunikacyjnych.

W części **rozumienie tekstów pisanych** za pomocą trzech zadań zamkniętych typu wybór wielokrotny i na dobieranie sprawdzano stopień opanowania umiejętności wymaganych w punkcie 3. *podstawy programowej dla poziomu III.0.*

Tabela 5.6. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie tekstów pisanych* (GA-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
8.1.	3.1) Uczeń określa główną myśl tekstu	1	65	59
8.2. – 8.4., 9.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje	7	66	61
7.2., 7.4.	3.3) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu	2	76	70
7.1., 7.3.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi	2	73	68

Umiejętności z tej części arkusza zostały opanowane w stopniu niżej zadowalającym. Wyniki w obrębie poszczególnych umiejętności były stosunkowo mało zróżnicowane, jednak uczniowie najlepiej radzili sobie z zadaniami sprawdzającymi umiejętność określania intencji nadawcy/autora tekstu. Należało w nich do podanych ogłoszeń dobrać odpowiednie zdania określające intencję ich autora, co okazało się dla zdających łatwe. Pierwsze z ogłoszeń zapraszało do zakupu książek w promocyjnej cenie, drugie z nich stanowiło ostrzeżenie dla kierowców.

Najsłabiej opanowaną w tej części arkusza umiejętnością okazało się określanie głównej myśli tekstu, sprawdzane w zadaniu wyboru wielokrotnego 8.1., opartym na nieco dłuższym tekście pocztówki. W zadaniu należało stwierdzić, że tekst mówi o zagranicznej podróży, co wymagało zrozumienia całości tekstu, więc jest bardzo prawdopodobne, że uczniowie, którzy udzielili błędnych odpowiedzi kierowali się w wyborze pojedynczymi wyrazami lub wyrażeniami. W tekście wprowadzie znajdują się słowa występujące również w błędnych opcjach odpowiedzi (*weekend, weather, Spain*), jednak w zupełnie innym kontekście i służą przekazaniu innych informacji, niż te zawarte w dystraktorach: autor tekstu nie wspomina o planach weekendowych ani o pogodzie w Hiszpanii. Z drugiej strony odpowiedź prawidłowa – *a trip abroad* – została skonstruowana z wyrazów, które w tekście nie występują, jednak przekazuje jego sens. Nasuwa się więc wniosek, że uczniowie szkół gimnazjalnych powinni więcej ćwiczyć czytanie nieco dłuższych tekstów ze zrozumieniem.

Część arkusza z zakresu **znajomość środków językowych** składała się z dwóch zadań zamkniętych na dobieranie i wyboru wielokrotnego, które sprawdzały spełnienie wymagania szczegółowego 1. Wyniki przedstawia Tabela 5.7..

Tabela 5.7. Stopień opanowania umiejętności w części *znajomość środków językowych* (GA-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
10.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...]	3	53	49
11.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...]	3	41	38

Generalnie niska rozwiązywalność obu zadań świadczy o tym, iż stopień opanowania umiejętności stosowania struktur leksykalno-gramatycznych jest niski. Zadanie 10. dotyczyło głównie znajomości leksyki i poradziło sobie z nim więcej piszących niż z zadaniem 11., wymagającym przede wszystkim umiejętności stosowania struktur gramatycznych. Zdecydowanie najmniej trudności przysporzyło gimnazjalistom zadanie 10.1., w którym do jednej z trzech luk w tekście informacyjnym należało dobrać odpowiedni wyraz spośród sześciu podanych:

[...] A British boy and girl, aged six and seven, planned to run away secretly to Africa last week. *The Daily Newspaper* **10.1.** ____ that Michael and Lena took their suitcases and went to a railway station. [...]

Prawidłową odpowiedź w postaci wyrazu *reported* wybrało 63% uczniów z województwa podlaskiego i 59% z warmińsko-mazurskiego. Ponieważ wśród wyrazów do wyboru wszystkie czasowniki miały już nadaną formę czasu przeszłego, piszący musieli się jedynie skoncentrować na wyborze właściwego pod względem semantycznym elementu leksyki. Większość uczniów nie miała trudności ze skojarzeniem tytułu gazety w tym kontekście z właściwą odpowiedzią.

Piętą achillesową tegorocznych gimnazjalistów okazała się umiejętność zastosowania czasowników modalnych, co wykazało zadanie 11.2., w którym należało wybrać czasownik *has* w celu uzupełnienia luki w kontekście *Now he* **11.2.** ____ *to stay at home for the next three weeks.* 74% uczniów gimnazjów z województwa podlaskiego i 77% z warmińsko-mazurskiego nie potrafiło wskazać prawidłowej odpowiedzi spośród trzech podanych czasowników – *should*, *must* i *has*.

Wyniki gimnazjalistów w pozostałych zadaniach w tej części arkusza także nie napawają optymizmem. Stwierdzono, iż średnio 55% uczniów trzecich klas gimnazjów obu województw nie poradziło sobie ze wskazaniem właściwego przyimka (*Are you still coming **on** 25th April.*), 49% nie zidentyfikowało poprawnej formy czasownika (*Yesterday my brother was **runnung** to the bus stop so quickly that he **fell** and broke his arm.*), 52% uczniów nie wskazało właściwego rzeczownika (*They wanted to catch a **train** to the airport in Manchester.*), a 56% nie zidentyfikowało prawidłowego czasownika w podanym kontekście (*Police officers **saw** the children there and told them they couldn't travel to Africa without any money or plane ticktes.*). Należy podkreślić, że zadania na poziomie podstawowym nie sprawdzały czynnej znajomości tych elementów językowych – piszący egzamin mieli za zadanie spośród elementów już podanych rozpoznać te właściwe – nie musieli zmieniać ich form. Fakt, iż mniej więcej połowa uczniów wykazuje nieznaną bardzo podstawowych środków językowych, wskazuje, iż jest to obszar, który wymaga większej ilości różnorodnych i systematycznych ćwiczeń.

5.2.2. POZIOM ROZSZERZONY

Tabela 5.8. Stopień opanowania umiejętności w poszczególnych częściach arkusza na poziomie rozszerzonym (GA-R1-122)

Część arkusza	Procent uzyskanych punktów	
	podlaskie	warmińsko-mazurskie
Rozumienie ze słuchu	59	56
Rozumienie tekstów pisanych	56	53
Znajomość środków językowych	24	21
Wypowiedź pisemna	46	44

W części **rozumienie ze słuchu** za pomocą dwóch zadań zamkniętych wyboru wielokrotnego oraz na dobieranie sprawdzano, w jakim stopniu gimnazjaliści spełnili wymienione w poniższej tabeli wymagania szczegółowe określone w podstawie programowej w punkcie 2.

Tabela 5.9. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie ze słuchu* (GA-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymaganie szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.3.	2.3) Uczeń określa główną myśl tekstu	1	77	76
1.1., 1.2., 1.4., 1.5., 2.	2.4) Uczeń znajduje w tekście określone informacje	8	57	54
1.6.	2.5) Uczeń określa intencję nadawcy/autora tekstu	1	55	52

Umiejętności w tej części zostały przez uczniów opanowane w stopniu niżej zadowalającym. Mocną stroną gimnazjalistów piszących egzamin na poziomie rozszerzonym okazało się określanie głównej myśli tekstu słuchanego – dialogu dwojga nastolatków – którą stanowiły ich plany wakacyjne. Nieco ponad trzy czwarte piszących z obu województw poradziło sobie z tym zadaniem, co wskazuje na zadowalający stopień opanowania tej umiejętności.

Najniższe wyniki gimnazjaliści uzyskali w określaniu intencji nadawcy/autora tekstu. Umiejętność ta była wymagana w zadaniu 1.6., w którym trzeba było stwierdzić, w jakim celu wypowiadająca się nastolatka dzwoni do rozgłośni radiowej. Aby wybrać prawidłową odpowiedź (*to ask listeners for advice*), niezbędne było dokładne wysłuchanie całego tekstu. Dziewczynka wprawdzie wspomniała w swojej wypowiedzi o szkole, nauczycielach i roku szkolnym w Ameryce, jednak informacje przez nią przekazane znacznie różniły się od tych zawartych w dystraktorach i z pewnością ich podanie nie określało intencji nadawcy wypowiedzi. Służyły one jedynie opisowi sytuacji, w jakiej nastolatka się znalazła. Niemal połowa gimnazjalistów wybrała jednak odpowiedzi błędne, kierując się przypuszczeniem obecnością pewnych elementów leksykalnych (*school year, in America, complain about, the teachers*) zarówno w tych odpowiedziach, jak i w wysłuchanym tekście. Świadczy to o niezrozumieniu przez nich sporej części podanych w tekście informacji – uczniowie wyłapywali jedynie pojedyncze wyrażenia. Wskazuje to na potrzebę zwiększenia ilości bądź zmodyfikowania ćwiczeń w rozumieniu ze słuchu tak, aby uczniowie przyswoili umiejętność rozumienia podawanych tą drogą informacji, nie jedynie pojedynczych wyrazów.

W zadaniach sprawdzających umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji wyniki były bardzo zróżnicowane, zwłaszcza w zadaniach cząstkowych 1.1., 1.2., 1.4. i 1.5., w których wyniosły one średnio od 41% (zadanie 1.1.) do 75% (zadanie 1.5.). Zaznacza się tu tendencja podobna do omówionej w powyższych przykładach: uczniowie zazwyczaj nie mają trudności w zrozumieniu pewnych myśli ogólnych ani pojedynczych elementów leksykalnych, jednak dla wielu z nich wyselekcjonowanie ze słuchu szczegółowych informacji nie jest zadaniem łatwym.

Część arkusza na poziomie rozszerzonym sprawdzająca **rozumienie tekstów pisanych** zawierała trzy zadania zamknięte na dobieranie, badające stopień opanowania umiejętności określonych wymaganiami szczegółowymi w podstawie programowej w punkcie 3.

Tabela 5.10. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie tekstów pisanych* (GA-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
3.	3.2) Uczeń określa główną myśl poszczególnych części tekstu	3	63	59
5.	3.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje	3	56	54
4.	3.6) Uczeń rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu	4	51	48

Umiejętności w tej części arkusza zostały przez uczniów opanowane w stopniu niżej zadowalającym. W zakresie *rozumienia tekstów pisanych* stosunkowo mocną stroną przystępujących do egzaminu gimnazjalistów była umiejętność określania głównej myśli poszczególnych części tekstu. Jednak mimo, iż była to najlepiej opanowana w tym obszarze umiejętność, wyniki nie należały do bardzo wysokich. W zadaniu 3., które sprawdzało jej stosowanie, do poszczególnych akapitów tekstu recenzji filmu *Alice in Wonderland* należało dobrać odpowiednie nagłówki. Około 40% uczniów trzecich klas gimnazjów nie potrafiło stwierdzić, o czym mówią krótkie, cztero- lub pięciozdaniowe części tekstu opowiadającego o popularnej produkcji filmowej. Być może problem stanowiło tu słownictwo, charakterystyczne dla tematyki „Kultura”, która często jest dla młodzieży gimnazjalnej dość trudna. Najłatwiejsze w zadaniu 3. okazało się zadanie cząstkowe 3.1., w którym prawidłową odpowiedź stanowił nagłówek *Famous faces on the screen*, ponieważ adekwatna część tekstu mówiła głównie o aktorach i aktorkach grających w filmie, podając ich nazwiska i inne słynne filmy, w których wystąpili. Dodatkową wskazówką było użycie wyrażen typu *packed with stars* i *well-known actress*. Większość uczniów dostrzegła wszystkie te elementy i potrafiła je ze sobą powiązać.

Najslabiej opanowaną umiejętnością w obrębie tej części arkusza okazało się rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, sprawdzane w zadaniu 4., w którym piszący uzupełniali luki w tekście o powstawaniu kręgów w zbożu brakującymi zdaniami. Najwięcej trudności przysporzyło gimnazjalistom zadanie 4.4., rozwiązane poprawnie przez 40% uczniów z województwa podlaskiego i 36% z warmińsko-mazurskiego. Prawidłowym uzupełnieniem luki było zdanie *But they do not want to show how they do it*. Odwoływało się ono do dwóch zdań poprzedzających lukę, w których była mowa o artystach twierdzących, że wiedzą, jak stworzyć tajemnicze kręgi w zbożu. Stąd odniesienie *British artists* i *more and more artists* do zaimka *they*, odniesienie *artists* do *their art* oraz związek pomiędzy *make strange shapes appear* a zaimkiem *it* w odpowiedzi. Zdanie, które należało wstawić zawiera również logiczne i gramatyczne powiązania ze zdaniem po nim następującym: *They say that the mystery is part of their art*. Mimo licznych związków między prawidłowym zdaniem a kontekstem, wielu uczniów wskazywało błędną odpowiedź *Some artists liked the round shape, however.*, choć jest ona zupełnie nielogiczna w podanym kontekście. Prawdopodobnie zamiast przeanalizować znaczenie zdań uczniowie dokonali wyboru odpowiedzi na zasadzie powtarzających się słów (*artists, shape*).

Część testu z zakresu **znajomości środków językowych** składała się z dwóch zadań otwartych, w których uczniowie uzyskali wyniki przedstawione w Tabeli 5.11.

Tabela 5.11. Stopień opanowania umiejętności w części *znajomość środków językowych* (GA-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
6.	1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...]	5	36	32
7.	1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...]	5	12	11

W zakresie *znajomości środków językowych* wyniki były niskie. Uczniowie nieco lepiej radzili sobie z uzupełnianiem luk w tekście odpowiednimi formami wybranych wyrazów w zadaniu 6., które i tak okazało się dla tegorocznych gimnazjalistów zadaniem trudnym. Najlepiej poradzili sobie oni z uzupełnieniem luki 6.1. – 48% poprawnych odpowiedzi w województwie podlaskim i 45% w warmińsko-mazurskim. W zadaniu tym należało wybrać spośród sześciu podanych wyrazów czasownik *buy* i wpisać go w lukę, uprzednio nadając mu formę czasu przeszłego – *bought*. Najwięcej trudności nastręczyło piszącemu zadanie 6.5., z którym poradziło sobie 25% uczniów z województwa podlaskiego i 22% z warmińsko-mazurskiego. Wymagało ono zastosowania przymiotnika *final* w kontekście *And I have _____ got a dog!*, tworząc na jego bazie przysłówek *finally*. Wprawdzie w arkuszach uczniowskich nierzadko zdarzały się przypadki niewłaściwego doboru wyrazów do poszczególnych luk w zadaniu 6. bądź braku jakiegokolwiek rozwiązania tego zadania, jednak należy zaznaczyć, że uczniowie często dobierali wyrazy do podanego kontekstu właściwie, ale mieli duże trudności z nadaniem wyrazom odpowiedniej formy, poprawnej pod względem gramatycznym i ortograficznym.

Tabela 5.12. Przykłady poprawnych odpowiedzi gimnazjalistów oraz typowych błędów w zadaniu 6. (GA-R1-122)

Poprawne odpowiedzi gimnazjalistów	Najczęściej powtarzające się błędy
Zadanie 6.1.	
<ul style="list-style-type: none"> <i>bought</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>buy</i> (właściwie dobrany wyraz, ale bez zastosowania formy czasu przeszłego) <i>buyed</i> (błędnie utworzona forma czasu przeszłego) <i>buying</i> (forma wyrazu nieodpowiednia w podanym kontekście) użycie nieprawidłowo dobranego wyrazu, najczęściej <i>life</i>
Zadanie 6.2.	
<ul style="list-style-type: none"> <i>more comfortable</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>comfortable</i> (niewłaściwy stopień przymiotnika) <i>comfortabler</i> (błędnie utworzona forma stopnia wyższego) <i>comfortably</i> (utworzenie przysłówka zamiast stopnia wyższego przymiotnika) <i>the most comfortable</i> (niewłaściwy stopień przymiotnika) <i>much comfortable, comfortables, comfortabled</i> (utworzenie innych niepoprawnych form)

Zadanie 6.3.	
<ul style="list-style-type: none"> <i>second</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>secound</i> (zapis liczebnika porządkowego z błędem ortograficznym) <i>two</i> (liczebnik główny zamiast porządkowego) <i>twice</i> (utworzenie formy przysłówka zamiast liczebnika porządkowego)
Zadanie 6.4.	
<ul style="list-style-type: none"> <i>us</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>we</i> (użycie zaimka osobowego bez zmiany formy) <i>our, ours</i> (użycie form przymiotnika lub zaimka dzierżawczego)
Zadanie 6.5.	
<ul style="list-style-type: none"> <i>finally</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>final</i> (przymiotnik zamiast przysłówka) <i>finaly</i> (zapis przysłówka z błędem ortograficznym) <i>buy, bought, life</i> (użycie nieprawidłowo dobranej wyrazu ze zmianą lub bez zmiany jego formy)

Poważne trudności sprawiło uczniom stosowanie struktur gramatycznych, sprawdzane głównie w zadaniu 7., w którym należało uzupełnić zdania, łącząc podane wyrazy za pomocą właściwych struktur gramatycznych. Udzielenie odpowiedzi było obwarowane dodatkowymi zasadami: nie należało zmieniać kolejności podanych wyrazów, można było natomiast dodać inne wyrazy z zastrzeżeniem, że w każdą lukę należało wpisać maksymalnie cztery słowa, wliczając w to wyrazy podane w nawiasie oraz otrzymane w ten sposób zdanie musiało być w pełni logiczne, poprawne gramatycznie i pod względem ortografii. Rozwiązywalność zadania wyniosła średnio około 11% w obu województwach, umiejętność posługiwania się podstawowymi strukturami gramatycznymi została więc opanowana w stopniu bardzo niskim. W obrębie tego zadania nieco wyższe wyniki uczniowie osiągnęli w zdaniach 7.1., 7.4. i 7.5., (rozwiązywalność odpowiednio 15%, 13% i 14%).

7.1. When Paula was six she (*can/ride/bike*) _____.

7.4. This song (*be/write*) _____ in 1990.

7.5. Mum (*go/walk*) _____ an hour ago.

Najwięcej trudności przysporzyły uczniom zadania cząstkowe 7.2. i 7.3., w których uczniowie zdobyli po 7% punktów możliwych do zdobycia za każde z nich.

7.2. She says she (*enjoy/play/tennis*) _____ when she has some free time.

7.3. Men are often (*good/cook*) _____ than women.

Wielu uczniów nie podjęło próby rozwiązania zadania 7., a liczni spośród tych, którzy tę próbę podjęli, otrzymali zero punktów za całe zadanie. Niektóre odpowiedzi uczniowskie nie mogły być uznane ze względu na ich niezgodność z poleceniem, np. liczba wpisanych wyrazów przekroczyła podany w poleceniu limit. Piątą achillesową tegorocznych gimnazjalistów piszących egzamin na poziomie rozszerzonym okazała się nieznajomość form czasowników nieregularnych oraz stosowanie czasów Present i Past Simple. W Tabeli 5.13., w rubryce zawierającej najczęściej powtarzające się błędy, pominięto przypadki przepisywania przez uczniów wyrazów z nawiasów bez jakiegokolwiek ich modyfikacji – w tych sytuacjach uczniowie z pewnością nie znali żadnej z wymaganych form i liczyli na to, że być może zadanie jest podchwytliwe i „uda się trafić” w odpowiedź. Możliwe też, że nie zapoznali się dobrze z poleceniem do zadania.

Tabela 5.13. Przykłady poprawnych odpowiedzi gimnazjalistów oraz typowych błędów w zadaniu 7. (GA-R1-122)

Poprawne odpowiedzi gimnazjalistów	Najczęściej powtarzające się błędy
Zadanie 7.1.	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>could ride a bike</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>can rode a bike</i> (niewłaściwe formy czasowników) • <i>can/could ride bike</i> (brak przedimka nieokreślonego <i>a</i>) • <i>can/could ride by bike</i> (wyraz <i>ride</i> ma znaczenie <i>go by bike</i>, nie jest to więc właściwe sformułowanie) • <i>could already ride a bike</i> (5 wyrazów – przekroczony limit słów)
Zadanie 7.2.	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>enjoys playing tennis</i> • <i>will enjoy playing tennis</i> • <i>does enjoy playing tennis</i> (wprawdzie konstrukcja emfaticzna nie do końca ma uzasadnienie bez stosownego kontekstu, jednak zdanie jest poprawne) 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>enjoy played tennis</i> (niewłaściwe formy czasowników) • <i>enjoy playing tennis</i> (jw.) • <i>enjoy plays tennis</i> (jw.) • <i>enjoyed play tennis</i> (niewłaściwy czas gramatyczny, niewłaściwa forma <i>play</i>) • <i>enjoys to play tennis</i> (czasownik <i>play</i> w niewłaściwej formie) • <i>enjoys playing the tennis</i> (niepotrzebny przedimek określony przed rzeczownikiem) • <i>must enjoy playing tennis</i> (nielogiczne w kontekście) • <i>would enjoy playing tennis</i> (niepoprawne gramatycznie w kontekście) • <i>enjoys playing</i> (brak wymaganego rzeczownika – zmienia znaczenie zdania)
Zadanie 7.3.	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>better cooks</i> • <i>(much) better at cooking</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>better cookers</i> (rzeczownik <i>cooker</i> ma inne znaczenie niż <i>cook</i> – zdanie staje się nielogiczne) • <i>good cooked</i> (brak stopnia wyższego przymiotnika, imiesłów bierny nielogiczny w kontekście) • <i>better cooked</i> (imiesłów bierny nielogiczny w kontekście) • <i>good cooker</i> (brak stopnia wyższego przymiotnika, rzeczownik nielogiczny w kontekście) • <i>better cook</i> (brak liczby mnogiej rzeczownika) • <i>good/better cooking</i> (<i>good</i> niewłaściwe w kontekście, brak przyimka) • <i>better in cooking</i> (niewłaściwy przyimek)
Zadanie 7.4.	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>was written</i> • <i>was being written</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>was writing</i> (brak wymaganej w kontekście strony biernej) • <i>was wrote</i> (niewłaściwa forma czasownika nieregularnego <i>write</i>) • <i>be wrote</i> (niewłaściwe formy czasowników) • <i>was writed</i> (błędnie utworzony imiesłów bierny czasownika <i>write</i>)

Zadanie 7.5.	
<ul style="list-style-type: none"> • <i>went for a walk</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>was/is going walk</i> (niewłaściwy czas gramatyczny, brak przyimka i przedimka nieokreślonego) • <i>was going for a walk</i> (niewłaściwy czas gramatyczny) • <i>went walk</i> (brak przyimka i przedimka nieokreślonego) • <i>went to a walk</i> (niewłaściwy przyimek) • <i>went for the walk</i> (przedimek określony zamiast nieokreślonego – utworzenie nieistniejącego wyrażenia) • <i>go on walk</i> (niewłaściwy czas gramatyczny i przyimek; wyraz <i>walk</i> – nie do końca wiadomo, czy miał w tym kontekście być rzeczownikiem, czy czasownikiem – w obu przypadkach niepoprawnie użyty)

Część egzaminu na poziomie rozszerzonym poświęcona **wypowiedzi pisemnej** sprawdzała następujące umiejętności określone wymaganiami szczegółowymi w podstawie programowej:

1. posługiwanie się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych i ortograficznych), umożliwiającym realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów: „Człowiek” oraz „Nauka i technika”;
5. tworzenie krótkich, prostych i zrozumiałych wypowiedzi pisemnych (e-mail), w których uczeń:
 - 1) opisuje ludzi;
 - 4) relacjonuje wydarzenia z przeszłości;
 - 6) przedstawia opinie innych osób;
 - 8) opisuje doświadczenia swoje i innych osób;
 - 9) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji;
7. reagowanie w formie prostego tekstu pisanego (e-mail) w typowych sytuacjach, w których uczeń:
 - 2) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia.

Część sprawdzająca umiejętność tworzenia krótkich wypowiedzi pisemnych zawierała jedno zadanie otwarte, w którym należało zredagować krótką (50-100 słów) wiadomość e-mail do kolegi/koleżanki z Anglii. Osiągnięcia uczniów w tym obszarze ilustruje Tabela 5.14.

Tabela 5.14. Osiągnięcia uczniów w części *wypowiedź pisemna* (GA-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Kryterium oceny	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
8.	treść (przekazanie wymaganych w poleceniu informacji)	4	48	47
	spójność i logika wypowiedzi	2	50	47
	zakres środków językowych	2	44	43
	poprawność środków językowych	2	40	38

Za stworzenie krótkiej wypowiedzi pisemnej gimnazjaliści z województwa podlaskiego uzyskali 46% możliwych do przyznania punktów, a w warmińsko-mazurskim odsetek ten wyniósł 44%. Zatem umiejętność tę uczniowie opanowali w stopniu niskim.

Wypowiedzi były oceniane w czterech kryteriach (Tabela 5.14.). Różnice w wynikach za poszczególne kryteria nie są bardzo duże, jednak pisane przez uczniów prace odzwierciedlają te same tendencje, które zarysowały się podczas analizy pozostałych części arkusza na poziomie rozszerzonym. Gimnazjaliści stosunkowo dobrze radzili sobie w zadaniach, które wymagały umiejętności w jakikolwiek sposób powiązanych

z treścią komunikatu, przekazem informacji (stąd wyższe wyniki w obszarach I. i II.). Natomiast umiejętności związane ze znajomością środków językowych (obszar III.) przysparzały gimnazjalistom poważniejszych trudności. Podobnie jest w obszarze IV. Uczniowie nieco lepiej radzą sobie ze stosunkowo spójnym i logicznym przekazem wymaganych informacji, natomiast ich piętą achillesową był właściwy dobór i zastosowanie słownictwa oraz struktur gramatycznych. Nie można jednak zaryzykować stwierdzenia, że wyniki w którymkolwiek z wymienionych elementów wypowiedzi pisemnej były w pełni satysfakcjonujące.

Uczniowie z różnym skutkiem radzili sobie z **przekazem wymaganych informacji**. Zdarzały się wypowiedzi zawierające wyraźne odniesienie do poszczególnych elementów polecenia oraz realizujące każdy z nich w sposób klarowny i rozwinięty. Niektóre z nich nawet znacznie wykraczały ponad poziom wymagań określony w *podstawie programowej III.1*. Teksty w większości posiadały wymaganą formę e-maila, uczniowie też starali się pisać teksty zgodne z poleceniem. Jednak wielu uczniów nie pamiętało o konieczności rozwinięcia wypowiedzi w odniesieniu do każdego z trzech wymaganych elementów lub realizowało je w sposób dość nieudolny – błędy językowe często sprawiały, że uczeń przekazywał informację inną od zamierzonej bądź przekaz był niezrozumiały, co nie pozostawało bez wpływu na spójność i logikę tekstu. Te ostatnie również były często zakłócone w związku z użyciem różnych czasów gramatycznych, często wzajemnie się wykluczających. Zdarzały się dość liczne prace niekomunikatywne.

Tabela 5.15. przedstawia przykłady realizacji poszczególnych elementów treści wymaganych w poleceniu, które uczeń miał rozwinąć w swojej wypowiedzi. Są to często spotykane w tegorocznych pracach uczniowskich sposoby realizacji tych elementów, sklasyfikowane zgodnie z kryteriami oceny treści w trzech kategoriach. W podanych przykładach zostały zachowane popełnione przez uczniów błędy językowe.

Tabela 5.15. Przykłady realizacji elementów treści oraz typowych błędów w zadaniu 8. (GA-R1-122)

Odniośł się i rozwinął	Odniośł się	Nie odniósł się
Element 1. (Poinformuj, w jakich okolicznościach straciłeś/łaś swój telefon komórkowy.)		
<p>Podanie więcej niż jednej okoliczności utraty telefonu (np. miejsca i czasu):</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Yesterday I was at the party with my friends and I lost my mobile phone.</i> <p>Utrata telefonu mogła być rozumiana jako utrata możliwości korzystania z urządzenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>When I was in Italy I dropped my phone on the floor and broke it.</i> <p>Uczeń nie podaje wprost okoliczności utraty telefonu (ponieważ go zgubił, logiczne jest, że nie zawsze jest w stanie stwierdzić, jakie one były), ale rozwija okoliczności odkrycia faktu jego utraty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I was in park with my friends. When I come home I found I don't have my mobile.</i> 	<p>Podanie tylko jednej okoliczności, bez rozwinięcia jej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I lost my mobile phone yesterday and I don't know what to do.</i> <p>Uczeń krótko wspomina, co robił, kiedy stracił telefon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I have lost my mobile phone when I was playing football.</i> <p>Uczeń wspomina, że skradziono mu telefon, ale nie podaje żadnych okoliczności zdarzenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Someone stole my mobile phone.</i> 	<p>Przekazanie informacji innej niż zamierzona wskutek użycia niewłaściwego słownictwa.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I missed my mobile at party yesterday.</i> • <i>I find my mobile phone yesterday evening when I was in the shop.</i> <p>Brak informacji o okolicznościach wskutek błędów znacząco zaburzających komunikację:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I haven't got a phone. I was a cinema in toilet and I can't find their.</i> (Z wypowiedzi nie wynika strata telefonu, jedynie to, że piszący nie posiada urządzenia; pozostała część niekomunikatywna.) • <i>I send you this email because, I lost my phone. I don't now wen he is.</i> (Wiemy o stracie telefonu, ale zdanie, w którym miały być zawarte okoliczności, jest niezrozumiałe.)

Element 2. (Opisz, jak na to zdarzenie zareagowali Twoi rodzice.)		
<p>Opis reakcji emocjonalnej rodziców/rodzica i czynności wynikającej z tej reakcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>My parents were very angry at me and we had an argument.</i> • <i>My parents are angry. They says that they doesn't buy new phone for me.</i> <p>Określenie, jaka była reakcja wraz z rozwinięciem (np. czynność rodziców):</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I told my parents about that and their reaction was shocking for me. They said: Don't worry, we can buy you a new one.</i> <p>Opis więcej niż jednej emocji rodziców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Dad was furious and sad.</i> 	<p>Uczeń krótko wspomina o działaniach podjętych przez rodziców/rodzica:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Parents went to the police.</i> <p>Uczeń krótko wspomina o emocjach rodziców/rodzica związanych z utratą telefonu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>When I tell my parent's about the accident they were angry.</i> • <i>My parents is very angry.</i> • <i>I told my mum. She is sad.</i> 	<p>Brak informacji o reakcji rodziców lub jednego rodzica (najczęściej podawane były cechy rodziców zamiast reakcji):</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>My mum and dad was bad.</i> • <i>My parents been a bad because must my buy new mobile phone. They are horrible.</i> (dodatkowo wypowiedź częściowo niekomunikatywna) • <i>I worried because my dad and my mum were worst.</i>
Element 3. (Wyjaśnij, jakie problemy masz z powodu braku telefonu.)		
<p>Podanie więcej niż jednego problemu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I can't send text messages, I can't call my friends.</i> • <i>I can't send sms and I'm sad.</i> <p>Opis jednego problemu w sposób bardziej rozbudowany:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Because of this I have to change my phone number. So, I'll send you a message with my new phone number.</i> <p>Opis jednego problemu i sposobu radzenia sobie z nim:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I can't call friends. I must go to work on holiday to buy new phone.</i> 	<p>Krótką wzmianką o problemie wynikającym z braku telefonu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I can't contact with anyone.</i> • <i>I lost my phone and I can't call you.</i> • <i>Now I'm sad.</i> 	<p>Brak odniesienia się do problemów, spowodowanych brakiem telefonu – jedynie stwierdzenie tego braku lub zupełne pominięcie tego elementu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>But now I haven't phone.</i> <p>Brak powiązania wymienionych problemów z utratą telefonu (nie wynikało ono również z kontekstu):</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I have to go to work to buy.</i> • <i>I can't go out meet my friends.</i> • <i>I'm not talking with my friends in my room, in kitchen, in shop.</i> • <i>I can't go on a concerts anymore.</i> • <i>Is one problem. I don't have some money.</i> <p>Wypowiedzi niekomunikatywne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I'm not send to you.</i> • <i>When I have colld to my friend I don't have what.</i> • <i>I can't cool, ride messages.</i>

U podłoża wielu trudności w zadaniu 8. leżał niski poziom **poprawności językowej** u większości piszących. Słaba znajomość struktur leksykalno-gramatycznych znacząco obniżała skuteczność przekazu treści oraz spójność i logikę tekstu. Błędne językowo konstrukcje nie wzbogacały też zakresu użytych środków językowych. Wskazany wydaje się więc wzmożony wysiłek w celu poprawy umiejętności stosowania struktur leksykalno-gramatycznych wśród gimnazjalistów.

5.3. OCENA WYPOWIEDZI PISEMNEJ GIMNAZJALISTÓW POD WZGLĘDEM KRYTERIUM TREŚCI

Analiza wyników uzyskanych przez gimnazjalistów na tegorocznym egzaminie na poziomie rozszerzonym oraz ich wypowiedzi pisemnych wskazuje, iż część arkusza sprawdzająca tworzenie krótkiego tekstu użytkowego była jedną z najtrudniejszych dla uczniów. Ponieważ tego typu dłuższe zadanie otwarte pojawiło się na egzaminie w tym roku po raz pierwszy, warto poddać rozwiązania uczniów nieco głębszej analizie, która może się okazać pomocna w doskonaleniu umiejętności językowych gimnazjalistów.

Zredagowane przez uczniów w zadaniu 8. teksty były poddane ocenie w czterech kryteriach (zob. Tabela 5.14.). Gimnazjaliści przystępujący do tegorocznego egzaminu osiągnęli w obrębie poszczególnych kryteriów dość zbliżone rezultaty. Wobec tego, na przedmiot poniższej analizy wybrano realizację elementów treści, gdyż zawartość wymaganych informacji ma znaczenie kluczowe przede wszystkim dla funkcjonalności danego tekstu, ale również wpływa na ocenę pozostałych kryteriów, która jest od sposobu przekazania treści częściowo zależna.

W poleceniu do zadania sprawdzającego umiejętność konstruowania wypowiedzi pisemnej na egzaminie gimnazjalnym, zgodnie z wytycznymi zawartymi w informatorze, znajdują się trzy elementy. Tak też było w tegorocznym arkuszu na poziomie rozszerzonym. Polecenie do zadania brzmiało następująco:

Napisz wiadomość e-mail do kolegi/koleżanki z Londynu.

- Poinformuj, w jakich okolicznościach straciłeś/łaś telefon komórkowy. (Element 1.)
- Opisz, jak na to zdarzenie zareagowali Twoi rodzice. (Element 2.)
- Wyjaśnij, jakie problemy masz z powodu braku telefonu. (Element 3.)

W ocenie treści bierze się pod uwagę, do ilu elementów z polecenia uczeń się odniósł w swojej wypowiedzi oraz ile z tych elementów rozwinął w zadowalającym stopniu. Wypowiedź kwalifikuje się do jednego z pięciu poziomów zgodnie z Tabelą 5.16 (czyli w kryterium treści przyznana zostaje liczba punktów odpowiadająca danemu poziomowi: od 0 do 4).

Tabela 5.16. Punkty przyznawane w kryterium treści

Do ilu elementów uczeń się odniósł?	Ile elementów rozwinął?			
	3	2	1	0
3	4	3	2	1
2		2	1	1
1			1	0
0				0

Ocena treści wypowiedzi musi również być zgodna z następującymi dodatkowymi wytycznymi:

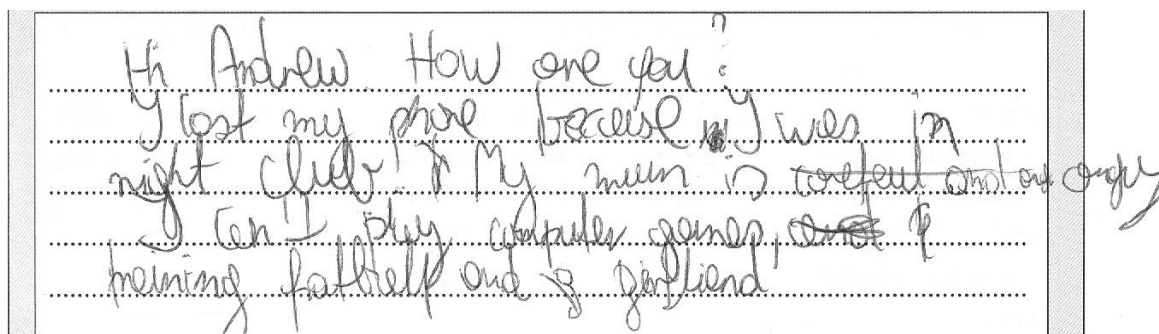
- Należy ustalić, na ile czytelnik czuje się poinformowany w zakresie kluczowego aspektu danego elementu polecenia, a także w jaki sposób realizuje dany element.
- Uznajemy, że uczeń się odniósł do danego elementu z polecenia, jeżeli w minimalnym stopniu wspomniał o jego kluczowej części. Element uważa się za rozwinięty, jeśli uczeń odnosi się do niego w sposób komunikatywny i bardziej szczegółowy.
- Ten sam fragment tekstu nie może być traktowany jako realizacja dwóch różnych elementów polecenia.
- Jeżeli uczeń realizuje element z polecenia, ale komunikacja jest znacznie zaburzona na skutek użycia niewłaściwej struktury leksykalno-gramatycznej,

element rozwinięty w taki sposób traktuje się jako wspomniany (odniesienie), a element wspomniany jako nieujęty (brak odniesienia i rozwinięcia).

- Wypowiedź nie podlega ocenie, jeżeli jest nieczytelna, całkowicie niezgodna z poleceniem, niekomunikatywna dla odbiorcy lub odtworzona z podręcznika lub innego źródła (nie jest wówczas uznawana za wypowiedź sformułowaną przez zdającego).
- Jeżeli treść wypowiedzi oceniono na 0 punktów, wówczas we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się również 0 punktów.
- Jeżeli za treść przyznano 1 punkt, we wszystkich pozostałych kryteriach można wówczas przyznać nie więcej niż 1 punkt.
- Jeżeli wypowiedź jest znacząco krótsza, niż określa to dolna granica podana w poleceniu (tekst składa się z 40 słów lub mniej), jest oceniana wyłącznie w kryterium treści, natomiast w pozostałych kryteriach należy przyznać 0 punktów.

W wypowiedziach uczniowskich na tegorocznym egzaminie gimnazjalnym napotkano różnego rodzaju problemy w realizacji treści. Zostały one bardziej szczegółowo omówione poniżej na podstawie wybranych prac egzaminacyjnych.

Praca nr 1.

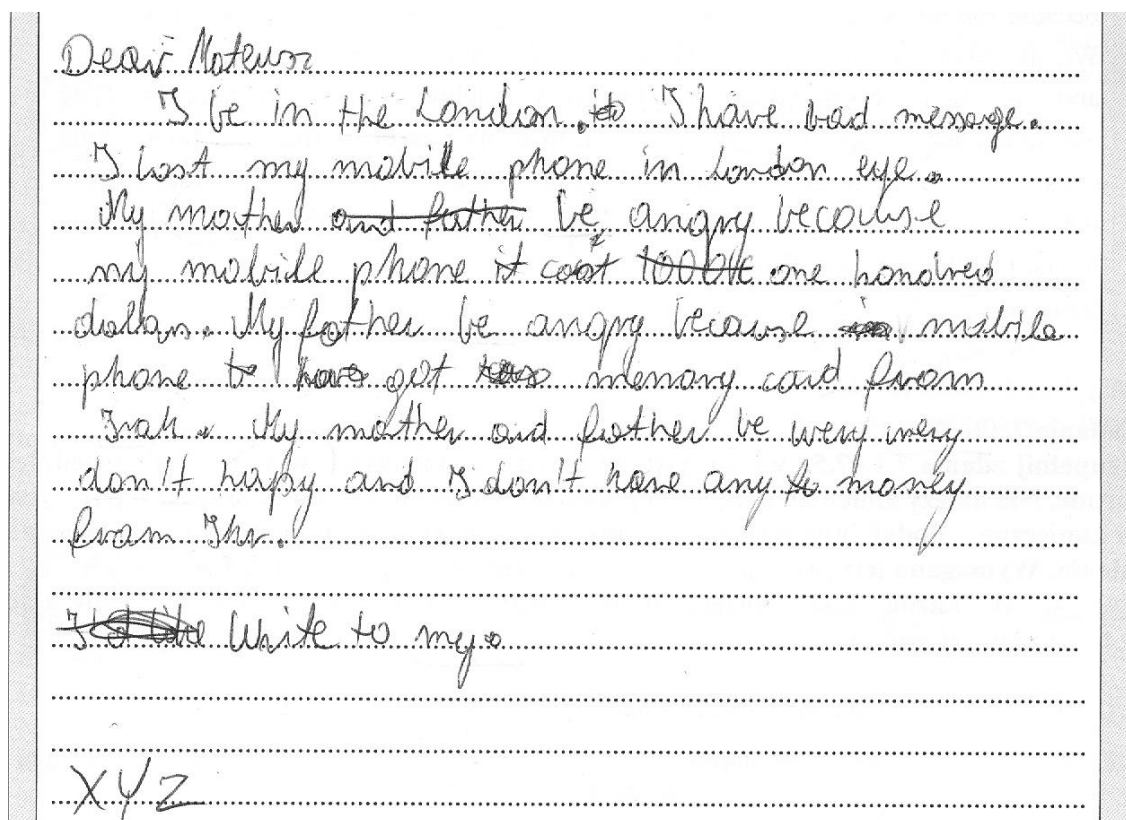
W **Pracy nr 1** uczeń odniósł się do pierwszego elementu – wprawdzie można mieć pewne wątpliwości wynikające z użycia spójnika *because*, ale istotne jest podanie miejsca zagubienia przedmiotu (*night club*). Brakuje w wypowiedzi rozwinięcia okoliczności. Element drugi również został wspomniany, ale nierozwinięty: znamy reakcję emocjonalną mamy, którą uczeń określił jednym przymiotnikiem – *angry*. Natomiast trzeci element można nawet uznać za rozwinięty, gdyż autor zawarł w odniesieniu do niego dwie czynności oraz istnieje tu logiczne powiązanie ze zdaniem poprzednim – reakcją mamy: mama była wściekła, więc rozumiemy, że problemy związane ze zgubieniem telefonu to kara w postaci zakazu grania na komputerze i udziału w treningach piłkarskich. Nie do końca wiadomo, co uczeń chciał przekazać na końcu wypowiedzi w odniesieniu do dziewczyny (*and girlfriend*), gdyż ta część jest niekomunikatywna. Uczeń więc odniósł się w pracy do trzech elementów i rozwinął jeden z nich. W konsekwencji według tabeli otrzymał 2 punkty za treść. Gdyby dodał coś jeszcze, żeby rozwinąć elementy pierwszy i drugi, za treść mógłby otrzymać komplet punktów.

Możliwe jest też, że gdyby to uczynił, wówczas uniknąłby kolejnego problemu, który wiąże się z objętością wypowiedzi – liczy ona 29 słów (zakładając, że wyraz poprzedzający słowo *angry* nie jest skreślony – nie wiadomo, czy uczeń nie skreślił go do końca, czy zahaczył przez przypadek). Liczba ta nie tylko wykracza poza wyznaczony limit (50-100 słów), ale również mieści się w przedziale poniżej 41 wyrazów. Dlatego w pozostałych kryteriach praca musiała być oceniona na 0 punktów, choć w każdym z tych kryteriów uczeń mógł mieć wyższy wynik, gdyby zadbał o właściwą objętość tekstu. Wypowiedź jest w zasadzie spójna i logiczna, zarówno na poziomie tekstu, jak

i na poziomie zdań (z niewielkimi uchybieniami w drugiej i ostatniej linijce tekstu). Jeśli chodzi o zakres, nie zawiera wprawdzie bardzo precyzyjnych sformułowań i wyrafinowanego słownictwa, ale jest ono dość zróżnicowane, poprawnie użyte i powiązane za pomocą kilku poprawnie zastosowanych struktur (czas przeszły czasowników nieregularnych, czas teraźniejszy, czasownik modalny). Uczeń popełnił nieliczne błędy językowe, które nie zakłócają komunikacji.

Praca nr 1 ilustruje jeszcze jedną bardzo powszechną wśród osób przystępujących do tegorocznych egzaminów tendencję, mianowicie brak dbałości o estetykę pracy (choć należy zaznaczyć, iż przedstawiona wypowiedź stanowi stosunkowo łagodny przykład tej skłonności). Dość powszechnym zjawiskiem były teksty napisane niedbałym, a co gorsza mało czytelnym pismem, z dużą ilością skreśleń, pomimo sporej ilości miejsca przeznaczonego na brudnopis oraz wystarczającej ilości czasu, żeby z tego brudnopisu skorzystać. Estetyka pracy nie stanowi wprawdzie odrębnego kryterium oceny, jednak warto zadbać o czytelny zapis, aby środki językowe, które uczeń wcześniej z wysiłkiem przyswajał, miały szansę być rozpoznane przez egzaminatora w napisanym przez ucznia tekście. Praca, którą trudno się czyta, jest również mniej zrozumiała – często wymaga dodatkowego wysiłku przy rozpoznawaniu niedbale napisanych słów lub też, jak w podanym przykładzie, podnosi trudność oceny poprzez niemożność dokładnego ich policzenia – ma to szczególnie duże znaczenie w pracach, w których liczba wyrazów jest „na granicy” i egzaminator musi zdecydować, czy należy wypowiedź oceniać we wszystkich kryteriach, czy jedynie w kryterium treści. Warto więc, pisząc pracę egzaminacyjną, zwrócić uwagę również na ten jej aspekt.

Praca nr 2.

W **Pracy nr 2** uczeń w dość ciekawy sposób rozwinął drugi element z polecenia (reakcja rodziców), choć zrobił to dość nieudolnym językiem. Reakcja rodziców w zasadzie została opisana za pomocą jednego przymiotnika (*angry*), który w tekście pojawia się dwukrotnie – raz w odniesieniu do reakcji mamy, drugi raz w kontekście ojca. Jednak

w jednym i drugim przypadku uczeń dopisał uzasadnienie tej reakcji: *because my mobile phone cost one hondred dolars* oraz *because mobile phone has/have* (poprzez zapis jednej wersji na drugiej nie można odczytać, która jest ostateczna) *got memory card form Irak*. Piszący dodał jeszcze zdanie *My mather and father be wery wery don't hapy*, które, aczkolwiek niegramatyczne, może też coś o emocjach rodziców powiedzieć. W ten sposób autor, posiadając ograniczone środki językowe, poradził sobie z rozwinięciem elementu.

Nieco gorzej sytuacja wygląda w przypadku elementu pierwszego i trzeciego. W pierwszym istnieje jedynie odniesienie do miejsca (London Eye). Realizacja trzeciego jest niekomunikatywna poprzez wmieszanie niemieckiego słowa *Ihr* w kluczowym dla znaczenia miejscu w zdaniu. Gdyby zamiast niego uczeń użył poprawnego zaimka *them*, informacja byłaby zrozumiała („rodzice są niezadowoleni i nie mam od nich żadnych pieniędzy” – kara za zgubienie urządzenia, a więc problem spowodowany jego brakiem – odniesienie do trzeciego elementu). W obecnym kształcie można stwierdzić, że praca zawiera dwa odniesienia (do elementu 1. i 2.) oraz jedno rozwinięcie (elem. 2.), więc za treść uczeń uzyskał 1 punkt.

Praca liczy 64 słowa – mieści się w wyznaczonym limicie, można było zatem przyznać punkty w pozostałych kryteriach. Jednak ze względu na fakt, iż w kryterium treści uczeń uzyskał 1 punkt, w każdym z pozostałych kryteriów mógł otrzymać również maksymalnie 1 punkt. Przyznano mu więc punkt za spójność i logikę, gdyż tekst jest w zasadzie spójny i logiczny z niewielkimi uchybieniami, które są przede wszystkim spowodowane błędami językowymi. Otrzymał też 1 punkt za zakres środków językowych (elementy słownictwa mało pospolitego – *message, London eye, memory card*; kilka poprawnych struktur – *I lost my mobile phone, my mobile phone cost one hondred dolars, have memory card from, I haven't got any money* – drobne błędy, zwłaszcza ortograficzne, nie powodują wykluczenia wyrażenia lub struktury z zakresu użytych środków językowych). Za poprawność przyznano 0 punktów ze względu na dużą liczbę błędów językowych i ortograficznych.

Praca nr 3

Dears ~~Ad~~ Anders!

I write to you because I lose telephone.
I lose phone in Trzszace near Kodobreg.
My dad is a very bad and my
mum don't is bad for me. I don't
call to my friends, uncle and
my family. I was buy new
Telephone! send to you message.
Good luck.

JK

W **Pracy nr 3** uczniowi nie udało się na tyle skutecznie odnieść do elementów z polecenia, żeby można było przyznać jakiegokolwiek punkty za treść. Uczeń zawarł odniesienie do elementu pierwszego (okoliczności zagubienia telefonu) – podał miejsce, jednak ze względu na użycie niewłaściwych struktur przekazał informację inną od zamierzonej (gubi telefon w Trzęsaczu – struktura zakłada powtarzalność czynności, nic w kontekście nie sugeruje, że chodzi o zdarzenie z przeszłości). W związku z tym, zgodnie z wytycznymi, element wspomniany został uznany za nieujęty (brak odniesienia). W relacji do elementu drugiego (reakcja rodziców), uczeń przekazał również informację inną, niż wymagało polecenie, na skutek popełnienia typowego błędu językowego: chcąc opisać reakcję rodziców uczeń użył przymiotnika *bad*, chcąc uzyskać znaczenie *angry*. Był to jeden z najczęściej popełnianych w tegorocznych pracach błędów językowych. Wynika on najprawdopodobniej z dwuznaczności polskiego przymiotnika *zły*, który najczęściej – nie zawsze słusznie – bezkrytycznie utożsamiany jest z angielskim *bad*. W języku polskim, jeśli mówimy, że człowiek jest zły, może to oznaczać zarówno jego reakcję emocjonalną (coś go zdenerwowało, wyprowadziło z równowagi), jak i sposób jego postępowania (jest pozbawiony zasad moralnych, czyni złe rzeczy). W języku angielskim słowo *bad* takiej dwuznaczności nie posiada – ma ono jedynie to drugie znaczenie. Zdanie: *My dad is bad*. nie określa więc reakcji emocjonalnej ojca, tylko stwierdza, że jest on złym człowiekiem/ojcem. W tym kontekście element drugi w powyższej pracy nie mógł zostać uznany za wspomniany. Jeśli chodzi o element trzeci, próbą jego przekazania było zdanie *I don't call to my friends, uncle and my family*. Jednak w kontekście trudno stwierdzić, czy mówi ono o problemie, czy o zwyczaju (ponownie użyta struktura sprawia, że informacja nie jest w pełni zrozumiała i jednoznaczna). W związku z tym mogło ono być uznane najwyżej za odniesienie. W wypowiedzi jest więc jedno odniesienie i brak rozwinięć. Konsekwencją nieprzekazania treści (0 punktów) jest zakwalifikowanie wypowiedzi również w pozostałych kryteriach na 0 punktów.

Na tegorocznym egzaminie zdarzały się dość liczne prace niekomunikatywne różnego typu: pisane w języku angielskim z wieloma błędami językowymi zakłócającymi komunikację oraz takie, w których fragmenty zdań angielskich poprzeplatane były licznymi polskimi wyrazami, które oczywiście nic nie wnoszą do treści redagowanego tekstu (powinien być on zrozumiały dla rodzimego użytkownika języka angielskiego, który nie zna języka polskiego – celem egzaminu z języka obcego jest przecież sprawdzenie skutecznej komunikacji w tym języku). Zamieszczona w dalszej części Praca nr 4 jest reprezentatywnym przykładem z grupy właśnie takich polsko-angielskich wypowiedzi.

Praca nr 4

Stefan

How do you do? I'm very happy. Zgubiłam my
phon. I going to school and after my phone wpadł
in wätter.

My parents byli źli, becaus this phon is new
Tomorrow miała calling my bestfran. At the moment
my friend boi się o mnie.

This is me, and nie zmienię tego. I love you am
miss you.

XYZ

Jeśli **Praca nr 4** jest czytana przez osobę, która zna polecenie do zadania oraz oprócz języka angielskiego posługuje się również językiem polskim, wówczas nie ma problemu ze zrozumieniem tej wypowiedzi. Jednak celem tego zadania było sprawdzenie efektywnego komunikowania się w języku angielskim. Zakładamy więc, że odbiorcą tekstu jest rodzimy użytkownik języka angielskiego, który języka polskiego nie zna. Dla takiej osoby fragmenty w języku polskim byłyby niezrozumiałe. Poniższa wersja tego samego tekstu, z której usunięto wyrażenia zaczerpnięte z języka polskiego, pozwala lepiej ukazać, jaki byłby odbiór tego tekstu przez osobę wyłącznie anglojęzyczną.

Stefan

How do you do? I'm very happy. my
phon. I going to school and after my phone
in wätter.

My parents , becaus this phon is new
Tomorrow calling my bestfran. At the moment
my friend .

This is me, and . I love you am
miss you.

XYZ

Ten przekaz nie zawiera odniesienia do żadnego z elementów polecenia, ponieważ jest on niekomunikatywny. Niezrozumiałe jest, jaki jest związek telefonu z wodą i dlaczego

autorka jest z tego powodu zadowolona; nie wiadomo, jaka była reakcja rodziców (podano jedynie informację, że telefon jest nowy), ani nie ma wzmianki o problemach wynikłych z braku telefonu (pojawia się niejasna informacja o dzwonieniu jutro i najlepszych koleżankach/koleżance – nie wynika z tego problem). Zamiast użycia języka polskiego lepiej byłoby w tej sytuacji zastosować techniki kompensacyjne i przynajmniej podjąć próbę wyrażenia treści w języku angielskim, nawet za pomocą bardzo ubogich środków językowych. Wskazane wydaje się również ćwiczenie takich technik podczas nauki języka, gdyż przydają się zarówno na egzaminie, jak i w typowych sytuacjach życia codziennego.

Oddzielną kategorię tekstów niekomunikatywnych mogłyby stanowić dość liczne prace napisane w całości w języku polskim. Uczniowie, którzy nie czuli się na siłach zreagować własny tekst w języku angielskim bądź ich własny tekst nie osiągnął wymaganej objętości, stosunkowo często uciekali się też do przepisywania całych fragmentów poprzednich zadań z arkusza. Zdarzały się przypadki, gdzie całość tekstu w zadaniu 8. stanowił zlepek fragmentów zadań 5., 6. i 7. Fragmenty te były jednak skutecznie identyfikowane przez egzaminatorów sprawdzających prace. Nie są one wliczane do liczby słów ani w żaden sposób nie podnoszą punktacji za zadanie 8. Wręcz przeciwnie – zamieszczanie w pracy własnej fragmentów przepisanych z innych części arkusza często skutkowało obniżeniem punktacji w kryterium spójności i logiki, ponieważ powodowało jej zakłócenie w tekście własnym ucznia, jeżeli uczeń podjął próbę jego napisania.

Praca nr 5

..... You know, I lost my new phone! I was on
taekwondo lesson. ~~and when it~~ when I have done
- I went home and I realised that I don't
have phone in my pocket. I don't know
what was happend. Maybe someone stole it.
Parents were very angry. My mum said
that she isn't going to ~~be~~ buy me a new
one, so I don't have any ~~contact~~ contact
with my friends, family and boyfriend.
Also, since I lost phone - I'm late in school
everyday. I need to do something with it.
But how about you? Are ~~you~~ you doing well
in London?

Take care.
XYZ

Wypowiedź 5, mimo iż nie pozbawiona pewnych mankamentów, stanowi dobry przykład rozwinięcia przez autorkę wszystkich trzech elementów z polecenia. W czytelny i logiczny sposób opisała ona okoliczności zagubienia telefonu: *I was on taekwondo lesson. When I have done – I went home and I realised that I don't have phone in my pocket. I don't know what was happend. Maybe someone stole it.* Reakcja rodziców

również została wspomniana i rozwinięta, poprzez podanie przymiotnika opisującego emocje rodziców oraz czynności mamy: *Parents were very angry. My mum said that she isn't going to buy me a new one.* Uczennica poinformowała o dwóch problemach, wynikających z braku telefonu: [...] *so I don't have any contact with my friends, family and boyfriend. Also, since I lost phone – I'm late in school everyday.* Dodaje też: *I need to do something with it.* dla podkreślenia, że sytuacja stanowi utrudnienie.

Praca liczy 98 słów, mieści się więc w wyznaczonych granicach. Jest w pełni spójna i logiczna, dlatego przyznano 2 punkty w tym kryterium. Zakres słownictwa i struktur jest dość bogaty. Można znaleźć niepospolite słownictwo (*realised, taekwondo, since* jako *because*) oraz urozmaicone struktury (*I lost, I went home, I realised that, I don't know what, someone stole it, parents were, my mum said that she isn't going to buy me a new one, I need to do something...*). Dlatego za zakres środków językowych również przyznano 2 punkty. Wypowiedź zawiera błędy językowe i ortograficzne (*on taekwondo lesson → in a taekwondo lesson, when I have done → when I was done, realised that I don't → realised that I didn't, have phone in my pocket → have the phone in my pocket, what was happend → what happened, I lost phone → I lost the/my phone, everyday → every day, do something with it /w zdaniu oznajmującym/ → do something about it, You → you*), jednak błędy te nie są liczne w stosunku do długości wypowiedzi ani nie zakłócają komunikacji. Dlatego również i w tym kryterium autorka uzyskała 2 punkty. Powyższa wypowiedź została zatem oceniona na maksymalną liczbę 10 punktów. Jak widać, nie trzeba umieć zredagować stuprocentowo poprawnego tekstu wyjątkowo wyrafinowanym językiem, żeby poradzić sobie w pełni z tym zadaniem.

5.4. REFLEKSJE EGZAMINATORÓW

RÓŻNE BARWY EGZAMINACYJNEJ RZECZYWISTOŚCI...

Beata Gruza

Autorka jest nauczycielką języka angielskiego w III Liceum Ogólnokształcącym w Suwałkach

W maju bieżącego roku pełniłam funkcję egzaminatora sprawdzającego prace z poziomu rozszerzonego. Ze względu na charakter egzaminu, który na tym poziomie przeprowadzono po raz pierwszy, było to nowe doświadczenie. Na co dzień jestem nauczycielem języka angielskiego w liceum ogólnokształcącym, byłam więc ciekawa, jak uczniowie gimnazjum poradzą sobie z nowym egzaminem.

W trakcie sprawdzania prac nasunęło mi się kilka uwag. Zadanie szóste polegało na uzupełnieniu luk w jednolitym tekście (e-mail) prawidłową formą podanych słówek. Uczniowie musieli utworzyć odpowiednią część mowy, zastosować czasownik we właściwej formie lub też utworzyć prawidłową formę zaimka. W pracach, które sprawdzałam, największym problemem było utworzenie i wstawienie w odpowiednie miejsce zaimka w formie dopełnienia. Zagadnienie całkowicie elementarne. Nie znaczy to, że przeciętny uczeń na poziomie rozszerzonym nie znał zaimka *us*. Prawdopodobnie znał go jako słowo, ale nie potrafił odpowiednio zastosować. Spostrzeżenie to pokrywa się z moimi obserwacjami w pracy z uczniami pierwszych klas liceum. Zastosowanie odpowiedniego zaimka przysparza problemów wielu z nich. Być może wiadomości, które zostały przyswojone na pierwszych etapach nauki, nie były należycie utrwalane w późniejszym czasie. Nie wystarczy, aby uczeń nauczył się prawidłowo czytać tekst. Jeżeli odpowie on jeszcze na pytania z nim związane, zastosuje nowe słownictwo w zdaniach, stworzy krótką wypowiedź pisemną o tematyce podobnej do tematyki przeczytanego tekstu lub uzupełni luki w zdaniach z wykorzystaniem odpowiedniego słownictwa, będziemy mieli pewność, że podany materiał został utrwalony.

Kolejne zadanie otwarte (zadanie 7.) polegało na ułożeniu zdań z wykorzystaniem podanych wyrazów. Zdania zawierały więcej niż jeden problem gramatyczny i musiały być całkowicie poprawne, by uczeń mógł uzyskać punkt. Nie były to skomplikowane konstrukcje, ale dostarczyły wielu problemów. Typowym błędem było niezastosowanie poprawnej formy czasownika w trzeciej osobie liczby pojedynczej czasu Present Simple lub niewłaściwe zastosowanie słówka *cookers* zamiast *cooks*. Są to błędy popełniane przez uczniów nagminnie i sądzę, że liczna grupa maturzystów popełniłaby podobne. Wynika to z nastawienia uczniów bardziej na komunikację, niż na gramatykę, a w myśl zasady akceptowania błędów dopóki zachowana jest komunikacja, tego typu błędy prawdopodobnie będą się pojawiały również w następnych latach. Idealne byłoby połączenie komunikacji z pełną poprawnością, ale nam, nauczycielom, chodzi też o to, by uczniowie nie obawiali się mówienia w języku obcym.

Ostatnie zadanie polegało na napisaniu tekstu użytkowego, e-maila, w którym należało zamieścić informacje określone w trzech elementach polecenia. Jest to zadanie podobne do krótkiej formy użytkowej na egzaminie maturalnym, jednak zadanie dla gimnazjalistów bardziej przypadło mi do gustu. Widać było, że uczniowie mieli szansę pokazania w nim swoich umiejętności językowych. Jedynym negatywnym aspektem zadania jest zastosowanie tej samej formy wypowiedzi (e-mail), jaka pojawiła się w zadaniu 6. Dlatego niektórzy uczniowie próbowali czerpać natchnienie z gotowego tekstu w arkuszu.

Na podstawie własnych obserwacji mogę stwierdzić, że uzyskane przez uczniów wyniki za zadania otwarte są podobne do tych, jakie widzimy podczas sprawdzania prac maturalnych z języka angielskiego. Są prace punktowane wysoko i bardzo wysoko. Były też takie, w których uzyskana liczba punktów była niska. Ja akurat trafiłam na te ostatnie. Patrząc na te wyniki, zastanawiałam się, jaki poziom prezentują uczniowie opuszczający

gimnazjum. Uczestnicząc w pracach komisji rekrutacyjnej w liceum, w którym uczę, również brałam pod uwagę wyniki egzaminu z języka angielskiego na poziomie podstawowym. Z ciekawości zerkalam też na wyniki z poziomu rozszerzonego, choć nie miały one w tym roku wpływu na rekrutację. Trzeba przyznać, że były one dobre i bardzo dobre. A więc chyba nie jest tak źle, jak mi się wydawało.

EGZAMIN GIMNAZJALNY, CZYLI BIEG Z PRZESZKODAMI

Magdalena Zielińska

Autorka jest nauczycielką języka angielskiego w Szkole Podstawowej nr 30 im. Marii Zientary-Malewskiej w Olsztynie

Tegoroczny egzamin gimnazjalny z języka angielskiego po raz pierwszy przeprowadzany był według nowej, rozszerzonej formuły. Powszechne więc były obawy co do jego rezultatów. Czy były one uzasadnione, pokazały krajowe statystyki, ale każdy z nas, egzaminatorów, na podstawie sprawdzanej przez siebie „próbki” miał również możliwość wyrobienia sobie własnego obrazu umiejętności gimnazjalistów.

Na podstawie sprawdzonych przeze mnie arkuszy mogę stwierdzić, że zadania otwarte (uzupełnianie luk w zdaniach) sprawiły uczniom więcej kłopotu niż stworzenie krótkiej formy użytkowej. Wymagana w zadaniach 6. i 7. całkowita poprawność gramatyczna stanowiła dość duży problem: brak końcówki *-s* czy *-ing* przy czasowniku nie pozwalała na uzyskanie punktu. Wydaje się, że wiedza uczniów na temat gramatyki jest jakby wciąż zbyt powierzchowna, brak jest pełnej automatyzacji. Uczniowie „wiedzą” lub „czują”, jakiego czasu lub konstrukcji gramatycznej użyć, popełniają jednak wciąż zbyt wiele prostych czasem błędów. Pozwala to wysnuć wniosek, że staroświecki i trochę ostatnio niepopularny „dryl” gramatyczny wciąż powinien znaleźć zastosowanie w najeżonej egzaminami szkolnej rzeczywistości.

Kolejną przyczyną niepowodzeń w rozwiązywaniu tegorocznych zadań była chyba zbyt mała praktyka słowotwórcza i wciąż niedoskonała wiedza na temat części mowy. Do historii tego egzaminu przejdzie z pewnością nagminne mylenie przez uczniów słów *cooks* i *cookers*, stąd humorystyczna fraza o mężczyznach, którzy są lepszymi kuchenkami niż kobiety.

Zadanie polegające na napisaniu krótkiej formy użytkowej okazało się bardziej przyjazne dla gimnazjalistów zapewne dlatego, że punktowana jest tu w dużym stopniu sama komunikatywność wypowiedzi, co pozwala nawet słabszym uczniom na uzyskanie kilku punktów. Szkoda jednak, że wielu z nich całkowicie zrezygnowało z napisania e-maila, tracąc w ten sposób możliwość podwyższenia swego wyniku choćby w minimalnym stopniu. Myślę więc, że należy zachęcać uczniów do podejmowania prób tworzenia wypowiedzi nawet, jeśli nie jest to ich mocną stroną, a egzaminacyjny sposób oceniania, zwłaszcza w odniesieniu do oceny treści, przenieść na grunt codziennej praktyki w klasie.

Na szczęście wiele prac napisanych zostało na całkiem dobrym poziomie, a niektóre z nich znacznie wykraczały ponad przeciętną. Pozwala to mieć nadzieję, że z roku na rok egzamin będzie przysparzał uczniom coraz mniej trudności i że oswojeni z jego nową formułą będą napotykali coraz mniej przeszkód w swym biegu po jak najlepsze wyniki.

6. EGZAMIN GIMNAZJALNY Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

6.1. OPIS ARKUSZY

6.1.1. POZIOM PODSTAWOWY

Arkusze egzaminacyjne z języka niemieckiego na poziomie podstawowym składały się z 11 zadań z zakresu wymagań określonych w *podstawie programowej dla poziomu III.0*. Wymagania ogólne były sprawdzane w arkuszu składającym się z czterech części.

Tabela 6.1. Struktura arkusza na poziomie podstawowym i sprawdzane wymagania ogólne (GN-P1-122)

Część arkusza		Wymaganie ogólne	Liczba punktów	Procent punktów
I.	Rozumienie ze słuchu	II. Rozumienie wypowiedzi	12	30
II.	Znajomość funkcji językowych	IV. Reagowanie na wypowiedzi	10	25
III.	Rozumienie tekstów pisanych	II. Rozumienie wypowiedzi	12	30
IV.	Znajomość środków językowych	I. Znajomość środków językowych	6	15
Suma punktów:			40	

Część pierwsza – **rozumienie ze słuchu** – składała się z trzech zadań zamkniętych opartych na trzech różnych tekstach odtworzonych z płyty CD. Lektorami byli rodzimi użytkownicy języka niemieckiego. Na płycie każdy tekst był nagrany dwukrotnie. Wyznaczono również przerwy przeznaczone na przeczytanie poleceń, zapoznanie się z treścią zadań, ich rozwiązanie oraz przeniesienie rozwiązań na załączoną kartę odpowiedzi.

Zadanie 1. składało się z pięciu zadań cząstkowych i oparte było na pięciu krótkich tekstach związanych z zakresami tematycznymi: „Życie rodzinne i towarzyskie”, „Dom”, „Zakupy i usługi”, „Podróżowanie i turystyka” oraz „Kultura”. Zadanie sprawdzało: stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje, określanie kontekstu wypowiedzi i określanie głównej myśli tekstu. Zastosowano w nim technikę wyboru wielokrotnego, przy czym w zadaniach cząstkowych 1.1.-1.4. wykorzystano opcje odpowiedzi w formie ikonograficznej. Za poprawne rozwiązanie tego zadania gimnazjalista mógł otrzymać 5 punktów. Zadanie to okazało się umiarkowanie trudne (rozwiązywalność – 59% w woj. podlaskim i 55% w warmińsko-mazurskim).

Tekst, na którym oparte było zadanie 2., związany był z zakresem tematycznym „Szkoła”. Przygotowano do niego cztery zadania cząstkowe. Po wysłuchaniu rozmowy między Peterem a Gabi uczniowie musieli wskazać ulubione przedmioty czterech młodych ludzi. Testowane było tutaj znajdowanie w tekście określonych informacji. W zadaniu zastosowano technikę dobierania. Było to jednocześnie najłatwiejsze zadanie w obszarze *rozumienie słuchanego tekstu* (rozwiązywalność – 68% w woj. podlaskim i 70% w warmińsko-mazurskim).

Nagranie do zadania 3. związane było z zakresem tematycznym „Życie rodzinne i towarzyskie”. Zadanie tworzyły trzy zadania cząstkowe, w których wykorzystano technikę prawda-falsz. Po wysłuchaniu wiadomości nagranej na automatycznej sekretarce gimnazjaliści znajdowali w tekście określone informacje oraz określali intencje nadawcy/autora tekstu. W treści wiadomości można odnaleźć informację o odwołaniu spotkania i próbie ustalenia nowego terminu przez Tomasza. Wybranie odpowiedzi zgodnych z treścią nagrania okazało się dla uczniów umiarkowanie trudne (rozwiązywalność – 56% w woj. podlaskim i 53% w warmińsko-mazurskim).

Część druga – **znajomość funkcji językowych** – składała się z trzech zadań zamkniętych, sprawdzających rozumienie różnorodnych tekstów. Jedno z zadań wymagało odtworzenia nagranych na płycie wypowiedzi. Zadania polegały na doborze odpowiedniej dla danej sytuacji reakcji językowej.

Tekst do zadania 4. związany był z zakresem tematycznym „Zdrowie”. Po wysłuchaniu czterech wypowiedzi zdający odnajdowali właściwą reakcję. W zadaniu zastosowano technikę dobierania. Jedną reakcję podano dodatkowo i nie pasowała do żadnej wypowiedzi. W zadaniu sprawdzano uzyskiwanie i przekazywanie prostych informacji i wyjaśnień. Było ono najtrudniejsze spośród zadań z obszaru – *znajomość funkcji językowych* (rozwiązywalność w woj. podlaskim – 40%, w warmińsko-mazurskim 36%).

Zadanie 5. obejmowało trzy zadania cząstkowe i oparte było na tekście związanym z zakresami tematycznymi „Życie rodzinne i towarzyskie” oraz „Podróżowanie i turystyka”. Zdający uzupełniali minialogi wykorzystując każdorazowo trzy warianty pytań/odpowiedzi. W zadaniu sprawdzano: uzyskiwanie i przekazywanie prostych informacji i wyjaśnień, wyrażanie prośby i podziękowania oraz zgody lub odmowy wykonania prośby. Zadanie to okazało się umiarkowanie trudne (rozwiązywalność w woj. podlaskim – 57%, w warmińsko-mazurskim – 56%).

W zadaniu 6. opisane zostały sytuacje (związane z zakresami tematycznymi: „Szkoła” oraz „Życie rodzinne i towarzyskie”), do których należało dobrać właściwą reakcję. Uczniowie mogli wykazać się w trzech zadaniach cząstkowych spełnieniem wymagań: wyrażanie swoich emocji, stosowanie form grzecznościowych oraz nawiązywanie kontaktów. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne. Osiągnęło ono jednak najwyższą rozwiązywalność spośród wszystkich zadań z obszaru *znajomość funkcji językowych* (rozwiązywalność w woj. podlaskim i warmińsko-mazurskim – 62%).

Część trzecia – **rozumienie tekstów pisanych** – składała się z trzech zadań zamkniętych, sprawdzających rozumienie różnorodnych tekstów.

W zadaniu 7. wykorzystano ogłoszenia, które można znaleźć w parku, szkole, domu towarowym oraz na basenie. Do czterech ogłoszeń należało dopasować obrazujące ich treść zdania. Wykorzystując technikę dobierania sprawdzano określanie intencji nadawcy/autora tekstu oraz określanie kontekstu wypowiedzi. Zadanie okazało się najłatwiejsze spośród wszystkich zadań z obszaru *rozumienie tekstu pisanego* (rozwiązywalność w woj. podlaskim – 61%, w warmińsko-mazurskim – 59%).

Zadanie 8. opierało się na zakresach tematycznych: „Życie rodzinne i towarzyskie” oraz „Technika”. Składało się z czterech zadań cząstkowych, które sprawdzały określanie głównej myśli tekstu oraz znajdowanie w tekście określonych informacji. Wykorzystano w nim treść sms-ów, listu oraz notatki, zaś zastosowaną techniką sprawdzania był wybór wielokrotny. Zadanie okazało się dla zdających najtrudniejsze spośród wszystkich zadań sprawdzających rozumienie tekstów pisanych (rozwiązywalność w woj. podlaskim – 55%, w warmińsko-mazurskim – 52%).

Teksty do zadania 9. stanowiły oferty trzech muzeów, do których należało dopasować cztery zainteresowania młodych ludzi. Jedna oferta pasowała do dwóch osób. W zadaniu wykorzystano zakres tematyczny „Kultura”, zaś sprawdzano znajdowanie w tekście określonych informacji. Zadanie było dla zdających umiarkowanie trudne (rozwiązywalność w woj. podlaskim – 56%, w warmińsko-mazurskim – 53%).

Część czwarta – **znajomość środków językowych** – składała się z dwóch zadań zamkniętych.

Zadanie 10. związane było z zakresem tematycznym „Dom”. Wykorzystano w nim technikę dobierania. Sprawdzano w nim posługiwanie się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych [...]). Uczniowie uzupełniali trzy luki, mając do wyboru sześć propozycji uzupełnień. Łatwość tego zadania była na pograniczu umiarkowanie trudnego i trudnego (rozwiązywalność w woj. podlaskim – 52%, w warmińsko-mazurskim – 49%).

Zadanie 11. odnosiło się do zakresu tematycznego „Podróżowanie i turystyka” i składało się z trzech zadań cząstkowych. Gimnazjaliści wybierali jeden z trzech podanych

wariantów rodzajnika określonego, czasownika i zaimka osobowego. Sprawdzano w nim posługiwanie się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...]. Zadanie okazało się dla piszących trudne (rozwiązywalność w woj. podlaskim – 46%, w warmińsko-mazurskim – 44%).

6.1.2. POZIOM ROZSZERZONY

Arkusze egzaminacyjne z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym składały się z 8 zadań z zakresu wymagań określonych w *podstawie programowej dla poziomu III. 1*. Cztery części arkusza obejmowały następujące wymagania ogólne:

Tabela 6.2. Struktura arkusza na poziomie rozszerzonym i sprawdzane wymagania ogólne (GN-R1-122)

Część arkusza		Wymaganie/a ogólne	Liczba punktów	Procent punktów
I.	Rozumienie ze słuchu	II. Rozumienie wypowiedzi	10	25
II.	Rozumienie tekstów pisanych	II. Rozumienie wypowiedzi	10	25
III.	Znajomość środków językowych	I. Znajomość środków językowych	10	25
IV.	Wypowiedź pisemna	I. Znajomość środków językowych III. Tworzenie wypowiedzi IV. Reagowanie na wypowiedzi	10	25
Suma punktów:			40	

Część pierwsza – **rozumienie ze słuchu** – trwała około 12 minut i składała się z dwóch zadań zamkniętych opartych na trzech różnych tekstach nagranych w warunkach studyjnych. Lektorami byli rodzimi użytkownicy języka niemieckiego. Na płycie każdy tekst był nagrany dwukrotnie. Wyznaczono również przerwy przeznaczone na przeczytanie poleceń, zapoznanie się z treścią zadań, ich rozwiązanie oraz przeniesienie rozwiązań na załączoną kartę odpowiedzi.

Zadanie 1. składało się z sześciu zadań częściowych, które przygotowano w oparciu o dwa teksty. W zadaniu sprawdzano spełnienie wymagań szczegółowych – znajdowanie w tekście określonych informacji, określenie głównej myśli tekstu i określanie kontekstu wypowiedzi. Zastosowano tu technikę wyboru wielokrotnego. Pierwszy z tekstów związany był z zakresem tematycznym „Zdrowie” i miał formę dialogu, w którym Marie informowała o swoich problemach zdrowotnych. Drugi tekst dotyczył zakresów tematycznych „Podróżowanie i turystyka” oraz „Szkoła”. Młoda dziewczyna opowiadała o swoich przeżyciach związanych z wyjazdem na kurs językowy do Francji. Zadanie to można umiejscowić na pograniczu zadań trudnych i umiarkowanie trudnych (rozwiązywalność – 53% w woj. podlaskim i 42% w warmińsko-mazurskim).

Zadanie 2. przygotowane zostało w oparciu o wypowiedzi czworga nastolatków na temat ich wymarzonych zawodów. W zadaniu sprawdzano umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji. Zastosowano w nim technikę dobierania. Było to najtrudniejsze zadanie w części *rozumienie ze słuchu* (rozwiązywalność – 34% w woj. podlaskim i 18% w warmińsko-mazurskim).

Część druga – **rozumienie tekstów pisanych** – składała się z trzech zadań zamkniętych, sprawdzających rozumienie różnorodnych tekstów.

W zadaniu 3., które składało się z trzech zadań częściowych i opierało się na technice dobierania, wykorzystano tekst informacyjny z zakresu tematycznego „Życie rodzinne i towarzyskie”. Przedstawiono w nim zalety i wady oglądania telewizji, zaś sprawdzanym w nim wymaganiem było określanie głównej myśli poszczególnych części tekstu. Było to najłatwiejsze zadanie w tej części egzaminu (rozwiązywalność – 70% w woj. podlaskim i 60% w warmińsko-mazurskim).

Zadanie 4. oparte było na tekście informacyjnym z zakresu tematycznego „Szkoła”. Zawarto w nim strategie uczenia się, a sprawdzanym w nim wymaganiem było

rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu. Gimnazjaliści uzupełniali podany tekst z czterema lukami tak, by stanowił całość pod względem logicznym i gramatycznym. Było to najtrudniejsze zadanie w obszarze *rozumienie tekstów pisanych* (rozwiązywalność – 39% w woj. podlaskim i 25% w warmińsko-mazurskim).

W zadaniu 5. wykorzystano trzy teksty z zakresu tematycznego „Świat przyrody”. Można w nich znaleźć informacje o trzech młodych osobach oraz opisy czterech psów. Do osób należało dopasować najwłaściwszego psa. W zadaniu sprawdzano znajdowanie w tekście określonych informacji. Było to zadanie z pogranicza umiarkowanie trudnego i trudnego (rozwiązywalność – 57% w woj. podlaskim i 49% w warmińsko-mazurskim).

Część trzecia – **znajomość środków językowych** – obejmowała dwa zadania otwarte wymagające posłużenia się podstawowym zasobem środków językowych. Uczniowie uzupełniali luki podanymi wyrazami w odpowiedniej formie oraz dokonywali tłumaczenia fragmentów zdań na język niemiecki.

W zadaniu 6. wykorzystano przepis kulinarny, który został zamieszczony w e-mailu Moniki do koleżanki. Przepis kulinarny należało uzupełnić wyrazami z ramki w odpowiedniej formie. Było to najtrudniejsze zadanie w całym arkuszu na poziomie rozszerzonym (rozwiązywalność – 32% w woj. podlaskim i 15% w warmińsko-mazurskim).

W zadaniu 7. należało przetłumaczyć na język niemiecki podane w nawiasach fragmenty zdań, tak aby otrzymać logiczne i gramatycznie poprawne zdania. Zadanie to okazało się trudne (rozwiązywalność – 35% w woj. podlaskim i 18% w warmińsko-mazurskim).

Część czwarta – **wypowiedź pisemna** – zawierała jedno zadanie otwarte (zadanie 8.), polegające na zredagowaniu e-maila do kolegi/koleżanki z Niemiec, w którym należało napisać o zbliżającym się spotkaniu w szkole ze sławną osobą. Gimnazjaliści musieli podać przyczynę zaproszenia jej do szkoły, wyjaśnić, na czym polega ich udział w przygotowaniu do spotkania oraz opisać swój planowany ubiór.

W zadaniu tym sprawdzana była znajomość słownictwa z zakresów tematycznych: „Człowiek” oraz „Szkoła”. W tekście należało umieścić określone w poleceniu informacje, starając się je rozwinąć przy jednoczesnym zachowaniu określonej objętości tekstu (50-100 słów). Zadanie okazało się dla tegorocznych gimnazjalistów trudne (rozwiązywalność w województwie podlaskim wyniosła 46%, a województwie warmińsko-mazurskim 33%).

6.2. OSIĄGNIĘCIA GIMNAZJALISTÓW Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

6.2.1. POZIOM PODSTAWOWY

Tabela 6.3. Stopień osiągnięć gimnazjalistów w poszczególnych częściach egzaminu z języka niemieckiego na poziomie podstawowym (GN-P1-122)

Część arkusza	Procent uzyskanych punktów	
	podlaskie	warmińsko-mazurskie
Rozumienie ze słuchu	61	59
Rozumienie funkcji językowych	52	50
Rozumienie tekstów pisanych	57	55
Znajomość środków językowych	49	47

W części **rozumienie ze słuchu** za pomocą trzech zadań zamkniętych typu prawda-falsz, dobieranie oraz wybór wielokrotny sprawdzano, w jakim stopniu gimnazjaliści spełnili wymagania szczegółowe określone w *podstawie programowej dla poziomu III.0* w punkcie 2. Stopień osiągnięć gimnazjalistów w części *rozumienie ze słuchu* przedstawia Tabela 6.4.

Tabela 6.4. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie ze słuchu* (GN-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.5.	2.2) Uczeń określa główną myśl tekstu	1	16	9
1.1.-1.3., 2., 3.1.-3.2.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje	9	67	67
3.3.	2.4) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu	1	44	42
1.4.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi	1	66	62

Spełnienie wymagania szczegółowego 2.3) (znajdowanie w tekście określonych informacji) przysporzyło uczniom najmniej problemów. Było ono sprawdzane w zadaniach 1.1.-1.3., 2.1.-2.4. oraz 3.1.-3.2. Okazały się one umiarkowanie trudne (rozwiązywalność wyniosła 67% w województwie podlaskim i warmińsko-mazurskim). Na uwagę zasługuje zadanie cząstkowe 2.2., które okazało się najłatwiejsze w obszarze *rozumienie ze słuchu*. Rozwiązało je bezbłędnie 83% uczniów z województwa podlaskiego i 88% uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego. Gimnazjaliści bez trudu ustalili ulubiony przedmiot szkolny Petera na podstawie fragmentu dialogu: *Gabi: Magst du Geschichte? Peter: Ja, ich finde dieses Fach sehr interessant*. Najniższe wyniki uzyskano za określanie głównej myśli tekstu, które sprawdzane było jednym zadaniem cząstkowym 1.5. Z zadaniem tym poradziło sobie 16% uczniów z województwa podlaskiego i 9% uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego. Gimnazjaliści mieli problemy ze zrozumieniem, o czym jest tekst i uświadomieniem sobie sensu całego nagrania. Tekst na temat udziału autora w koncercie jego ulubionych piosenkarzy należało powiązać z informacją *Über ein Konzert* z zadania.

W części **znajomość funkcji językowych** sprawdzano trzema zadaniami zamkniętymi typu dobieranie i wybór wielokrotny, w jakim stopniu gimnazjaliści spełnili wymagania szczegółowe określone w *podstawie programowej dla poziomu III.0* w punkcie 6. Stopień osiągnięć gimnazjalistów w części *znajomość funkcji językowych* przedstawia Tabela 6.5.

Tabela 6.5. Stopień opanowania umiejętności w części *znajomość funkcji językowych* (GN-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
6.3.	6.1) Uczeń nawiązuje kontakty towarzyskie	1	81	80
6.2.	6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe	1	39	42
4., 5.1., 5.3.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia	6	45	42
6.1.	6.6) Uczeń wyraża swoje emocje (np.: radość, niezadowolenie, zdziwienie)	1	64	63
5.2.	6.7) Uczeń wyraża prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby	1	62	60

W części **znajomość funkcji językowych** uczniowie uzyskali zadawalające wyniki za spełnienie wymagania szczegółowego 6.1. (uczeń nawiązuje kontakty towarzyskie). W zadaniu 6.3. uczniowie bez trudu ustalili, że powitanie nauczyciela po południu powinno brzmieć *Guten Tag*. (rozwiązywalność w województwie podlaskim wyniosła 81%, zaś w województwie warmińsko-mazurskim 80%).

Stosowanie form grzecznościowych przysporzyło uczniom najwięcej problemów. Było ono sprawdzane w zadaniu cząstkowym 6.2. (rozwiązywalność w województwie

podlaskim wyniosła 39%, a w województwie warmińsko-mazurskim 42%). Większość uczniów nie wykazała się znajomością sformułowania *Viel Erfolg*, aby wyrazić życzenia osobie, która będzie wkrótce zdawała egzamin.

W części **rozumienie tekstów pisanych** sprawdzano trzema zadaniami zamkniętymi typu na dobieranie i wyboru wielokrotnego, w jakim stopniu gimnazjaliści spełnili wymagania szczegółowe określone w punkcie 3. *podstawy programowej dla poziomu III.0*. Stopień osiągnięć gimnazjalistów w obszarze *rozumienie tekstów pisanych* przedstawia Tabela 6.6.

Tabela 6.6. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie tekstów pisanych* (GN-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
8.1.	3.1.) Uczeń określa główną myśl tekstu	1	54	52
8.2. – 8.4.,9.	3.2.) Uczeń znajduje w tekście określone informacje	7	55	52
7.1.	3.3.) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu	1	50	47
7.2. – 7.4.	3.4.) Uczeń określa kontekst wypowiedzi	3	65	64

Najlepsze wyniki w części **rozumienie tekstów pisanych** uzyskano za spełnienie wymagania szczegółowego – określanie kontekstu wypowiedzi. Było ono sprawdzane w zadaniach 7.2.-7.4. (rozwiązywalność w województwie podlaskim wyniosła 65%, zaś w województwie warmińsko-mazurskim 64%). Uczniowie musieli powiązać ogłoszenia z odpowiednimi zdaniami. Najmniej problemów sprawiło gimnazjalistom ogłoszenie dotyczące kąpieliska, które należało dopasować do zdania: *Diesen Text kann man im Schwimmbad lesen*. Słownictwo: *Badepark, Wassermann, Bad* prawdopodobnie okazały się pomocne przy udzieleniu prawidłowej odpowiedzi.

Określanie intencji nadawcy/autora tekstu, które sprawdzano w zadaniu cząstkowym 7.1., przysporzyło gimnazjalistom dużo więcej problemów. Poprawnej odpowiedzi udzieliło 50% uczniów z województwa podlaskiego i 47% uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego. W zadaniu należało dopasować ogłoszenie na temat zakazu gry piłki i jazdy rowerem w parku do zdania: *Der Autor des Textes erlaubt etwas nicht*. Niezrozumiały dla uczniów był prawdopodobnie czasownik *erlauben*.

W części **znajomość środków językowych** dwoma zadaniami zamkniętymi typu dobieranie i wybór wielokrotny sprawdzano spełnienie wymagania szczegółowego nr 1 z *podstawy programowej dla poziomu III.0*. Stopień osiągnięć gimnazjalistów w części *znajomość środków językowych* przedstawia Tabela 6.7.

Tabela 6.7. Stopień opanowania umiejętności w części *znajomość środków językowych* (GN-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
10., 11.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...]	6	49	46

Zadania z części **znajomość środków językowych** były trudne dla gimnazjalistów. Sprawdzano w nich posługiwanie się bardzo podstawowym zasobem środków językowych. Poradziło sobie z nimi 49% uczniów z województwa podlaskiego i 46% uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego.

Zadanie cząstkowe 10.2. okazało się dla gimnazjalistów łatwe. Uzupełnienie zdania: *Auf dem Schreibtisch steht mein ...* wyrazem *Computer* nie nastręczyło im problemów

(rozwiązywalność w województwie podlaskim wyniosła 73%, zaś w województwie warmińsko-mazurskim 71%). Zadanie cząstkowe 10.1., w którym uczniowie uzupełniali zdanie: *Ich habe viel ... für meine Klamotten* poprzez wpisanie wyrazu *Platz*, okazało się najtrudniejsze. Z zadaniem tym poradziło sobie 35% gimnazjalistów z województwa podlaskiego i 33% z województwa warmińsko-mazurskiego.

6.2.2. POZIOM ROZSZERZONY

Tabela 6.8. Stopień osiągnięć gimnazjalistów w poszczególnych częściach egzaminu z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym (GN-R1-122)

Część arkusza	Procent uzyskanych punktów	
	podlaskie	warmińsko-mazurskie
Rozumienie ze słuchu	46	33
Rozumienie tekstów pisanych	54	43
Znajomość środków językowych	34	16
Wypowiedź pisemna	45	32

W części **rozumienie ze słuchu** za pomocą dwóch zadań zamkniętych wyboru wielokrotnego oraz na dobieranie sprawdzano, w jakim stopniu gimnazjaliści spełnili wymienione w poniższej tabeli wymagania szczegółowe określone w *podstawie programowej dla poziomu III.1* w punkcie 2.

Tabela 6.9. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie ze słuchu* (GN-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.6.	2.2) Uczeń określa główną myśl tekstu	1	57	47
1.1., 1.2., 1.4., 1.5., 2.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje	8	45	32
1.3.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi	1	41	28

Najlepiej opanowano określanie głównej myśli tekstu, które sprawdzane była jednym zadaniem cząstkowym 1.6. Tekst do tego zadania stanowiła wypowiedź młodej dziewczyny na temat jej udziału w kursie języka francuskiego w Paryżu. Anette informowała o zaletach i wadach wyjazdu na kurs. 57% gimnazjalistów z województwa podlaskiego i 47% gimnazjalistów z województwa warmińsko-mazurskiego ustaliło, że Anette opowiadała o swoim udziale w letnim kursie. W tekście pojawiły się następujące informacje, które pozwoliły na wskazanie takiej odpowiedzi: *Intensivsprachkurs, fünf Stunden Französisch, Nachmittags haben wir ... die Sprache geübt, Nächstes Jahr will ich auch zu dem Kurs fahren.*

Najwięcej problemów przysporzyło gimnazjalistom zadanie cząstkowe 1.3., którym sprawdzano stopień spełnienia wymagania szczegółowego – określania kontekstu wypowiedzi. Tekst do zadania miał formę dialogu między dwójmą młodych ludzi. Po wysłuchaniu rozmowy Petera i Marie uczniowie ustalali miejsce rozmowy. Zamiast poprawnej odpowiedzi *An der Haltestelle* często podawali rozwiązania: *In der Apotheke* lub *In der Arztpraxis*. Tekst dotyczył problemów zdrowotnych Marie, dlatego wskazywano na aptekę lub gabinet lekarski jako miejsce rozmowy (rozwiązywalność w województwie podlaskim wyniosła 41%, zaś w województwie warmińsko-mazurskim 26%).

W części **rozumienie tekstów pisanych** za pomocą trzech zadań zamkniętych typu dobieranie sprawdzano, w jakim stopniu gimnazjaliści spełnili wymagania szczegółowe określone w *podstawie programowej dla poziomu III.1* w punkcie 3. Stopień osiągnięć gimnazjalistów w części *rozumienie tekstów pisanych* przedstawia Tabela 6.10.

Tabela 6.10. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie tekstów pisanych* (GN-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
3.	3.2) Uczeń określa główną myśl poszczególnych części tekstu	3	70	60
5.	3.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje	3	57	49
4.	3.6) Uczeń rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi	4	39	25

Zadowolające wyniki uzyskano za spełnienie wymagania szczegółowego – określanie głównej myśli poszczególnych części tekstu, które było sprawdzane w zadaniu 3. Podczas czytania należało ustalić, czego dotyczą poszczególne części tekstu i dopasować właściwy nagłówek. Tekst do tego zadania dotyczył zalet i wad oglądania telewizji oraz konfliktów w rodzinie, wynikających z częstego oglądania telewizji. Na uwagę zasługuje zadanie cząstkowe 3.1., które okazało się najłatwiejsze. 82% z województwa podlaskiego i 76% z województwa warmińsko-mazurskiego właściwie powiązało nagłówek *Familienkonflikte wegen des Fernsehens* z właściwym tekstem. Pomocne mogły okazać się przede wszystkim zdania zawierające formę trybu rozkazującego: *Mach sofort den Fernseher aus!* oraz czasownik modalny *dürfen*: ... *du darfst nicht, weil Deine Eltern dagegen sind. Sie verstehen Dich meistens nicht.*

W części *rozumienie tekstów pisanych* najwięcej problemów sprawiło gimnazjalistom rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, które było sprawdzane w zadaniu 4. Analizując tekst dotyczący strategii uczenia się, należało dostrzec powiązania między jego częściami i uzupełnić go odpowiednimi elementami tak, by stanowił spójną logicznie i gramatycznie całość. Zadanie cząstkowe 4.4. przysporzyło uczniom najwięcej problemów. Aby podać właściwe rozwiązanie (*Man hat keine Lust, die nächsten zwei Stunden dort zu lernen.*), należało zrozumieć fragment, w którym znalazły się informacje o czynnikach wpływających na zakłócenia koncentracji podczas nauki. Tylko 32% uczniów z województwa podlaskiego i 17% uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego udzieliło poprawnej odpowiedzi.

W części **znajomość środków językowych** za pomocą dwóch zadań otwartych sprawdzano, w jakim stopniu gimnazjaliści spełnili wymienione w poniższej tabeli wymagania szczegółowe określone w *podstawie programowej dla poziomu III.1* w punkcie 1.

Tabela 6.11. Stopień opanowania umiejętności w części *znajomość środków językowych* (GN-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
6., 7.	1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...]	10	34	16

Posługiwanie się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...] przysporzyło tegorocznym gimnazjalistom najwięcej problemów (rozwiązywalność w województwie podlaskim wyniosła 34%, natomiast w województwie warmińsko-mazurskim 16%). Najmniej problemów sprawiło uczniom zadanie cząstkowe 6.4. W zadaniu tym należało umieścić w zdaniu z luką: *Wasche 2 kleine Paprikas und 3 große _____*, rzeczownik *Tomate* w liczbie mnogiej (rozwiązywalność w województwie podlaskim wyniosła 46%, zaś w województwie warmińsko-mazurskim 33%). Najtrudniejsze okazało się zadanie cząstkowe 6.1. Formę Partizip II od czasownika *schmecken* w zdaniu z luką: *..., der Dir letztens auf meiner Party so _____ hat*. Podało zaledwie 25% uczniów z województwa podlaskiego i 6% z województwa warmińsko-mazurskiego.

Tabela 6.12. Przykłady poprawnych realizacji zadania oraz typowych błędów zadaniu 6. (GN-R1-122)

L.p.	Poprawne odpowiedzi gimnazjalistów	Najczęściej powtarzające się błędy
6.1.	<ul style="list-style-type: none"> <i>geschmeckt</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Niewłaściwa forma Partizip II od czasownika <i>schmecken</i> Użycie formy Partizip II <i>gegessen</i> zamiast <i>geschmeckt</i>
6.2.	<ul style="list-style-type: none"> <i>große</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Użycie przymiotnika <i>groß</i> bez odpowiedniej odmiany
6.3.	<ul style="list-style-type: none"> <i>den</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Użycie rodzajnika <i>die</i> w mianowniku zamiast celownika
6.4.	<ul style="list-style-type: none"> <i>Tomaten</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Brak właściwej liczby mnogiej dla rzeczownika <i>Tomate</i>
6.5.	<ul style="list-style-type: none"> <i>Stunden</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Brak właściwej liczby mnogiej dla rzeczownika <i>Stunde</i>

Tabela 6.13. Przykłady poprawnych realizacji zadania oraz typowych błędów zadaniu 7. (GN-R1-122)

L.p.	Poprawne odpowiedzi gimnazjalistów	Najczęściej powtarzające się błędy
7.1.	<ul style="list-style-type: none"> <i>morgen besuchen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> <i>Morgen</i> (pisane wielką literą) zamiast <i>morgen</i> Mylenie wyrazów <i>gestern</i> i <i>morgen</i> Użycie czasownika <i>kommen</i> zamiast <i>besuchen</i>
7.2.	<ul style="list-style-type: none"> <i>schöner als</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Brak wyrazu <i>als</i> Niewłaściwe stopniowanie przysłówka, np.: <i>schönste als</i>
7.3.	<ul style="list-style-type: none"> <i>auf dem Tisch</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Niewłaściwa odmiana rodzajnika określonego Niewłaściwy dobór przyimka, np.: <i>an, nach</i> zamiast <i>auf</i>
7.4.	<ul style="list-style-type: none"> <i>nach Deutschland gefahren</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Trudności w konstrukcji czasu Perfekt Użycie czasu teraźniejszego zamiast przeszłego Podawanie niewłaściwego przyimka przed nazwą kraju, np.: <i>in/auf/zu Deutschland</i> zamiast <i>nach Deutschland</i> Niewłaściwy szyk zdania, np.: <i>Er ist gestern gefahren nach Deutschland.</i>
7.5.	<ul style="list-style-type: none"> <i>Er liest.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> Niewłaściwa odmiana czasownika nieregularnego, np.: <i>Er lest./ Er liess/ Er list.</i>

Część egzaminu na poziomie rozszerzonym poświęcona **wypowiedzi pisemnej** sprawdzała spełnienie następujących wymagań szczegółowych określonych w podstawie programowej dla poziomu III. 1:

- posługiwanie się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiających realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów: „Człowiek” i „Szkoła”;
- tworzenie krótkich, prostych i zrozumiałych wypowiedzi pisemnych (e-mail), w których uczeń:
 - 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności;
 - 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;
 - 4) relacjonuje wydarzenia z przeszłości;
 - 5) wyraża i uzasadnia swoje poglądy, uczucia;
 - 7) opisuje intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;
- reagowanie w formie prostego tekstu pisanego (e-mail) w typowych sytuacjach, w których uczeń:
 - 2) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia.
 - 6) wyraża swoje opinie, intencje, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia, pyta o opinie, preferencje i życzenia innych, zgadza się, sprzeciwia się.

Część wypowiedzi pisemna zawierała jedno zadanie otwarte, w którym należało zredagować krótką (50-100 słów) wiadomość e-mail do kolegi/koleżanki z Niemiec. Osiągnięcia uczniów w tej części ilustruje Tabela 6.14.

Tabela 6.14. Osiągnięcia uczniów w części wypowiedzi pisemna (GN-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Kryterium oceny	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
8.	treść (przekazanie wymaganych w poleceniu informacji)	4	48	35
	spójność i logika wypowiedzi	2	49	36
	zakres środków językowych	2	43	31
	poprawność środków językowych	2	40	26

Analiza danych w tabeli pozwala stwierdzić, że zadanie 8. okazało się trudne dla zdających.

Najwyższe wyniki uzyskali gimnazjaliści za realizację kryterium – **spójność i logika**. W ocenie spójności brano pod uwagę, czy i w jakim stopniu tekst funkcjonował jako całość dzięki jasnym powiązaniom (np.: leksykalnym, gramatycznym) wewnątrz zdań oraz między zdaniami lub akapitami tekstu. W ocenie logiki wypowiedzi zwracano uwagę, czy i w jakim stopniu wypowiedź jest klarowna (np.: czy nie jest jedynie zbiorem przypadkowych myśli). Zdarzały się jednak prace, w których tekst nie funkcjonował jako całość na poziomie zdań albo całego tekstu. Należy wspomnieć też wypowiedzi pisemne, które zawierały mniej niż 40 słów, wynikiem czego było przyznanie 0 punktów za spójność i logikę (rozwiązywalność w kryterium spójności i logiki w województwie podlaskim wyniosła 49%, zaś w województwie warmińsko-mazurskim 36%).

Zadowolającą **znajomością struktur leksykalno-gramatycznych**, które umożliwiają sprawną komunikację, może pochwalić się 43% uczniów z województwa podlaskiego i 31% województwa warmińsko-mazurskiego. Pozostała grupa uczniów używa leksyki i frazeologii na poziomie elementarnym i na granicy komunikatywności, równocześnie stosując bardzo proste i nieurozmaicone formy gramatyczne. Przyznanie 1 punktu za realizację kryterium – zakres środków językowych mogło wynikać z uzyskania tylko 1 punktu w kryterium treści. Brak punktów za realizację kryterium – spójność i logika mogła być konsekwencją napisania pracy liczącej poniżej 40 słów.

Najwięcej problemów w całym zadaniu przysporzyło jednak gimnazjalistom **zachowanie poprawności środków językowych**. Znaczna większość osób konstruujących wypowiedź pisemną na poziomie rozszerzonym nie wykazała się umiejętnością utworzenia poprawnego pod względem językowym e-maila.

Poniżej podane są przykłady autentycznych wypowiedzi uczniów.

Tabela 6.15. Przykłady realizacji kryterium treści oraz typowych błędów w zadaniu 8. (GN-R1-122)

Odniósł się i rozwinął	Odniósł się	Nie odniósł się
Element 1. (Napisz, dlaczego zaprosiliście tę osobę do szkoły - w trzonie zadania mowa jest o sławnej osobie.)		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Meine Schule hat Jennifer Lopez eingeladen, denn sie singt und tanzt schön.</i> • <i>Er ist populär und Jugendliche mögen ihn.</i> • <i>Sie kommt zu uns, weil wir sie mögen und mit ihr sprechen wollen.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Podanie tylko jednego argumentu, np.: <i>Sie singt schön.</i> • Podanie dwóch wyrażen synonimicznych, np.: <i>Sie ist berühmt und bekannt.</i> • Użycie słowa <i>sehr</i>, które nie stanowi rozwinięcia elementu, np.: <i>Doda ist sehr populär.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak wskazania na przyczynę zaproszenia, np.: <i>Doda ist gekommen, weil wir sie eingeladen haben.</i> • Podanie argumentu bez zastosowania go w zdaniu, np.: <i>berühmt.</i>
Element 2. (Wyjaśnij, na czym polega Twój udział w przygotowaniach do tego spotkania.)		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ich werde Getränke kaufen und eine Torte backen.</i> • <i>Ich mache Einkäufe und schmücke unsere Sporthalle.</i> • <i>Ich möchte unserem Gast schöne Blumen kaufen.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Podanie tylko jednej czynności bez rozwijania wypowiedzi, np.: <i>Ich singe mit Katharina./ Ich kaufe Blumen.</i> • Zaburzona komunikacja w rozwinięciu podpunktu, np.: <i>Ich spiele Piano, wann zu gehen.</i> • Podanie wymijającej odpowiedzi, która mogłaby być uznana za naturalną reakcję w podanej tu sytuacji komunikacyjnej, np.: <i>Ich weiß noch nicht, was ich machen werde.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak informacji dotyczącej własnego udziału, np.: <i>Sie wird mit Szymon tanzen.</i> • Podawanie informacji wymijającej, np.: <i>Ich mache nichts./ Ich weiß nicht.</i>
Element 3. (Opisz, jak zamierzasz ubrać się w tym dniu.)		
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Ich möchte eine schöne Bluse und einen schwarzen Rock anziehen.</i> • <i>Ich trage ein blaues T-Shirt.</i> • <i>Ich ziehe mich modisch und elegant an.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaburzenie komunikacji na skutek braku czasownika w zdaniu, np.: <i>Ich Hose, Jacke, Rock.</i> • Podanie tylko jednej części garderoby np.: <i>Ich werde einen Pullover tragen.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Podawanie zbyt ogólnych informacji, np.: <i>Ich trage Kleidung./ Ich ziehe Schuhe an.</i> • Podanie tylko jednej części garderoby i użycie niewłaściwego czasu, np.: <i>Ich hatte eine Bluse.</i> • Podanie informacji o osobach trzecich, np.: <i>Monika zieht eine bunte Bluse an.</i>

Na uwagę zasługuje też fakt, że wielu gimnazjalistów nie podjęło próby sformułowania wypowiedzi pisemnej. Nierzadko można było znaleźć prace, w których wyrazy w języku niemieckim przeplatano wyrazami w języku polskim. Zdarzały się też prace, w których fragmenty pochodziły z innych zadań arkusza. Liczni gimnazjaliści mieli też problem z zachowaniem estetyki wypowiedzi pisemnej, nie biorąc pod uwagę możliwości skorzystania z brudnopisu.

6.3. OCENA WYPOWIEDZI PISEMNEJ GIMNAZJALISTÓW POD WZGLĘDEM KRYTERIUM TREŚCI

Jedną z części egzaminu, która przysporzyła problemów tegorocznym gimnazjalistom była **wypowiedź pisemna**. Wydaje się więc zasadne szersze jej przeanalizowanie. Zadanie ósme, które polegało na napisaniu e-maila, uzyskało wskaźnik rozwiązywalności 46% w województwie podlaskim i 33% w województwie warmińsko-mazurskim, a więc okazało się trudne dla uczniów. Przypomnijmy, jak brzmiało polecenie:

W Twojej szkole odbędzie się spotkanie ze sławną osobą. W e-mailu do kolegi/koleżanki z Niemiec:

- napisz, dlaczego zaprosiliście tę osobę do szkoły (*element pierwszy*)
- wyjaśnij, na czym polega Twój udział w przygotowaniach do tego spotkania (*element drugi*)
- opisz, jak zamierzasz ubrać się w tym dniu. (*element trzeci*)

Wypowiedź pisemna była oceniana według następujących kryteriów:

- treść (4 pkt)
- spójność i logika (2 pkt)
- zakres środków językowych (2 pkt)
- poprawność środków językowych (2 pkt).

Poniższa analiza koncentruje się na kryterium treści w związku z licznymi problemami, jakie wynikły podczas jej realizacji. Rozwiązywalność zadania ósmego w kryterium treści wyniosła 48% w województwie podlaskim i 35% w województwie warmińsko-mazurskim. Warto przypomnieć, że przy ocenie treści bierze się najpierw pod uwagę, do ilu elementów z polecenia uczeń się odniósł w swojej wypowiedzi, a następnie ile z tych elementów rozwinął w stopniu zadowalającym. Wypowiedź kwalifikuje się do jednego z pięciu poziomów zgodnie z Tabelą 6.16. Należy zaznaczyć, że numery poziomów odpowiadają ilości przyznawanych punktów.

Tabela 6.16. Punkty przyznawane w kryterium treści

Do ilu elementów uczeń się odniósł?	Ile elementów rozwinął?			
	3	2	1	0
3	4	3	2	1
2		2	1	1
1			1	0
0				0

W ocenie treści należy wziąć pod uwagę następujące aspekty:

- Należy ustalić, na ile czytelnik czuje się poinformowany w zakresie kluczowego aspektu polecenia, a także w jaki sposób realizuje dany element.
- Uznajemy, że uczeń odniósł się do danego elementu z polecenia, jeżeli w minimalnym stopniu wspominał o jego kluczowej części. Element uważa się za rozwinięty, jeśli uczeń odnosi się do niego w sposób komunikatywny i bardziej szczegółowy.
- Ten sam fragment tekstu nie może być traktowany jako realizacja dwóch różnych elementów polecenia.
- Jeżeli uczeń realizuje element z polecenia, ale komunikacja jest znacznie zaburzona na skutek użycia niewłaściwej struktury leksykalno-gramatycznej, element rozwinięty traktuje się jako wspomniany, a element wspomniany jako nieujęty.
- Jeżeli uczeń realizuje kluczowy fragment wypowiedzi w języku polskim, wówczas uznaje się realizację elementu z polecenia za niekomunikatywną.

- Jeżeli wypowiedź zakwalifikowano do poziomu 0 w kryterium treści, we wszystkich pozostałych kryteriach należy ją również zakwalifikować do poziomu 0.
- Jeżeli wypowiedź zakwalifikowano do poziomu 1 w kryterium treści, we wszystkich pozostałych kryteriach można ją również zakwalifikować najwyżej do poziomu 1.
- Jeżeli wypowiedź zawiera 40 słów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryterium treści. W pozostałych kryteriach należy ją zakwalifikować do poziomu 0.
- Wypowiedź nie podlega ocenie, jeżeli jest nieczytelna, całkowicie niezgodna z poleceniem, niekomunikatywna dla odbiorcy (np.: napisana fonetycznie) lub odtworzona z podręcznika lub innego źródła.

Praca nr 1

In meiner Schule wird Morgen treffen mit Heidi Klum? Wir haben Heidi Klum eingeladen, denn wir haben Morgen ein Karrieretag. Sie wird über ~~seiner~~ Job sprechen. Ich muss essen mitbringen. Ich will eine Soda und Kuchen kaufen. Vielleicht werde ich ein Salat zubereiten? Ich habe ein Artikel in Zeitung über ihnen Diät gelesen. Ich werde eine Jeans und gelb T-shirt anziehen. Ich weiß nicht welche Schuhe werde ich anziehen. Vielleicht ziehe ich meine Lieblingsportschuhe an? Was denkst du?

Praca nr 1 uzyskała maksymalną liczbę punktów w kryterium treści. Praca liczy 77 słów, a więc mieści się w wymaganym limicie (od 50 do 100 słów). Uczeń odniósł się do wszystkich elementów podanych w poleceniu i wszystkie z nich rozwinął. W pracy znajdziemy powody, dla których do szkoły została zaproszona Heidi Klum: *Wir haben Heidi Klum eingeladen, denn wir haben Morgen ein Karrieretag. Sie wird über seiner Job sprechen.* Nie są to oczywiście w pełni poprawne językowo wypowiedzi, ale występujące błędy nie zakłócają komunikacji i nie mają wpływu na obniżenie punktów za treść. Treść odnosząca się do elementu z polecenia została zrealizowana szczegółowo. Gimnazjalista wyjaśnił szeroko, na czym polega jego udział w przygotowaniach do spotkania. Dowiadujemy się, że jego głównym zadaniem będzie zakup oraz dostarczenie jedzenia i picia. W tym celu autor wypowiedzi zapoznał się nawet z artykułem na temat diety. Żadne wątpliwości nie powinny się pojawić przy ocenie realizacji trzeciego elementu. Zdanie, które pozwala na przyznanie maksymalnej liczby punktów to: *Ich werde eine Jeans und gelb T-shirt anziehen.* Autor tekstu zastanawia się też nad wyborem obuwia, co dodatkowo rozbudowuje tę wypowiedź. Podsumowując, można stwierdzić, że gimnazjalista odniósł się do trzech elementów i trzy z nich rozwinął, co pozwala na przydzielenie 4 punktów (maksymalna liczba punktów) w kryterium treści.

Praca nr 2

Wie geht es Ihnen? Mir geht es gut. In meiner Schule fährt Edyta Górniak. Wir einladungen Edyta, weil ist nett und sympatisch. Wir mögen ihnen Lied. Ich müsse Reklama ~~gestaltet~~ machen. Ich ~~würde~~ Lied ~~gesungen~~ ~~Stimme~~ und ~~getanzt~~. Ich ziehe eine schwarze Jeanshose, eine ~~blaue~~ weiße Bluse und eine rote Schuhablam. Ich ~~stelle~~ ^{bringe} eine blaue Jacke und schwarze Tasche vor.
Viele Grüße

XYZ

Za Pracę nr 2 można przydzielić 3 punkty w kryterium treści. Praca liczy 56 słów, a więc mieści się również w wymaganym limicie. Można odnaleźć w nich dwa powody, dla których sławna osoba (Edyta Górniak) została zaproszona do szkoły: *Weil ist nett und sympatisch*. Błędy językowe nie prowadzą tutaj do obniżenia ilości punktów. Komunikacja została zaburzona we fragmencie, w którym autor próbuje wyjaśnić swój udział w przygotowaniach do spotkania: *Ich müsse Reklama machen. Ich würde Lied gesungen*. Mimo szerszego odniesienia do drugiego elementu, konieczne jest tu potraktowanie elementu rozwiniętego jako wspomnianego. Jednoznaczna jest w powyższej pracy ocena realizacji trzeciego elementu. Autor tekstu wymienia aż trzy elementy garderoby, a dodatkowym atutem jest prawie pełna poprawność użytych przydawek, co było rzadkością w pracach tegorocznych gimnazjalistów. W analizowanej pracy uczeń odniósł się do trzech elementów i rozwinął dwa z nich, dzięki czemu możliwe jest przyznanie 3 punktów w kryterium treści.

Praca nr 3

Halo Peter
Wie ~~geht's~~ geht's?
Vielen Dank für deine e-mail.
Auf dem Schule führt ~~der~~ ^{der} ~~präsident~~ doktor.
Ich mag meine Schule ~~und~~ ~~präsident~~ Doktor heißt Jan Kowalski. Er ist sehr gut und toll. Doktor ist elegant. ~~Er~~ Er liest ~~ein~~ ^{ein} interessantes Buch.

Komst du mich heute im der Hause?
~~Wie geht's~~ ~~Wie~~ Schreibt bald!
Viele Grüße XYZ

Praca nr 3 jest przykładem wypowiedzi pisemnej, która uzyskała 1 punkt w kryterium treści. Praca liczy 46 słów, a więc nie mieści się w limicie słów, ale ten fakt nie ma konsekwencji przy ocenie pracy. Czytelnik może doszukać się w omawianej pracy realizacji tylko jednego elementu. Powody, dla których do szkoły została zaproszona znana osoba, przedstawia fragment: *Er ist sehr gut und toll. Doktor ist elegant.* W pracy brak jest wyjaśnień autora co do jego udziału w przygotowaniach do spotkania oraz jakichkolwiek informacji o planowanym stroju. Zakwalifikowanie pracy do poziomu nr 1 w kryterium treści powoduje, że można w pozostałych kryteriach (spójność i logika wypowiedzi, zakres środków językowych i poprawność środków językowych) przyznać najwyżej 1 punkt.

Praca nr 4

Hallo abc,
Wie geht's. Danke schön zu/Brief
In meine Schule habe ~~das~~ Frau
Katharina Walach. Sie ~~ist~~ ist
fantastisch und interessant
~~das~~
Ich möchte weiß bluse und weiß hose
~~hose~~

Schreibt mir bald
Kette & Größe
xyz.

W **Pracy nr 4** pracy należy wskazać przede wszystkim na zbyt małą liczbę słów. Długość pracy nie mieści się w wymaganym limicie słów, gdyż jest ich tylko 31. Autor podaje dwa odniesienia do elementu dotyczącego powodów zaproszenia sławnej osoby do szkoły: *Sie ist fantastisch und interessant.* W pracy brak jest informacji na temat udziału autora w przygotowaniach do spotkania. Odnośnie elementu trzeciego można znaleźć informacje na temat dwóch części garderoby. Komunikacja jest tu zaburzona: w zdaniu brak jest czasownika, a kolejnym mankamentem jest niewłaściwa odmiana przymiotnika. W analizowanej pracy uczeń odniósł się do dwóch elementów, zaś jeden z nich rozwinął. Można więc za nią przyznać 1 punkt. Warto przypomnieć, że wypowiedź, która zawiera 40 słów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryterium treści. W pozostałych kryteriach nie można przyznać punktów.

Praca nr 5

Hallo Martina,
wie geht es dir, bei Mir alles in Ordnung.
Einladungen^{en} Herr Tomasz Nawuszenskiego, deshalb
er ist unserer nächst. Einladung an der spektakl
„Jan Panet II“. Sie ist schreiben Einladung
an der Spektaklen. Zuerst geputzen ist sala
und Er^{se} hat schwarze ~~kleidung~~^{Kleidung} und ~~blau~~^{blaue} Blusen.
~~blau~~

Viele Grüße
XYZ

Praca nr 5 to przykład pracy, która uzyskała 0 punktów w kryterium treści. Liczy ona 47 słów. Autor podaje nieporadnym językiem nie powód, lecz sam fakt zaproszenia sławnej osoby. Sformułowanie: *Einladung an der spektakl* nie jest również realizacją pierwszego elementu. Realizacja drugiego elementu jest zaburzona przede wszystkim przez wprowadzenie 3. osoby liczby pojedynczej, podczas gdy autor powinien pisać o swoim udziale w przygotowaniach do spotkania. Podobny błąd wystąpił podczas realizacji trzeciego elementu. Znajdziemy tu dwie części garderoby: *schwarze Kleidung und blaue Blusen*, ale nie odnoszą się one do autora. Analizowaną pracę zakwalifikowano do poziomu 0 w kryterium treści, a więc należy ją we wszystkich pozostałych kryteriach również zakwalifikować do poziomu 0. Autor podjął trud napisania e-maila w wyznaczonym limicie słów, ale prawdopodobnie nieuważne przeczytanie polecenia oraz nieumiejętne zastosowanie zaimków osobowych doprowadziło do utraty punktów za treść, a tym samym do braku punktów w pozostałych kryteriach.

6.4. REFLEKSJE EGZAMINATORÓW

JĘZYK OBCY CORAZ MNIEJ OBCY

Barbara Hartfelder

Autorka jest nauczycielką języka niemieckiego w Gimnazjum nr 2 im. Królowej Jadwigi w Działdowie

W roku szkolnym 2011/2012 (w maju) sprawdzałam pracę gimnazjalistów z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym. Obok funkcji egzaminatora miałam również zaszczyt być egzaminatorem powtórnie sprawdzającym. Nie ukrywam, że było to dla mnie duże wyzwanie oraz nowe doświadczenie, choć wcześniej sprawdzałam prace maturalne.

Tegoroczny egzamin gimnazjalny z języka niemieckiego wydawał się łatwy oraz przystępny dla gimnazjalistów. Analizując i sprawdzając prace, cieszyłam się, że wśród przystępujących do egzaminu byli uczniowie, którzy realizowali zadania otwarte na wysokim poziomie. Takie prace zawsze są sprawdzane przez egzaminatorów z entuzjazmem i ciekawością. Charakterystyczne dla zadań otwartych było m. in. operowanie przez uczniów bogatym zasobem środków leksykalno-gramatycznych z zachowaniem poprawności językowej i ortograficznej oraz twórcze rozwiązania przy realizacji zadania nr 8 (e-mail). Często były to prace wzorcowe, zawierające oryginalne sformułowania uczniów, np.: *Ich habe an dich lange nicht geschrieben, aber jetzt muss ich dir etwas erzählen./ Ich muss die Fragen über ihr Leben vorbereiten .../ Ich weiß nicht genau, wie ich mich anziehe.* Tak więc gimnazjaliści realizujący zadania otwarte wykazali się umiejętnością prawidłowej koniugacji czasowników, posługiwania się formami czasów przeszłych, a także szykiem prostym i przestawnym oraz deklinacją rzeczowników i przymiotników.

Drugą grupę stanowili uczniowie uzyskujący średnie i niskie wyniki. W zadaniu 6. i 7. uczniowie ci mieli często problemy z utworzeniem prawidłowej formy czasownika w czasie Perfekt oraz z końcówkami liczby mnogiej rzeczowników. W zadaniu 8. dał się zauważyć niepoprawny szyk w zdaniu, brak znajomości form czasów przeszłych oraz deklinacji przymiotników w odpowiednim przypadku. Czasami uczniowie nie koncentrowali się na przekazaniu wszystkich elementów zadania, tracąc punkty za treść. W niektórych pracach pojawiły się problemy w wyrażeniu uzasadnień.

Spora grupa gimnazjalistów starała się, aby tekst był spójny i logiczny, a także pamiętała o wymaganej ilości słów. Niepokoi mnie jednak spora ilość prac pustych.

Sądzę, że z roku na rok prace uczniów wybierających język niemiecki na egzaminie gimnazjalnym, będą na coraz to wyższym poziomie. Uczniowie są świadomi struktury egzaminu, a na rynku wydawniczym jest coraz więcej publikacji, dzięki którym mogą dodatkowo ćwiczyć i sprawdzać swoje wiadomości i umiejętności.

Podsumowując pragnę podkreślić, że bardzo ważnym warunkiem satysfakcjonujących wyników na egzaminie gimnazjalnym z języka niemieckiego jest motywacja uczniów. Można dopiero wtedy oczekiwać, że będą operowali coraz to bogatszymi poprawnymi środkami językowymi, a język obcy – język niemiecki – będzie dla nich „coraz mniej obcy”.

JĘZYK OBCY JEDNAK OBCY

Anna Wólkowska

Autorka jest nauczycielką języka niemieckiego w Gimnazjum nr 2 im. Królowej Jadwigi w Działdowie

Na podstawie sprawdzanych przeze mnie prac mogę stwierdzić, że większość uczniów podjęła próbę utworzenia wypowiedzi pisemnej. Zdarzały się e-maile, w których uczniowie wykazywali się bardzo dobrą znajomością języka niemieckiego. Nie mieli problemów z przekazaniem wymaganych w poleceniu elementów, a ponadto stosowali zróżnicowane struktury gramatyczne (czasowniki modalne, zdania podrzędnie złożone, rekcja czasownika, odmiana przymiotnika) oraz bogate słownictwo. Ich wypowiedzi były w znacznej mierze spójne i logiczne, zaś niewielka ilość błędów gramatycznych, leksykalnych i ortograficznych nie wpływała na komunikatywność wypowiedzi.

Niektórym uczniom prawidłowa komunikacja w języku niemieckim przychodziła z trudem. Występowały u nich błędy językowe i ortograficzne; często zakłócona była spójność i logika tekstu. Zdarzali się uczniowie, którzy nie podejmowali się rozwinięcia elementów z polecenia. Liczne błędy językowe zakłócające zrozumienie zdania skutkowały obniżeniem liczby punktów w kryterium treści. Wielu piszących stosowało słownictwo o wysokim stopniu pospolitości (*cool, sehr gut, toll, interessant*); zdarzało się również zastępowanie nieznanymi słowami odpowiednikami w języku polskim bądź angielskim. Dużym problemem okazała się pisownia rzeczowników wielką literą. Nie zakłócało to wprawdzie zrozumienia treści, ale świadczyło o niedostatecznej znajomości podstawowej zasady pisowni w języku niemieckim.

Ogólnie rzecz biorąc, informacje wymagane w poleceniu nie były dla uczniów trudne do przekazania. Nieliczni piszący mieli problem z podaniem powodu zaproszenia sławnej osoby. Niewystarczające przekazanie tej informacji wynikało moim zdaniem z trudności w argumentowaniu. Opis udziału w przygotowaniach oraz zaplanowanego stroju nie stanowił większego problemu. W większości uczniowie wymieniali więcej niż jedną informację na temat przygotowań oraz więcej niż jeden element określający ubiór.

Wielu uczniów miało problemy jednak z poprawnym użyciem słowa „*einladen*” (*Wir einladen sie./ Einladung sie, denn ...*) oraz zastosowaniem poprawnego czasownika do opisu ubioru. Zadowolający jest jednak według mnie fakt, że niektórzy uczniowie, wymieniając części garderoby, podejmowali próby odmiany przymiotnika po rodzajniku nieokreślonym. Na uwagę zasługuje również stosowanie zdań współrzędnie i podrzędnie złożonych (*Ich bin glücklich, denn ... /Ich hoffe, dass .../ Ich schreibe dir, weil... /*, pomimo problemów z użyciem właściwego szyku zdania.

Liczna grupa uczniów pamięta o wstępie i zakończeniu e-maila. Jednak szczególną uwagę zwróciłam na prace, które zawierały, obok wymaganej treści, wstęp oraz zakończenie tekstu. Były to wyuczone fragmenty będące na pewno wyraźnym efektem przekazanych na lekcji wskazówek nauczyciela. Czasami jednak różnica stylistyczna pomiędzy wyuczonym szablonem a pozostałą częścią wypowiedzi była ogromna i ukazywała dużą nieporadność językową piszącego. Często prace te oceniane były nisko, gdyż nie zawierały rozwiniętych elementów wymaganych w poleceniu.

Podczas sprawdzania prac natknęłam się kilkakrotnie na teksty bardzo mało czytelne, w których wyszukanie potrzebnych informacji było dla mnie nie lada wyzwaniem. Pojawiły się również prace puste albo zawierające zbyt małą liczbę wymaganych słów.

Podsumowując, mogę stwierdzić, że sprawdzane przeze mnie prace charakteryzowały się zróżnicowanym poziomem. Zdarzały się teksty czytelne, klarowne, o bogatych środkach leksykalno-gramatycznych i przekazujące w sposób wyczerpujący wszystkie elementy wskazane w zadaniu. Liczni uczniowie tworzyli jednak wypowiedzi nie w pełni komunikatywne, zawierające liczne zakłócenia i wymagające dłuższej analizy.

7. EGZAMIN GIMNAZJALNY Z JĘZYKA ROSYJSKIEGO

7.1. OPIS ARKUSZY

7.1.1. POZIOM PODSTAWOWY

Arkusze egzaminacyjne z języka rosyjskiego na poziomie podstawowym składały się z jedenastu zadań zamkniętych z zakresu wymagań określonych w *podstawie programowej dla poziomu III.0*. Wymagania ogólne w czterech częściach arkusza przedstawia Tabela 7.1.

Tabela 7.1. Struktura arkusza na poziomie podstawowym i sprawdzane wymagania ogólne (GR-P1-122)

Część arkusza		Wymaganie ogólne	Liczba punktów	Procent punktów
I.	Rozumienie ze słuchu	II. Rozumienie wypowiedzi	12	30
II.	Znajomość funkcji językowych	IV. Reagowanie na wypowiedzi	10	25
III.	Rozumienie tekstów pisanych	II. Rozumienie wypowiedzi	12	30
IV.	Znajomość środków językowych	I. Znajomość środków językowych	6	15
Suma punktów:			40	

Część pierwsza – **rozumienie ze słuchu** – składała się z trzech zadań zamkniętych opartych na różnorodnych tekstach. Zdający rozwiązywali zadania na podstawie tekstów nagranych w warunkach studyjnych przez rodzimych użytkowników języka rosyjskiego. Każdy tekst był nagrany dwukrotnie. Zadania z tej części okazały się umiarkowanie trudne dla zdających z obu województw.

Zadanie 1. składało się z pięciu zadań cząstkowych i było związane z zakresami tematycznymi: „Zdrowie”, „Sport”, „Żywienie”, „Życie rodzinne i towarzyskie”. Polegało ono na wysłuchaniu krótkich wypowiedzi (monologów i dialogów) oraz wybraniu odpowiedzi w postaci materiału ikonograficznego na postawione w zadaniu pytanie (zadania 1.1.-1.4.) lub właściwego dokończenia podanego zdania (zadanie 1.5.). W zadaniu wykorzystano technikę wyboru wielokrotnego z trzema możliwymi odpowiedziami. Za poprawne rozwiązanie uczeń mógł zdobyć 5 punktów. Zadanie okazało się łatwe dla gimnazjalistów z województwa podlaskiego (rozwiązywalność 78%) i umiarkowanie trudne dla gimnazjalistów z województwa warmińsko-mazurskiego (rozwiązywalność 66%).

Zadanie 2. oparte zostało na technice dobierania. Dotyczyło zakresu tematycznego „Człowiek – zainteresowania”. Po wysłuchaniu krótkiej rozmowy brata z siostrą zdający musiał dopasować zainteresowania do odpowiedniej osoby. Rozwiązywalność wyniosła 71% w województwie podlaskim (zadanie łatwe) oraz 58% w warmińsko-mazurskim (zadanie umiarkowanie trudne).

Zadanie 3. składało się z trzech zadań cząstkowych i związane było z zakresami tematycznymi „Kultura” i „Żywienie”. Po wysłuchaniu krótkiego komunikatu uczeń musiał zdecydować, które z podanych zdań są zgodne z jego treścią, a które nie (technika prawda-fałsz). Do zdającego należało wyszukanie informacji na temat pory nadawania programu, stwierdzenie, czy prezentowane są w nim ulubione dania radiosłuchaczy oraz czy autorzy zapraszają do udziału w konkursie kucharskim. Było to zadanie umiarkowanie trudne. Jego rozwiązywalność wyniosła w województwie podlaskim 60% a w warmińsko-mazurskim 53%.

W drugiej części arkusza na poziomie podstawowym **znajomość funkcji językowych** sprawdzano trzema zadaniami zamkniętymi na dobieranie i wyboru wielokrotnego. Okazały się one łatwe dla zdających z obu województw (rozwiązywalność – 81% w województwie podlaskim i 70% w województwie warmińsko-mazurskim).

Zadanie 4. składało się z czterech zadań cząstkowych i polegało na dopasowaniu odpowiedzi (reakcji językowej) do usłyszanych pytań. W zadaniu zastosowano technikę

dobierania i dotyczyło ono zakresu tematycznego „Zdrowie”. Było to najtrudniejsze zadanie w tej części testu. Rozwiązywalność w województwie podlaskim wyniosła 72% (zadanie łatwe), a w województwie warmińsko-mazurskim 53% (zadanie umiarkowanie trudne).

Zadanie 5., w którym zastosowano technikę wyboru wielokrotnego, polegało na przeczytaniu minidialogu i wybraniu właściwej wypowiedzi jednej z osób. Zadanie okazało się łatwe. Jego rozwiązywalność wyniosła 81% w województwie podlaskim i 74% w warmińsko-mazurskim.

Zadanie 6. było kolejnym zadaniem opartym na technice wyboru wielokrotnego. Tekst w języku polskim, na którym zostało ono oparte, przedstawiał określoną sytuację komunikacyjną, a zadaniem uczniów było wskazanie właściwej reakcji językowej spośród trzech możliwych odpowiedzi. Uczniowie wybierali więc wypowiedzi służące złożeniu koledze obietnicy kupienia biletów na koncert, zapytaniu o drogę do muzeum, wyrażeniu swojej opinii o koledze. Było to najłatwiejsze zadanie w całym arkuszu. Jego wskaźniki rozwiązywalności są wysokie. Dla uczniów z województwa podlaskiego było to zadanie bardzo łatwe (90%), a dla uczniów z warmińsko-mazurskiego – łatwe (83%).

Część testu sprawdzająca **rozumienie tekstów pisanych** obejmowała trzy zadania zamknięte. Dla gimnazjalistów z województwa podlaskiego były to zadania łatwe (71%), natomiast dla uczniów z warmińsko-mazurskiego – umiarkowanie trudne (62%).

Zadanie 7. opierało się na technice dobierania i dotyczyło czterech zakresów tematycznych: „Świat przyrody – zwierzęta”, „Żywność”, „Sport” oraz „Zakupy i usługi”. Zadaniem zdającego było przeczytanie czterech ogłoszeń różnych instytucji (punkt konsultacyjny dla właścicieli zwierząt, kawiarnia, basen i sklep dziecięcy) i dobranie do nich odpowiedniego zdania. Rozwiązywalność wyniosła 70% w województwie podlaskim i 58% w warmińsko-mazurskim.

W zadaniu 8. wykorzystano technikę wyboru wielokrotnego i dotyczyło ono trzech zakresów tematycznych: „Życie rodzinne i towarzyskie – formy spędzania czasu wolnego”, „Świat przyrody – zwierzęta”, „Zakupy i usługi”. Uczniowie po przeczytaniu czterech krótkich tekstów wybierali właściwą odpowiedź spośród trzech podanych opcji. W zadaniu wykorzystano materiał ikonograficzny. Rozwiązywalność wyniosła 82% w województwie podlaskim i 72% w warmińsko-mazurskim.

Zadanie 9. składało się z czterech zadań cząstkowych i było związane z zakresem tematycznym „Świat przyrody – zwierzęta”. Należało w nim przeczytać trzy oferty ogrodów zoologicznych i dopasować do nich osoby zainteresowane daną ofertą. Wykorzystano tu technikę dobierania. Było to zadanie umiarkowanie trudne dla zdających z obu województw. Rozwiązywalność wyniosła 62% w województwie podlaskim i 56% w warmińsko-mazurskim.

W części arkusza poświęconej **znajomości środków językowych**, umiejętność posługiwania się bardzo podstawowym zasobem środków językowych sprawdzano dwoma zadaniami zamkniętymi. Uczniowie z województwa podlaskiego opanowali tę umiejętność w zadowalającym stopniu i zadania okazały się dla nich łatwe (rozwiązywalność 72%), w województwie warmińsko-mazurskim sprawiły gimnazjalistom umiarkowane trudności (rozwiązywalność 62%).

Do zadania 10. na dobieranie wykorzystano tekst narracyjny, który dotyczył zakresu tematycznego „Dom”. Polegało ono na uzupełnieniu trzech luk w tekście wyrazami wybranymi spośród sześciu podanych w ramce. Zadanie sprawdzało głównie umiejętności leksykalne uczniów. Za jego rozwiązanie można było otrzymać trzy punkty. Było to najtrudniejsze zadanie w arkuszu (województwo podlaskie 59%, warmińsko-mazurskie – 49% rozwiązywalności).

Zadanie 11. dotyczyło zakresu tematycznego „Świat przyrody – pogoda” i zastosowano w nim technikę wyboru wielokrotnego. Zdający musiał uzupełnić luki w tekście, przedstawiającym prognozę pogody, odpowiednią gramatyczną formą przymiotnika, rzeczownika i czasownika. Zadanie to nie sprawiło kłopotów zdającym, było zadaniem łatwym. Rozwiązywalność wyniosła 84% w województwie podlaskim i 75% w województwie warmińsko-mazurskim.

7.1.2. POZIOM ROZSZERZONY

Arkusze egzaminacyjne z języka rosyjskiego na poziomie rozszerzonym składały się z 8 zadań z zakresu wymagań określonych w *podstawie programowej dla poziomu III.1*. Wymagania ogólne w czterech częściach arkusza przedstawia Tabela 7.2.

Tabela 7.2. Struktura arkusza na poziomie rozszerzonym i sprawdzane wymagania ogólne (GR-R1-122)

Część arkusza		Wymagania/a ogólne	Liczba punktów	Procent punktów
I.	Rozumienie ze słuchu	II. Rozumienie wypowiedzi	10	25
II.	Rozumienie tekstów pisanych	II. Rozumienie wypowiedzi	10	25
III.	Znajomość środków językowych	I. Znajomość środków językowych	10	25
IV.	Wypowiedź pisemna	I. Znajomość środków językowych	10	25
		III. Tworzenie wypowiedzi IV. Reagowanie na wypowiedzi		
Suma punktów:			40	

Umiejętności z zakresu **rozumienia ze słuchu** sprawdzano dwoma zadaniami zamkniętymi.

Zadanie 1. składało się z sześciu zadań cząstkowych i wykorzystano w nim technikę wyboru wielokrotnego. Polegało ono na dwukrotnym wysłuchaniu dwóch tekstów. Pierwszy (dialog) dotyczył zakresu tematycznego „Podróżowanie i turystyka – środki transportu”, drugi (monolog) związany był tematycznie z zakresem „Życie rodzinne i towarzyskie”. Było to zadanie trudne dla uczniów z obu województw. Rozwiązywalność w województwie podlaskim wyniosła 44%, zaś w warmińsko-mazurskim – 38%.

Zadanie 2. na dobieranie było zgodne z zakresem tematycznym „Szkoła”. Po wysłuchaniu czterech wypowiedzi o swojej szkole, uczniowie musieli przyporządkować do każdej osoby wypowiadającej się jedno zdanie. Zadanie to okazało się umiarkowanie trudne dla zdających. Rozwiązywalność w województwie podlaskim wyniosła 68%, zaś w warmińsko-mazurskim – 54%.

Druga część testu sprawdzała **rozumienie tekstów pisanych** trzema zadaniami zamkniętymi typu na dobieranie.

Zadanie 3. dotyczyło zakresu tematycznego „Życie rodzinne i towarzyskie – święta i uroczystości”. W zdaniu wykorzystano tekst podzielony na trzy akapity. Opisywał on urodziny nastolatki. Gimnazjaliści mieli dobrać do każdego akapitu właściwy nagłówek, wyrażający jego główną myśl. Zadanie okazało się najłatwiejszym zadaniem w arkuszu, a badana umiejętność opanowana została przez piszących w zadowalającym stopniu. Rozwiązywalność wyniosła w województwie podlaskim 81%, w warmińsko-mazurskim – 74%.

Do zadania 4. wykorzystano tekst narracyjny związany z zakresem tematycznym „Nauka i technika”. Po przeczytaniu tekstu uczniowie musieli uzupełnić luki podanymi pod nim zdaniami tak, aby otrzymany tekst był spójny i logiczny. W zadaniu wykorzystano technikę dobierania. Wynik, jaki gimnazjaliści uzyskali, rozwiązując to zadanie, wskazuje, że umiejętność ta nie została opanowana w zadowalającym stopniu – zadanie okazało się umiarkowanie trudne dla zdających w województwie podlaskim (rozwiązywalność 58%) i trudne dla uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego (39%).

Zadanie 5. oparte było na tekście dotyczącym zakresów tematycznych: „Człowiek – zainteresowania” i „Życie rodzinne i towarzyskie – formy spędzania czasu wolnego”. Zadaniem zdającego było przeczytanie informacji o trzech osobach oraz wybranie spośród czterech ofert turystycznych tej, która najbardziej by danej osobie odpowiadała. Zadanie okazało się umiarkowanie trudne (rozwiązywalność w województwie podlaskim – 57%, w warmińsko-mazurskim – 51%).

W części **znajomość środków językowych** umiejętność posługiwania się podstawowym ich zasobem sprawdzały dwa zadania otwarte.

W zadaniu 6. na dobieranie wykorzystano tekst zachęcający do zapisania się na kurs kierujących tramwajem lub trolejbusem. Zadanie dotyczyło zakresu tematycznego „Podróżowanie – środki transportu”. Składało się ono z pięciu zadań cząstkowych i polegało na uzupełnianiu luk w tekście wyrazami z ramki w odpowiedniej formie tak, aby powstał spójny i logiczny tekst. Wymagana była poprawność gramatyczna i ortograficzna wpisywanych wyrazów. Zadanie okazało się trudne. Rozwiązywalność wyniosła w województwie podlaskim 32%, zaś w warmińsko-mazurskim – 27%.

Zadanie 7. składało się z pięciu zadań cząstkowych. Uczniowie mieli w nim przetłumaczyć na język rosyjski podane w nawiasach fragmenty. Wymagana była również pełna poprawność gramatyczna i ortograficzna wpisywanych wyrażen. Zadanie to okazało się najtrudniejsze w arkuszu. Rozwiązywalność wyniosła w województwie podlaskim 32%, zaś w warmińsko-mazurskim – 27%.

Część czwarta – **wypowiedź pisemna** – składała się z jednego zadania otwartego (zad. 8.), w którym sprawdzano umiejętności niezbędne do zredagowania krótkiego tekstu użytkowego. W zadaniu tym gimnazjaliści musieli napisać wiadomość e-mail do kolegi/koleżanki z Rosji. W treści należało podać powody zaproszenia sławnej osoby do szkoły, piszący określali też swoją rolę w przygotowaniach do tego spotkania oraz opisywali swoje zamiary względem rodzaju stroju na tę okazję. Polecenie określało limit długości tekstu (50-100 słów). Rozwiązywalność zadania wyniosła w województwie podlaskim 41%, zaś w warmińsko-mazurskim – 30%. Było to zadanie trudne dla uczniów.

7.2. OSIĄGNIĘCIA GIMNAZJALISTÓW Z JĘZYKA ROSYJSKIEGO

7.2.1. POZIOM PODSTAWOWY

Tabela 7.3. Stopień opanowania umiejętności w poszczególnych częściach arkusza na poziomie podstawowym (GR-P1-122)

Część arkusza	Procent uzyskanych punktów	
	podlaskie	warmińsko-mazurskie
Rozumienie ze słuchu	70	59
Znajomość funkcji językowych	81	70
Rozumienie tekstów pisanych	71	62
Znajomość środków językowych	72	62

Gimnazjaliści z obu województw najlepsze wyniki uzyskali za *znajomość funkcji językowych*. Rozwiązywalność w obrębie tej części wskazuje na opanowanie umiejętności w stopniu zadowalającym.

Najlepsze wyniki podlascy uczniowie osiągnęli za zadania na *rozumienie ze słuchu*, zaś gimnazjaliści z warmińsko-mazurskiego za zadania ze *znajomości środków językowych*.

Stopień opanowania umiejętności, sprawdzanych w części arkusza **rozumienie ze słuchu** trzema zadaniami zamkniętymi typu wybór wielokrotny, dobieranie i prawda-falsz, przedstawia Tabela 7.4.

Tabela 7.4. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie ze słuchu* (GR-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.5.	2.2) Uczeń określa główną myśl tekstu	1	64	49
1.1., 1.2., 1.3., 2., 3.1., 3.2.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje	9	74	64
3.3.	2.4) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu	1	61	52
1.4.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi	1	60	40

Umiejętności z tej części zostały opanowane w stopniu niżej zadowalającym. Gimnazjaliści najlepiej opanowali umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji. Dla uczniów z województwa podlaskiego zadania sprawdzające tę umiejętność okazały się łatwe, a dla piszących z województwa warmińsko-mazurskiego umiarkowanie trudne. Najwięcej problemów sprawiło uczniom zadanie cząstkowe 3.1. Uczniowie po wysłuchaniu komunikatu radiowego nie potrafili stwierdzić, czy audycja nadawana jest codziennie, prawdopodobnie nie zrozumieli słowa *еженедельная*. Co drugi uczeń popełnił błąd w tym zadaniu. Równie trudne okazało się zadanie cząstkowe 1.4., wymagające określenia kontekstu wypowiedzi. Tylko 60% zdających z województwa podlaskiego i 40% z warmińsko-mazurskiego podało prawidłową odpowiedź. Wszystko wskazuje na to, że ponownie zawiodła znajomość podstawowej leksyki. Być może też uczniowie nie wysłuchali uważnie rozmowy do końca. Wyłapali oni pojedyncze słowa i zwroty typu: *кафе, съестъ бутерброды, выпить сок* i zaznaczyli niewłaściwą odpowiedź – ilustrację przedstawiającą kawiarnię. Podobnie zasugerowali się znaczeniem słów *корабль, облако, солнце* i wybrali złą odpowiedź – ilustrację przedstawiającą brzeg morza i statek w oddali. Nieliczni gimnazjaliści, którzy zrozumieli wyrażenia typu: *облака плывут как корабли, мы среди облаков, боишься высоты* oraz *спускаться с горы пешком*, wybrali właściwą odpowiedź.

W części sprawdzającej **znajomość funkcji językowych** za pomocą trzech zadań zamkniętych, w których zastosowano technikę dobierania i wyboru wielokrotnego, badano stopień opanowania umiejętności przedstawionych w Tabeli 7.5.

Tabela 7.5. Stopień opanowania umiejętności w części *znajomość funkcji językowych* (GR-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
5.2.	6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe.	1	80	75
4., 6.1., 6.2.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	6	78	64
5.1., 5.3.	6.4) Uczeń prosi o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia.	2	81	74
6.3.	6.5) Uczeń wyraża swoje opinie i życzenia, pyta o opinie i życzenia innych.	1	90	85

W tej części arkusza najlepiej opanowaną przez tegorocznych gimnazjalistów umiejętnością okazało się wyrażanie swoich opinii (były to opinie o koleżce). Uczniowie z województwa podlaskiego uzyskali bardzo dobry wynik, zaś z województwa warmińsko-mazurskiego zadowalający. Również umiejętności proszenia o pozwolenie (skorzystania z komórki kolegi, pożyczenia gitary) i stosowania form grzecznościowych zostały opanowane w stopniu zadowalającym przez uczniów z obu województw. Jedynie uzyskiwanie i przekazywanie prostych informacji i wyjaśnień dla uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego okazało się zadaniem umiarkowanie trudnym. Najtrudniejsze

w tej części okazało się zadanie 4., związane z zakresem tematycznym „Zdrowie”. Być może przyczyną niesatysfakcjonującego wyniku jest niedokładne wysłuchanie pytania przez uczniów.

W części **rozumienie tekstów pisanych** za pomocą trzech zadań zamkniętych typu na dobieranie oraz wyboru wielokrotnego sprawdzano stopień opanowania umiejętności, które przedstawiono w Tabeli 7.6.

Tabela 7.6. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie tekstów pisanych* (GR-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
8.1.	3.1) Uczeń określa główną myśl tekstu.	1	82	71
7.2., 8.3., 8.4., 9.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	7	70	63
7.1., 7.3., 8.2.	3.3) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	3	70	59
7.4.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	1	73	58

Umiejętności z tej części arkusza w zadowalający sposób zostały opanowane przez uczniów z województwa podlaskiego. Piszący z województwa warmińsko-mazurskiego zadowalający wynik uzyskali tylko w określaniu głównej myśli tekstu. Pozostałe umiejętności opanowano w stopniu niższym. Gimnazjaliści z obu województw najlepiej opanowali umiejętność określania głównej myśli tekstu. Najtrudniejsze dla uczniów okazały się zadania sprawdzające umiejętność określania intencji nadawcy/autora tekstu, polegające na przeczytaniu treści różnych ogłoszeń i dopasowaniu do nich odpowiedniego zdania.

Część sprawdzająca **znajomość środków językowych** za pomocą dwóch zadań zamkniętych typu na dobieranie oraz wyboru wielokrotnego pozwoliła określić stopień opanowania przez uczniów umiejętności posługiwania się bardzo podstawowym zasobem środków językowych, który przedstawia Tabela 7.7.

Tabela 7.7. Stopień opanowania umiejętności w części *znajomość środków językowych* (GR-P1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
10.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	3	59	49
11.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	3	84	75

Analizując dane, można zauważyć, że zadanie 10. polegające na uzupełnieniu luk w tekście wyrazami dobranymi spośród podanych w ramce, sprawdzające znajomość podstawowej leksyki z zakresu tematycznego „Dom”, okazało się zadaniem umiarkowanie trudnym dla piszących w województwie podlaskim i trudnym dla uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego. Zdający mylą znaczenia słów *диван* i *ковёр* (wskutek niewłaściwego skojarzenia z wyrazami w języku polskim), nie znają słowa *гостиная*. Natomiast umiejętność stosowania struktur gramatycznych sprawdzana w zadaniu 11. okazała się mocną stroną tegorocznych gimnazjalistów. Uczniowie nie mieli kłopotów z wyborem spośród trzech możliwości właściwej formy przymiotnika, rzeczownika i czasownika. Umiejętność tę gimnazjaliści z obu województw opanowali w stopniu zadowalającym.

7.2.2. POZIOM ROZSZERZONY

Tabela 7.8. Stopień opanowania umiejętności w poszczególnych częściach arkusza na poziomie rozszerzonym (GR-R1-122)

Część arkusza	Procent uzyskanych punktów	
	podlaskie	warmińsko-mazurskie
Rozumienie ze słuchu	56	46
Rozumienie tekstów pisanych	63	54
Znajomość środków językowych	36	27
Wypowiedź pisemna	41	30

Uczniowie najlepiej poradzili sobie z *rozumieniem tekstów pisanych* (zadania umiarkowanie trudne), natomiast najłabsze wyniki osiągnęli w częściach: *znajomość środków językowych* i *wypowiedź pisemna* (zadania trudne).

Część testująca **rozumienie ze słuchu** zawierała dwa zadania zamknięte typu wybór wielokrotny i na dobieranie..

Tabela 7.9. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie ze słuchu* (GR-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
1.1., 1.2., 1.4., 1.5., 2.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	8	49	38
1.6.	2.4) Uczeń określa intencję nadawcy/autora tekstu.	1	67	70
1.3.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	1	74	72

W części *rozumienie ze słuchu* gimnazjaliści w stopniu zadowalającym opanowali umiejętność określania kontekstu wypowiedzi. Umiejętność określania intencji nadawcy/autora tekstu została opanowana w stopniu niżej zadowalającym. Umiarkowanie trudne okazały się zadania sprawdzające umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji. Jeśli chodzi o tę umiejętność, uczniowie osiągnęli znacznie lepsze wyniki w zadaniu 2. W zadaniu 1. rozwiązywalność zadań częściowych przez gimnazjalistów z podlaskiego mieściła się w przedziale od 20% do 48%, a więc zadania były trudne. Rozwiązywalność zadań częściowych przez gimnazjalistów z warmińsko-mazurskiego wynosiła od 17% do 26% (zadania trudne i bardzo trudne). Teksty wykorzystane w zadaniu 1. (dialog i monolog) okazały się zbyt trudne dla zdających. Uczniowie nie koncentrowali się na wysłuchaniu całego tekstu, lecz wyłapywali pojedyncze słowa.

Tabela 7.10. Stopień opanowania umiejętności w części *rozumienie tekstów pisanych* (GR-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
3.	3.2) Uczeń określa główną myśl poszczególnych części tekstu.	3	81	74
5.	3.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	3	57	51
4.	3.6) Uczeń rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu.	4	52	39

W części **rozumienie tekstów pisanych** najlepiej opanowana została umiejętność określania głównej myśli poszczególnych części tekstu – zadanie okazało się łatwe. Wykorzystano w nim podzielony na trzy części narracyjny tekst opowiadający o urodzinach nastolatki (temat bliski gimnazjalistom). Uczniowie osiągnęli zadowalający wynik. Pozostałe sprawdzane umiejętności okazały się umiarkowanie trudne dla piszących z podlaskiego, zaś dla zdających z warmińsko-mazurskiego umiarkowanie trudne i trudne. Najwięcej problemów uczniom w tej części przysporzyło zadanie 4., polegające na uzupełnieniu luk podanymi pod tekstem zdaniami tak, aby otrzymany tekst był spójny i logiczny.

Część testująca **znajomość środków językowych** zawierała dwa zadania otwarte. Wyniki przedstawia Tabela 7.11.

Tabela 7.11. Stopień opanowania umiejętności w części *znajomość środków językowych* (GR-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Wymagania szczegółowe	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
6.	1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	5	40	28
7.	1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	5	32	27

Zadania sprawdzające *znajomość środków językowych* okazały się trudne dla uczniów z obu województw, o czym świadczą niskie wyniki rozwiązywalności zadań cząstkowych (w woj. podlaskim od 19% do 59%, w warmińsko-mazurskim od 9% do 54%). Zadanie 7. okazało się zadaniem najtrudniejszym w całym arkuszu. Zadania 7.3, 7.4 i 7.5 były bardzo trudne dla uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego.

W zadaniu 6. najtrudniejsze okazało się zadanie cząstkowe 6.1., które wymagało użycia rzeczownika *люди* w celowniku. Tylko nieliczni uczniowie (19% w województwie podlaskim i 9% w warmińsko-mazurskim) rozwiązali zadanie poprawnie. W przeważającej większości nie rozumieli oni słowa *польза* lub nie wiedzieli, że konstrukcja *приносить пользу* wymaga użycia rzeczownika w celowniku *кому*. Niskie wyniki uzyskali również gimnazjaliści w zadaniach cząstkowych 6.3. i 6.4., wymagających użycia czasownika w trzeciej osobie liczby pojedynczej czasu teraźniejszego oraz drugiej osobie liczby mnogiej w trybie rozkazującym. Najmniej trudności przysporzyło uczniom zadanie 6.2., w którym należało użyć w bierniku liczby pojedynczej rzeczownik *погода*. Być może pomocny był przymiotnik znajdujący się przed rzeczownikiem, gdyż pojawiały się tylko błędy ortograficzne.

Przykłady podane w poniższej tabeli do zadania 6. są autentycznymi rozwiązaniami zaczerpniętymi z prac uczniów.

Tabela 7.12. Przykłady poprawnych odpowiedzi gimnazjalistów oraz typowych błędów w zadaniu 6. (GR-R1-122)

Nr zadania	Poprawna odpowiedź	Najczęściej powtarzające się błędy
6.1.	<i>людям</i>	<i>людём,людей, люди,лудам, лудом, льюдям</i>
6.2.	<i>погоду</i>	<i>пагоду,погаду, Погоду</i>
6.3.	<i>приглашает</i>	<i>приглашаеть, приглашают,</i> <i>пригласить</i>
6.4.	<i>звоните</i>	<i>звоните к, звоний, звонийте, звоньте,</i> <i>позвоните, позвоньте, позвонтье</i>
6.5.	<i>энергичных</i>	<i>энергичные, энергичным, энергических,</i> <i>энергичнем</i>

Zadanie 7. okazało się zadaniem najtrudniejszym w całym arkuszu. Zadania 7.3., 7.4. i 7.5. były bardzo trudne dla uczniów z województwa warmińsko-mazurskiego. Najwyższy wskaźnik rozwiązywalności (po 54% w obu województwach) uzyskali gimnazjaliści w zadaniu częściowym 7.2., polegającym na przetłumaczeniu na język rosyjski wyrażenia *w zimie*. Zaskakująco niski wynik (28%), uzyskali zdający w zadaniu, w którym należało użyć podstawowego zwrotu określającego wiek *Мам пятнадцать лет*. Najtrudniejsze okazało się zadanie częściowe 7.5., sprawdzające użycie rzeczownika *сиаткóвка* w narzędniku liczby pojedynczej. Uczniowie nie tylko nie znają rosyjskiego odpowiednika tego słowa, ale również nie pamiętają rzędu czasownika *увлечься* – (кем,чем).

Przykłady, dotyczące zadania 7., podane w Tabeli 7.13. są autentycznymi rozwiązaniami zaczerpniętymi z prac egzaminacyjnych uczniów.

Tabela 7.13. Przykłady poprawnych odpowiedzi gimnazjalistów oraz typowych błędów w zadaniu 7. (GR-R1-122)

Nr zadania	Poprawna odpowiedź	Najczęściej powtarzające się błędy
7.1.	<i>Мне</i>	<i>меня, у меня, мне</i>
7.2.	<i>Зимой</i>	<i>В зиме, в зимой, в зимие</i>
7.3.	<i>холоднее</i>	<i>халодней, хложе, холодно, халодна</i>
7.4.	<i>делал</i>	<i>делала, делаль,готовил/а, работал/а,</i> <i>работаль</i>
7.5.	<i>волейболом</i>	<i>воллеьболом, волейболлам,</i> <i>волейболе, баскетболом, сиаткувкой</i>

Część egzaminu na poziomie rozszerzonym poświęcona **wypowiedzi pisemnej** sprawdzała następujące umiejętności określone wymaganiami szczegółowymi w podstawie programowej:

1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych), umożliwiającą realizację pozostałych wymagań ogólnych w zakresie tematów: „Człowiek”, „Szkoła” i „Kultura”.
5. Uczeń tworzy krótkie, proste i zrozumiałe wypowiedzi pisemne (e-mail):
 - 1) opisuje ludzi;
 - 4) relacjonuje wydarzenia z przeszłości;
 - 7) opisuje plany na przyszłość;
 - 9) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji.
7. Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego (e-mail) w typowych sytuacjach:
 - 2) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;
 - 6) wyraża swoje opinie.

Część sprawdzająca umiejętność tworzenia krótkich wypowiedzi pisemnych zawierała jedno zadanie otwarte, w którym należało zredagować krótką (50-100 słów) wiadomość e-mail do kolegi/koleżanki z Rosji. Osiągnięcia uczniów w tym obszarze ilustruje poniższa tabela.

Tabela 7.14. Osiągnięcia uczniów w części *wypowiedź pisemna* (GA-R1-122)

Nr zadania (czynności)	Kryterium oceny	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów	
			podlaskie	warmińsko-mazurskie
8.	treść (przekazanie wymaganych w poleceniu informacji)	4	38	27
	spójność i logika wypowiedzi	2	52	37
	zakres środków językowych	2	40	30
	poprawność środków językowych	2	35	28

Pisanie tekstu użytkowego dla większości uczniów zdających egzamin gimnazjalny z języka rosyjskiego w województwie podlaskim i warmińsko-mazurskim okazało się zadaniem trudnym. Wielu gimnazjalistów nie podjęło próby pisania wiadomości, najprawdopodobniej było to dla nich zbyt duże wyzwanie. Ich umiejętności językowe były zbyt niskie, żeby sprostać postawionym wymaganiom.

Wyniki piszących wskazują, że uczniowie mieli duże problemy z przekazaniem konkretnych informacji. Niepokój budzi wąski zakres stosowanych przez piszących środków językowych i niskie wyniki w kryterium poprawności językowej. Uczniowie używają bardzo podstawowych struktur leksykalno-gramatycznych, a więc leksyki i frazeologii na poziomie elementarnym i na granicy komunikatywności. Liczne błędy językowe zakłócają komunikację, gdyż często próbowano przekazać informacje przy pomocy leksyki zaczerpniętej z języków białoruskiego i ukraińskiego lub zapisywano polskie słowa cyrylicą, np.: *споткание, зустріча, каб, дознаться, спивать, мы мусимы*. Niskie wyniki w kryterium poprawności językowej wskazują, że gimnazjaliści nie znają odmiany podstawowych rzeczowników, czasowników, podstawowych zasad ortograficznych. Jedynie nieco większą liczbę punktów zyskali uczniowie z województwa podlaskiego w kryterium spójność i logika.

Należy także zauważyć, że wśród zdających była niemała grupa gimnazjalistów, którzy z łatwością wystawiają się po rosyjsku i ich prace oceniono na maksymalną liczbę punktów.

Приклады способов реализации treści w zadaniu 8. podane w Tabeli 7.15. są autentycznymi rozwiązaniami zaczerpniętymi z prac gimnazjalistów.

Tabela 7.15. Przykłady realizacji elementów treści oraz typowych błędów w zadaniu 8. (GR-R1-122)

Odnioł się i rozwinął	Odnioł się	Nie odnioł się
Element 1. (Napisz, dlaczego zaprosiliście tę osobę.)		
<p>Wymienia powód i opisuje go w sposób szczegółowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Мы хотим знать, как она работает и что важное в этой профессии.</i> • <i>Потому что много лет назад она училась в нашей школе.</i> • <i>Она пишет интересные книги, которые читают миллионы людей.</i> <p>Wymienia więcej niż jeden powód:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Нам очень интересно, как она учит свою роль. Нам очень нравится, как она играет.</i> • <i>Чтобы узнать о его жизни. Он расскажет нам о своей карьере.</i> 	<p>Podaje powód, ale nie rozwija go:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Мы его пригласили, потому что его любим (он хороший актёр, он популярный).</i> • <i>Потому что он играет в фильме.</i> • <i>Пригласили, чтобы с ним поговорить.</i> • <i>Она красивая (симпатичная)</i> • <i>Хотим с ним познакомиться.</i> 	<p>Brak podania powodu zaproszenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Мы пригласили актёра (певицу, спортсмена)</i> • <i>Будет встреча с певицей.</i> <p>Opis innej imprezy (np.: urodzin dyrektora szkoły, spotkanie z okazji dnia babci).</p>
Element 2. (Wyjaśnij, na czym polega Twój udział w przygotowaniach do tego spotkania.)		
<p>Wymienia czynność i opisuje ją bardziej szczegółowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Я с подругами сделала красивую выставку о нашей школе.</i> • <i>Мы приготовили спектакль, в котором я буду играть главную роль.</i> • <i>Я буду делать снимки новым фотоаппаратом.</i> <p>Wymienia więcej niż jedną czynność:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Я готовил декорации и собрал деньги на подарок.</i> • <i>Я приготовила сцену и купила цветы.</i> • <i>Мне нужно пригласить его на обед и показать нашу школу.</i> 	<p>Podaje jedną czynność i nie opisuje jej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Я приготовлю торт.</i> • <i>Я купил цветы.</i> • <i>Я занимаюсь музыкой.</i> • <i>Мы убрали класс.</i> 	<p>Brak konkretnej czynności:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Я помогаю в подготовке.</i> <p>Pisze o osobach trzecich:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Девушки будут петь.</i>
Element 3. (Опиш, как zamierzasz ubrać się w tym dniu.)		
<p>Wymienia część garderoby i opisuje ją:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Я купила новую белую блузку.</i> • <i>Пойду в туфлях на высоком каблуке.</i> <p>Wymienia więcej niż jedną część garderoby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Одену белую блузку, чёрную юбку и синий свитер.</i> • <i>Одену красное платье и модные туфельки.</i> • <i>Чтоб выглядеть стильно, куплю себе юбку и кофточку.</i> 	<p>Podaje jedną часть garderoby i nie opisuje jej:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Я одену платье.</i> • <i>Буду в брюках.</i> • <i>Оденусь в костюм.</i> <p>Pisze, czego nie założy (nawet jeśli wymieni kilka rzeczy):</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Не знаю, что одеть: джинсы или юбку?</i> <p>Pisze bardzo ogólnie, ale używa właściwego czasownika.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Оденусь красиво (модно элегантно).</i> 	<p>Brak informacji o stroju, ubiorze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Пойду за покупками.</i> • <i>Завтра буду делать покупки.</i> <p>Pisze o osobach trzecich:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Аня будет в джинсах.</i>

Napisanie e-maila przysporzyło gimnazjalistom wielu problemów. Wielu piszących nie potrafiło przekazać podstawowych informacji i ich prace w kryterium treści zostały ocenione na 0 punktów.

W odniesieniu do elementu pierwszego uczniowie najczęściej pisali, kogo zaproszono do szkoły, ale już nie zawsze uzasadniali, dlaczego zaproszono tę osobę. Gimnazjaliści pisali o spotkaniu ze znanym polskim aktorem (aktorką), piosenkarzem, pisarzem, sportowcem. Były też spotkania ze sławnymi Rosjanami, np.: Ałłą Pugaczową, Władimirem Putinem, Dimą Biłanem, czy piosenkarką Ksiuszą. Zdarzały się prace, w których opisywano spotkanie z nieżyjącą już osobą (Władimir Wysocki, Bułat Okudźawa, Karol Wojtyła). Najczęstszym powodem zaproszenia było to, że uczniowie lubią tę osobę, jej muzykę, piosenki, filmy, chcą poznać jej życie, porozmawiać z nią nie tylko o karierze, ale i zainteresowaniach, planach na przyszłość.

Realizując element drugi, piszący wymieniali różne czynności: dekorowanie sali, przygotowanie sceny, muzyki, sprzątanie, przygotowywanie posiłków, kupno kwiatów, prezentu, przygotowanie pytań, konkursów. Czasami próbowali opisać je bardziej szczegółowo, ale często błędy językowe zakłócały przekaz informacji.

Z realizacją ostatniej informacji zdający radzili sobie stosunkowo nieźle. Wykazali się znajomością leksyki, wymieniając różne części garderoby: dżinsy, spodnie, bluzka, spódnica, sukienka, żakiet, pantofle, adidasy. Przekaz informacji zakłócały niewłaściwe czasowniki: *убрать, убирать, убираться, наложить* – niepoprawne skojarzenie z językiem polskim *ubrać się, ubierać się, nałożyć*. Ponadto wiele problemów uczniowie mieli z użyciem odpowiedniej formy czasowników: *одеть, одеться, надеть*.

Należy zauważyć, że duża grupa piszących opanowała typowe zwroty rozpoczynające i kończące list, które wykorzystuje się, pisząc e-maila: *Привет!, Извини, что я так долго не писал., Почему ты так долго не писал?, А как твои дела?, Это всё., Пиши., Передай привет родителям., Жду ответа.*

7.3. OCENA WYPOWIEDZI PISEMNEJ GIMNAZJALISTÓW POD WZGLĘDEM KRYTERIUM TREŚCI

Analiza wyników osiągnięć gimnazjalistów na poziomie rozszerzonym pozwala dostrzec, że napisanie wypowiedzi pisemnej przysporzyło zdającym wielu problemów. Wydaje się uzasadnione przeanalizowanie właściwych rozwiązań, a także zwrócenie uwagi na trudności, jakie wystąpiły podczas realizacji tego zadania.

W poleceniu do zadania sprawdzającego umiejętność konstruowania wypowiedzi pisemnej na egzaminie gimnazjalnym, zgodnie z wytycznymi zawartymi w informatorze, znajdują się trzy elementy. Tak też było w tegorocznym arkuszu na poziomie rozszerzonym. Polecenie do zadania brzmiało następująco:

W twojej szkole odbędzie się spotkanie ze sławną osobą. W e-mailu do kolegi/koleżanki z Rosji:

- napisz, dlaczego zaprosiliście tę osobę do szkoły (Element 1.)
- wyjaśnij, na czym polega Twój udział w przygotowaniach do tego spotkania (Element 2.)
- opisz, jak zamierzasz ubrać się w tym dniu. (Element 3.)

Analizie zostało poddane kryterium treści. Warto przypomnieć, że maksymalną liczbę punktów za realizację tego kryterium można uzyskać, jeśli piszący przekazał wszystkie wymagane w poleceniu informacje, czyli odniósł się do wszystkich elementów z polecenia i je rozwinął w zadowalającym stopniu. Wypowiedź kwalifikuje się do jednego z pięciu poziomów zgodnie z Tabelą 7.16. (czyli w kryterium treści przyznana zostaje liczba punktów odpowiadająca danemu poziomowi: od 0 do 4).

Tabela 7.16. Punkty przyznawane w kryterium treści

Do ilu elementów uczeń się odniósł?	Ile elementów rozwinął?			
	3	2	1	0
3	4	3	2	1
2		2	1	1
1			1	0
0				0

W ocenie treści ponadto egzaminatorzy rozważali następujące kwestie:

- w jakim stopniu jako czytelnicy czuli się poinformowani w zakresie kluczowej części danego elementu z polecenia;
- w jaki sposób uczeń realizował dany element, za pomocą ilu zdań i jakich, za pomocą ilu czasowników, określników, jak złożona była wypowiedź, jak wiele szczegółów przekazywała.

Element jest **nieujęty**, gdy wypowiedź nie realizuje tego elementu lub realizuje go w sposób całkowicie niekomunikatywny. Należy przyjąć, że uczeń odniósł się do danego elementu z polecenia, gdy stworzył komunikatywną wypowiedź, która w minimalnym stopniu realizuje dany element. Jako element **rozwinięty** w pracy należy przyjąć komunikatywną wypowiedź ucznia, która odnosi się do jednego z trzech elementów treści polecenia w sposób bardziej szczegółowy (dwa odniesienia się do danego elementu lub jedno rozbudowane odniesienie się).

Zamieszczone w dalszej części przykładowe prace uczniów piszących tegoroczny egzamin ilustrują problemy z realizacją kryterium treści.

Praca nr 1

Привет, Нина!
 Вчера я получила твоей e-mail. Большое спасибо.
 Хочу написать тебе новость. В моей школе в субботу будет известная спортсменка. Ее зовут Мария Шарапова. Она прекрасна играет в теннис. В моей школе много учеников занимается теннисом. Я думаю какой сюрприз приготовить. Нина посоветуй как мне одеться. Может красное платье и новые туфли? Жду твоего ответа.
 Люка
 XYZ

Praca nr 1 jest interesująca, mieści się w podanym limicie słów (57 słów). Czytamy ją z dużą przyjemnością. Tekst spójny, logiczny, świadczy o wysokich umiejętnościach językowych uczennicy. Używa ona precyzyjnych sformułowań (*известная спортсменка, приготовить сюрприз, посоветуй, как мне одеться*). Nieliczne błędy, które występują w pracy, nie zakłócają komunikacji. Okazuje się jednak, że nie wszystkie wymagane informacje zostały przekazane. Powodem mogło być niedokładne przeczytanie polecenia. Przeanalizujemy treść powyższej pracy. Uczennica napisała, że zaproszono do szkoły Marinę Szarapową – znaną sportsmenkę, która świetnie gra w tenisa. Oprócz tego wielu uczniów tej szkoły uprawia tenis. Uczennica nie tylko

odniosła się do elementu, ale i rozwinęła go w postaci uzasadnienia. Element trzeci (jak zamierza się ubrać) jest rozwinięty bardzo szczegółowo. Gimnazjalistka wymienia czerwoną sukienkę i nowe pantofle, prosi też koleżankę o radę w tej sprawie. Brak jest odniesienia do elementu drugiego – jej udziału w przygotowaniach do tego spotkania. Wprawdzie uczennica zastanawia się, jaką niespodziankę przygotować, ale nie wymienia żadnej konkretnej czynności. Reasumując, uczennica odniosła się do dwóch elementów i oba z nich rozwinęła, co daje jej 2 punkty w kryterium treści. Spójność i logikę oceniono na 2 punkty, maksymalną ilość punktów przyznano również za zakres środków językowych (2 punkty) i poprawność środków językowych (2 punkty). W sumie uczennica otrzymała za wypowiedź pisemną 8 punktów na 10 możliwych do zdobycia. Szkoda tych dwóch straconych punktów. Wydaje się, że uczennica operująca takim słownictwem nie powinna mieć problemów z podaniem jakiegokolwiek czynności, a może chciała się odnieść do drugiego elementu w sposób na tyle oryginalny, że rozminęła się z poleceniem.

Praca nr 2

Юра
Завтра в нашей школе будет Адам Малыш. Мы
пригласили его потому что он хороший спортсмен.
Я приготовил альбом для его. Думаю что удерусь в
нобве фрисинст и майку. Большое спасибо завтра
Паска

Autor **Pracy nr 2** wykazał się umiejętnością bardzo krótkiego, ale czytelnego przekazania informacji. W tekście liczącym 33 słowa napisał, że zaproszono Adama Małyszka, bo jest on dobrym sportowcem – zdający odniósł się do pierwszego elementu z polecenia. Przygotował album – odniósł się do drugiego elementu. Jedynie trzeci element został rozwinięty (włoży nowe dżinsy i koszulkę). Jednak uczeń, realizując ten element, użył niewłaściwego czasownika (*убраться* zamiast *одеться*), co znacznie zaburza komunikację. W takim przypadku element rozwinięty traktujemy jako wspomniany, czyli uczeń jedynie odniósł się. Podsumowując, uczeń trzy razy odniósł się, co daje mu w kryterium treści 1 punkt. W takim wypadku w pozostałych kryteriach można rozpatrywać przyznanie maksymalnie po jednym punkcie, jednak jest to wypowiedź, która nie zawiera 41 słów. Zgodnie z kryteriami oceny w takim przypadku ocenia się ją wyłącznie w kryterium treści, a w pozostałych kryteriach należy przyznać 0 punktów. Poprzez uchybienia w realizacji treści uczeń stracił więc sporą liczbę punktów. Tekst jest w całości spójny, logiczny, można by więc przyznać 2 punkty. W wypowiedzi występują głównie środki językowe o wysokim stopniu pospolitości (1 punkt za zakres środków językowych). Liczne błędy nie zakłócają jednak komunikacji (1 punkt za poprawność). Gdyby praca miała właściwą objętość i rozwinięcie przynajmniej jednego elementu, zamiast jednego, przyznano by za nią sześć punktów.

Praca nr 3

Привет Галя!!!
 Что у меня зубам. У нас в школе приезд
 Дороте Рабузева. А Ксения, а агу, познать
 Мией и иле Карела, нит. А Я Буду агу, показываю
 маму в школу. А Буду агу, показываю агу, показываю
 о школе и о школе о школе агу, показываю агу, показываю
 уберался в крават, Корнел, Корнел, Темпий, Корнел
 показываю и Корнел агу, показываю.

~~XXXXXX~~

Пока
XKZ

Praca nr 3 to interesujący przykład pracy, w której autor w dziwnym języku informuje kolegę, że w jego szkole będzie Dorota, prawdopodobnie Rabczewska. Cały tekst, najwyraźniej polski (nie są to rosyjskie słowa), zapisany jest fonetycznie rosyjskimi literami. Brak jest uzasadnienia zaproszenia Dody do szkoły – dla Rosjanina tekst napisany takim językiem byłby niezrozumiały. Jediną informację, również zresztą zawierającą błędy językowe, którą można uznać za odniesienie, jest: я буду показываю нашу школу. Trzeci element z polecenia nie może być uznany. Informacja jest nieczytelna. Uczeń użył niepoprawnej formy niewłaściwego czasownika буду уберался oraz nie podaje ani jednej poprawnej nazwy części garderoby. Wymienia krawat i garnitur, ale te wyrazy mają zupełnie inne znaczenie w języku rosyjskim. Trudno jest tu mówić o spójności i logice czy bogactwie językowym. Bardzo liczne błędy znacznie zakłócają komunikację. Podsumowując, wypowiedź oceniono na 0 punktów w kryterium treści, a w takim przypadku we wszystkich pozostałych kryteriach należy za nią również przyznać 0 punktów.

Praca nr 4

Привет Мама!
 Извините что я так долго не писала
 у меня всё в порядке! В моей школе будет
 открыта выставка. Я так рада
 я в этой день буду иметь черную юбку
 красной блузы и туфельки.
 Мама я учусь в театральном классе,
 потому что будет выставка. Мы будем
 з дружить, мать в этот день кататься
 Извините мама и ягу, показываю

XKZ

Praca nr 4 mieści się w podanym limicie (59 słów). Informacje nie są podane w tekście zgodnie z kolejnością w poleceniu, ale nie ma takiego wymogu. Najważniejsze jest to, aby uczeń w sposób spójny i logiczny odniósł się do wszystkich elementów i je rozwinął. Autorka e-maila informuje koleżankę Maszę, że w szkole będzie Marta Żmuda. I w dalszej części pracy w nieudolny sposób uzasadnia, dlaczego zaproszono aktorkę (*я учусь в театральной класс, потому будет актриса*), więc uczennica odniosła się do pierwszego elementu. Z informacji drugiej wynika, że będzie z przyjaciółmi śpiewać w koncercie – byłaby to rozwinięta wypowiedź, ale zamiast rosyjskiego czasownika *петь* pojawia się *петь*, które znacznie zaburza komunikację. Zatem element rozwinięty traktujemy jako wspomniany. Podobnie jest z elementem trzecim – autorka wypowiedzi wymienia czarne spodnie, czerwoną bluzkę i pantofle, ale używa niewłaściwego czasownika *буду мела*, który powoduje, że traktujemy ten element jako wspomniany, nierozwinięty. Uczennica używa głównie wyrazów o wysokim stopniu pospolitości. Występujące w pracy liczne błędy nie zakłócają komunikacji. Wypowiedź zawiera usterki w spójności na poziomie zdań. Reasumując, uczennica w kryterium treści odniosła się do trzech elementów, żadnego z nich nie rozwinęła, otrzymuje więc 1 punkt. W takim przypadku we wszystkich pozostałych kryteriach można przyznać najwyżej 1 punkt. W sumie wypowiedź oceniono na 4 punkty.

Praca nr 5

Привет Миша! Убьихи, что я так долго не писал. В моей школе завтра будет Малек Кашидов. Ты знаешь это издевательский пивский участник М.И.А.
 Ты его пригласиши, ты потому что его победы в этом виде спорта нам всем знакомы.
 Завтра мне надо взять камеру, потому что я хочу фотографировать. Конечно, если ты согласишься я дам тебе его фотографировать.
 Я думаю должен нам самим сделать рубашку и гермы брюки. Мама сказала, что пойдешь красной галстук папи.
 Ты конечно согласишься, если бы ты хотел фотографировать спортсмена.
 Поздравляю,
 ХУЗ

Praca nr 5 uzyskała maksymalną liczbę punktów we wszystkich kryteriach ocenianych w tym zadaniu. Zdający odniósł się do wszystkich elementów z polecenia w sposób dość zwięzły, ale bardzo komunikatywny. Element 1. – zaproszono znanego sportowca, jego zwycięstwa są wszystkim znane – uczeń odniósł się i rozwinął. Element 2. – czytamy, że autor wiadomości musi wziąć kamerę, aby wszystko nagrać – uczeń odniósł się i rozwinął. W odniesieniu do elementu 3. z wypowiedzi wynika, że autor nałoży (błąd językowy) białą koszulę i czarne spodnie. Dodatkowo mamy informację, że mama poszuka czerwonego krawatu taty – uczeń odniósł się i rozwinął. Piszący zadbał także o spójność i logikę tekstu. Wypowiedź jest w znacznej większości spójna i logiczna zarówno na poziomie poszczególnych zdań, jak i całego tekstu. Zaskakuje nas błędny zwrot kończący wiadomość (*поздравляю*), ale nie zaburza on przekazu głównych informacji. Praca mieści się w określonym limicie słów (82 słowa). Użycie kilku

precyzyjnych sformułowań (*польский участник, в этом виде спорта, поищем галстук*) umożliwiło uczniowi uzyskanie 2 punktów w kryterium zakresu środków językowych. W pracy pojawiają się nieliczne błędy ortograficzne i językowe, ale nie zakłócają one komunikacji.

7.4. REFLEKSJE EGZAMINATORÓW

O ZADANIACH OTWARTYCH NA EGZAMINIE Z JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Regina Bajerska

Autorka jest nauczycielką języka rosyjskiego w Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II w Sokółce

Na tegorocznym egzaminie gimnazjalnym z języka rosyjskiego na poziomie rozszerzonym wiele problemów sprawiły uczniom dwa zadania otwarte 6. i 7. sprawdzające znajomość środków językowych. Wskaźnik łatwości tych zadań okazał się jednym z najniższych. Wielu uczniów nawet nie podjęło próby ich wykonania, pozostawiając w arkuszu puste pola.

W zadaniu 6. po wstawieniu wszystkich brakujących wyrazów w ogłoszeniu miał powstać spójny i logiczny tekst. Uczniowie mieli problem ze zrozumieniem tekstu, a co za tym idzie

z dobraniem odpowiedniego wyrazu. Często popełniali błędy ortograficzne lub gramatyczne. Nieliczni gimnazjaliści użyli poprawnych form rzeczowników: *люди, погода*, czasowników: *приглашать* i *звонить* oraz przymiotnika *энергичный*.

W zadaniu 7. uczniowie słabo radzili sobie z określeniem wieku, wyższym stopniem przysłówka, męską formą czasownika w czasie przeszłym, czy użyciem rzeczownika *сиаткówka* w połączeniu z podstawowym czasownikiem *увлекаться*. Często poprawnie tłumaczyli wyrażenie, ale zapis zawierał błędy ortograficzne lub gramatyczne, co skutkowało nieprzyznaniem punktów w tej części zadania. Dla gimnazjalistów te zadania okazały się trudne, a stopień znajomości środków językowych niski.

Umiejętność tworzenia krótkich tekstów pisanych (zadanie 8.) została opanowana również na niskim poziomie. W większości przypadków bardzo ograniczony zakres środków językowych w znacznym stopniu uniemożliwiał realizację polecenia. Do tego dochodziły bardzo liczne błędy, które zakłócały komunikację. Niektórzy gimnazjaliści nie podjęli nawet próby tworzenia tekstu.

Wielu uczniów podeszło do egzaminu gimnazjalnego z języka rosyjskiego na poziomie rozszerzonym z własnego wyboru: rozpoczęli oni naukę tego języka dopiero w gimnazjum

i mimo, że obowiązywał ich tylko poziom podstawowy, po trzech latach nauki danego języka przystąpili również do poziomu rozszerzonego, chcąc sprawdzić poziom swoich wiadomości

i umiejętności. W niektórych przypadkach te próby okazały się nieuzasadnione.

Aby w przyszłości wyniki były lepsze, warto podobne ćwiczenia wykonywać z uczniami na lekcjach, ćwiczyć umiejętność uzupełniania luk podanymi wyrazami, utrwać formy gramatyczne i ortografię. Należy również ćwiczyć umiejętności tworzenia krótkich tekstów w formie listu prywatnego, wiadomości, e-maila, wprowadzając elementy opisu wyglądu osoby, relacjonowania wydarzeń z przeszłości, elementy zaproszenia, wyrażania swoich uczuć i opinii, a także ich uzasadnienie.

ISBN 978-83-62915-52-1